

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารองค์การ
บริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
THE QUALITY OF LIFE DEVELOPMENT TO BUDDHADHAMMA
ORGANIZATION IN NOKMAUNG SUB-DISTRICT
MAUNG DISTRICT, SURIN PROVINCE

พระสุพรรณารัฐ ลิกขวินโย (กาน)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

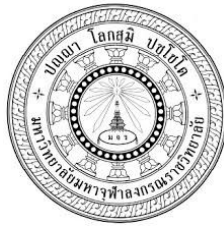
การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารองค์การ
บริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

พระสุพรรณารัฐ ลิกขวินโย (กาน)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

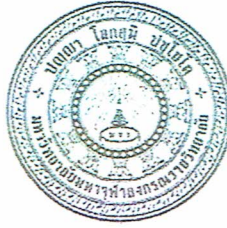
The Quality of Life Development to
Buddhadhamma Organization in Nokmaung
Sub-District, Maung District, Surin Province

Phra Sovannarath Sikhavinayo (Kan)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Public Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ผศ.ดร.)

ประธานกรรมการ

(ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร)

กรรมการ

(รศ.ดร.สมาน งามสนิท)

กรรมการ

(ผศ.ดร.อนวัต กระสังข์)

กรรมการ

(ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.อนวัต กระสังข์

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระสุวรรณารัฐ สิกขวินโย)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัย : พระสุวรรณารัฐ สิกขวินโย (กาน)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร.อนุวัติ กระสังข์ พธ.บ.(พระพุทธศาสนา), พธม. (พระพุทธศาสนา),
พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)

: ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ พธ.บ., (การสอนสังคมศึกษา),
M.A. (Political Science), Ph.D. (Political Science)

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักพุทธธรรมโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยการสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๙๘ คน ซึ่งเป็นประชาชนในตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบประมาณค่า ๕ ระดับ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๘๑๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐาน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน ๗ ท่าน เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการศึกษาพบว่า :

๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านสุขภาพมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.90$), ด้านสังคมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.89$), ด้านครอบครัว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.81$) และ ด้านอาชีพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.79$)

๒. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักพุทธธรรม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน

๓. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในด้านสุขภาพ พบว่า การสนับสนุน ส่งเสริมสถานที่และอุปกรณ์กีฬายังไม่ทั่วถึงรวมไปถึงการให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพของประชาชนยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ด้านอาชีพ พบว่า ประชาชนยังไม่มีการทำในบางกลุ่ม การส่งเสริมอาชีพแก่คนในชุมชนยังไม่ทั่วถึงและอาชีพที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมบางอาชีพยังไม่ค่อยมีการทำต่อเนื่องเท่าที่ควรด้านสังคม พบว่า ประชาชนยังไม่ค่อยมีความสามัคคีเท่าที่ควรในบางชุมชน เนื่องจากเป็นเขตที่มีพื้นที่ใหญ่ประชากรมีจำนวนมาก และเป็นชุมชนเมืองทำงานแข่งขันกับเวลา จึงมีเวลาแก่งกันน้อยในการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ด้านครอบครัว พบว่าครอบครัวไม่มีเวลาให้กันมีการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในครอบครัวน้อยครอบครัวขาดธรรมะในการอบรมลูกหลาน และองค์การบริหารส่วนตำบลมีบาทในสถาบันครอบครัวน้อยเกินไป ส่วนข้อเสนอแนะองค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนารูปแบบโครงสร้างในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกด้าน เพื่อให้มีความคลุมทั่วถึงทุกชุมชน มีการเข้าไปดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในโครงการที่ควรดำเนินการและควรมีเครื่องมือในการพัฒนาที่ทันสมัย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

Thesis title : The Quality of Life Development Buddhahamama in
: Nokmuang Municipality Muang District Surin Province

Researcher : Phra sovannarath Sikhavinayo (kan)

Degree : Master of Arts (Public Administration)

Thesis supervisory committee
: Asst Prof Dr. Anuwat Krasang B.A. (Buddhist Studies), M.A.
(Buddhist Studies), Ph.D. (Public Administration)
: Asst Prof. Dr. Termsak Thongin B.A. (Teaching Social Studies),
M.A. (Political Science), Ph.D. (Political Science)

Date of graduation : May,30, 2018

Abstracts

The objective of this research were 1) to study the quality of life development Buddhahamama sub-district administrative organization muang district Surin province, 2) to improve the quality of life development of Buddhahamama for Nokmuang sub-district administrative organization muang district Surin province, 3) to study the problems and suggestions in the quality of life development of Buddhahamama in Nokmuang sub-district administrative organization muang district Surin province

The research methods were used the mixed research methodology of quantitative and qualitative research. The quantitative research was conducted by using survey research to study the samples of 398 persons who were populace of Nokmuang sub-district administrative organization muang district Surin province by using the simple random sampling. The tools used for data collection were 5 levels questionnaires at reliability of 0.812. The data were analyzed by using computer application for social sciences research. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation. The describing and testing hypotheses of personal factors were t-test in order to test the differences between two average groups and the F-test by using One Way ANOVA to test the differences between the average of three or more and test the differences of the average pairing with the Least Significant Difference (LSD) method. The quantitative research conducted by In-depth Interviewing the primary key informants of 7 persons to support the quantitative data and analyzed the data by using the content analysis context.

The research findings were as following:

1) the quality of life development of Buddhahamama for Nokmuang sub-district administrative organization muang district Surin province in overall at the high ($\bar{x}=3.85$). When considered each aspect found that were at the high level too as follows: Healthy ($\bar{x}=3.90$), ($\bar{x}=3.74$, S.D=0.57) and Viriya aspect was lowest level ($\bar{x}=3.69$, S.D =0.59). Social ($\bar{x}=3.89$) , Family ($\bar{x}=3.81$) and occupation ($\bar{x}=3.79$)

2) The comparison for the quality of life development of Buddhahamama for Nokmuang sub-district administrative organization muang district Surin province according to Sanghavitthu that classified by personal factors found that the persons who had different gender, age, education level, and occupation had different opinion at significant 0.05.

3) The problems ,obstacles and suggestions of the quality of life development of Buddhahamama for Nokmuang sub-district administrative organization muang district Surin province as follows: health found that the support and promotion for the place , sport equipments, physical check were not all over this area. Occupation found that the were unemployed and the Occupation promotion were not acted in this municipality. Social found that the people lacked for unity in some place because of this area were large and they worked hard. Family found that lacked of activities in family because of the went to outside then the relationship in family were decreased then the suggestions as the municipality should be developed the structure for quality of life development all community continually.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ อาจารย์ ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์ และ ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ ที่เมตตาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณพระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และขอขอบพระคุณประธานและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ผศ.ดร.และ ผศ.ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ และขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย คือ พระมหาปัญญาวรรณ สิริภทโทผศ.ดร., ดร.สุวัฒน์ รักขันโท, ดร.พิชิต ปุริมาต, ดร.วินัย ภูมิสุข, ดร.ประพันธ์ นีกะระโท, ขอขอบพระคุณ นายนุชา พิสมัย, ตำแหน่ง นักบริหารงาน อบต. (ปลัด อบต.ตำบลนอกเมือง), นางสาวณัฐธิดา ยืนยง ตำแหน่ง นักบริหารงาน อบต. (รองปลัด อบต.ตำบลนอกเมือง), นายนายพุทธิ วรรณูปถัมภ์ ตำแหน่ง กำนัน ตำบลนอกเมือง, นางจันทรา เรืองสวัสดิ์ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านปรีอเกียน หมู่ ๔ , นางสาวสุพรรณ มีแก้ว ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านตะตังไถ หมู่ ๕, นายนางรัตนา จินใจน้ำ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านเจ็มน้อย หมู่ ๗ สมาชิกสภาเทศบาลนางสุกิต สุดตลอด ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านโคกกระเพา หมู่ ๘ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนอกเมืองที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนญาติโยมประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลนอกเมือง ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอบคุณ นายกุลสินน์ ปรีชา นักวิชาการศึกษา วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร ที่ช่วยเป็นกำลังใจให้และช่วยหาข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร, และเพื่อนๆรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตรุ่นที่ ๙ ทุกรูป/คน ที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมาทุกท่าน

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาเป็นกตเวทิตาแก่ บิดา มารดา คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุก ๆ เรื่อง และที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างผลงานวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

พระสุวรรณาธิ์ สิกขวินโย (กาน)

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๙)
สารบัญแผนภูมิ	(๑๒)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๓)
บทที่ ๑	บทนำ
	๑
	๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
	๑
	๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย
	๓
	๑.๓ ปัญหาของการวิจัย
	๓
	๑.๔ ขอบเขตการวิจัย
	๔
	๑.๕ สมมติฐานการวิจัย
	๕
	๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย
	๕
	๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย
	๖
บทที่ ๒	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	๗
	๒.๑ เอกสารเกี่ยวข้อง
	๗
	๒.๑.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
	๗
	กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
	๒.๑.๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักทฤษฎีธรรมาภิบาลสังคม
	๑๒
	๒.๑.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
	๒๔
	๒.๑.๔ ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง
	๒๗
	๒.๑.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
	๓๑
	๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	๔๐
	๒.๒.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
	๔๐
	๒.๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล
	๔๔
	๒.๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักทฤษฎีธรรมาภิบาลสังคม
	๕๒
	๒.๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักพุทธธรรม
	๕๔
	๒.๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย
	๖๑

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย
	๖๒
	๓.๑ รูปแบบการวิจัย ๖๒
	๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ๖๒
	๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๖๔
	๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล ๖๖
	๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล ๖๗
บทที่ ๔	ผลการวิจัย
	๖๙
	๔.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ๖๙
	๔.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ๗๐
	๔.๓ เปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ๗๖
	๔.๔ ผลการนำเสนอปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ๘๘
	๔.๕ สรุปผลสัมฤทธิ์เชิงลึกเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ๙๐
	๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ๙๖
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
	๙๘
	๕.๑ สรุปผลการวิจัย ๙๘
	๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย ๑๐๔
	๕.๓ ข้อเสนอแนะ ๑๐๖

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บรรณานุกรม	๑๐๘
ภาคผนวก	๑๑๖
ภาคผนวก ก.หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ	๑๑๗
ภาคผนวก ข.ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ	๑๒๓
ภาคผนวก ค.หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	๑๒๗
ภาคผนวก ง. ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Try out)	๑๒๙
ภาคผนวก จ.หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๓๑
ภาคผนวก ฉ.แบบถามเพื่อการวิจัย	๑๓๙
ภาคผนวก ช.แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๒๔๕
ประวัติผู้วิจัย	๑๔๗

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง	๖๔
๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๙
๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงมาตรฐาน แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม	๗๑
๔.๓ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงมาตรฐาน แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในด้านสุขภาพ	๗๑
๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงมาตรฐาน แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในด้านอาชีพ	๗๒
๔.๕ ค่าเฉลี่ยและ ค่าเบี่ยงมาตรฐาน แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในด้านสังคม	๗๔
๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงมาตรฐาน แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในด้านครอบครัว	๗๕
๔.๗ การเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	๗๖
๔.๘ การเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	๗๗
๔.๙ การเปรียบเทียบการแตกต่างระดับความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามอายุของประชาชน	๗๘
๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ด้านสุขภาพจำแนกตามอายุของประชาชน	๗๙
๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ด้านอาชีพ จำแนกตามอายุของประชาชน	๗๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

[illegible]

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๒	การเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหาร องค์การบริหาร ส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ด้านสังคม จำแนกตามอาชีพของประชาชน	๘๘

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ภาษาบาลีและพระไตรปิฎก ภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนคัมภีร์อรรถกถา/ภาษาไทยใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย/มหามกุฏราชวิทยาลัย

การอ้างอิงพระไตรปิฎก จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.ลี้.(บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗๑ ที.ลี้.(ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘ หมายถึงทีฆนิกาย สิลกขันธ์คคปาลี ภาษาบาลี เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ และทีฆนิกาย สิลกขันธ์วรรค ภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

ส่วนคัมภีร์อรรถกถา จะระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม/หน้า เช่น ที.ลี้.อ. (บาลี) ๑/๒๗๖/๒๔๐ หมายถึง ทีฆนิกาย สมุญจลวิลาสินี สิลกขันธ์วรรคคคอฏฐกถา ภาษาบาลี เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๒๔๐ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามลำดับนี้

อธิบายคำย่อในภาษาไทย

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

พระวินัยปิฎก/พระสุตตันตปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
วิ. ม. (ไทย)	= วินัยปิฎก มหาวิภังค์	ภาษาไทย
วิ. มหา. (ไทย)	= วินัยปิฎก ภิกขุวิภังค์	ภาษาไทย
วิ. ภิกขุณี. (ไทย)	= วินัยปิฎก ภิกขุณีวิภังค์	ภาษาไทย
ที. ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกายสิลกขันธ์วรรค	ภาษาไทย
ที. ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกายปาฏิวรรค	ภาษาไทย
ที. ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกายมหารวรรค	ภาษาไทย
อง.จตุกก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกายจตุกกนิบาต	ภาษาไทย
อง.จตุกก.(บาลี)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกายจตุกกนิบาต	ภาษาไทย
ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกายนวกนิบาต	ภาษาไทย

ข. การระบุหมายเลขพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย และภาษาบาลี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักการอ้างอิง พระไตรปิฎกใช้ระบบระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า/เช่น อง.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๒๕/๕๐-๕๑ หมายความว่า การอ้างอิงระบุถึง สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๑ ข้อที่ ๓๒ หน้า ๕๐-๕๑ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ได้กล่าวถึงการพัฒนาทั้งในส่วนของสังคมและตัวมนุษย์แต่จะเน้นที่การพัฒนาคน เพราะเมื่อคนพัฒนาแล้ว ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชน สังคม และเป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดผลของการพัฒนาอย่างแท้จริง เป้าหมายของการพัฒนาคือการปลดปล่อยตนเองให้พ้นจากความทุกข์ทั้งทางกายและทางจิตใจโดยให้ความสำคัญกับความสุขทางจิตใจอันเกิดจากความมีอิสรภาพที่พึ่งตนเองได้และความเข้มแข็งของบุคคลและสังคมซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นระดับการพัฒนาประการหนึ่งหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เป็นเครื่องพัฒนาทำให้เจริญทำให้เป็นให้มีขึ้น ผีอกบรณ คือ ภาวนา มี ๔ ประการ^๑ คือ ๑) กายภาวนา คือ การพัฒนาฝึกฝนอบรมกาย รู้จักระมัดระวังรักษาตนไม่ให้ก่อโทษทางกาย ๒) สีสภาวนา คือ การพัฒนาด้านศีล ความประพฤติเรียบร้อยดีงาม มีระเบียบวินัย มีกติกาทางสังคมร่วมกัน ๓) จิตตภาวนา คือ การฝึกฝนอบรมจิตใจให้มีความมั่นคง เข้มแข็ง ฝึกฝนตนให้มีความรัก ความเมตตาต่อสรรพสัตว์ ๔) ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาฝึกฝนอบรมตน จากการได้ศึกษา เล่าเรียน การสดับตรับฟังมามาก และการลงมือปฏิบัติตามทฤษฎีที่ศึกษามาแล้วนั้น ให้เกิดประโยชน์ต่อตน และผู้อื่น^๒

มนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการที่ไม่เท่ากัน เป็นความแตกต่างกันของมนุษย์ ซึ่งความแตกต่างกันของมนุษย์นั้น เป็นตัวกำหนดให้มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานที่ไม่เท่าเทียมกัน บางคนต้องการมากบางคนต้องการน้อยไม่มีความพอดีในตัวเอง ซึ่งอธิบายตามหลักพระพุทธศาสนาคือแรงผลักดันพฤติกรรมมนุษย์ให้มีความต้องการที่แตกต่างกันนั้นมาจาก “ตัณหา”^๓ แบ่งออกได้เป็น ๓ จำพวก ได้แก่

๑.กามตัณหา ความอยากในสิ่งที่น่าใคร่ น่าปรารถนา น่าพอใจ ในรูป รส กลิ่น เสียง และการสัมผัส

๒.ภวตัณหา ความอยากเป็นโน่น เป็นนี้ เช่น เป็นเศรษฐี เป็นที่ยอมในสังคม เป็นต้น

๓.วิภวตัณหา ความอยากไม่เป็นโน่น ไม่เป็นนี้ อยากพ้นไปจากภาวะที่ไม่ปรารถนา ต้องอยู่ร่วมกันและต้องมีความสัมพันธ์กับสังคมที่มนุษย์มีความต้องการมากเกินไปเช่นความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง เงินทอง ความเป็นที่ยอมรับ เกิดการแสวงหาในสิ่งเหล่านี้ จนเป็นความทะยานอยาก เป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งและเหลื่อมล้ำกันในสังคมอยู่ทุกวันนี้^๔

^๑ พระธรรมปิฎก, การพัฒนาที่ยั่งยืน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๓), หน้า ๘๑-๘๒.

^๒ อด.ปญจก.(บาลี) ๒๒/๗๙/๑๒๑.

^๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก, จำกัด ๒๕๔๖), หน้า ๔๙๒.

^๔ ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒), หน้า ๔.

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ทำให้ปัจจุบันคุณภาพของมนุษย์ได้รับการกำหนดให้เป็นเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง เป็นต้น ล้วนมุ่งไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ในสังคม ซึ่งคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อบุคคลและสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกำหนดการสร้างเกณฑ์มาตรฐานเพื่อยกระดับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ เพื่อให้การพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนา บุคคลแต่ละคนแต่ละครอบครัวแต่ละชุมชนมีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษามีแนวคิดและเจตคติที่ดีการรู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อกัน การมีอาชีพมีรายได้ มีคุณธรรมและศีลธรรม หากคุณภาพชีวิตของประชาชนได้รับการพัฒนาปัญหาในสังคมก็จะลดน้อยลง เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ทำให้ภาครัฐพยายามอย่างเต็มที่ในการจะพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้นจนระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการ^๕

การจัดทำแผนพัฒนาสามปีมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้มุ่งสู่สภาพอันไม่พึงประสงค์ให้กับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้บังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ท้องถิ่นบรรลุวิสัยทัศน์หรือสถานการณ์ที่พึงปรารถนาในอนาคตและบรรลุภารกิจขององค์กรที่กำหนด โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอและแผนยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น “แผนพัฒนาสามปี” ตามความหมายที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ หมายถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ซึ่งจะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด

ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตัวเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยอยู่ห่างจากตัวเมือง ๒๕ กิโลเมตร มีจำนวน ๒๕,๙๙๖ คน จากจำนวนประชากรทั้งหมดในองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง ๓๙๘ ครัวเรือน^๖ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และบางส่วนตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล และมีแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง เป็นหัวใจสำคัญ พื้นที่เหมาะในการ ทำการเกษตร ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ อาชีพหลักคือ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา ปลูกพืชผัก ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เลี้ยงสัตว์ การดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลนอกเมืองเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายตามแบบสังคมไทยตามจารีตประเพณีที่ได้ปฏิบัติกันมา ประชาชนส่วนมากนับถือพระพุทธศาสนา มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน มีการให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนาจะเห็นกันบ่อยๆในแต่

^๕ฝ่ายวิชาการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด), ๒๕๕๐, หน้า ๒๐-๒๕.

^๖แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.(๒๕๕๔ - ๒๕๖๐) องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์, ๒๕๕๗.

ละวัน แม้ในการอยู่ร่วมกันในชุมชนก็นำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔ มาประยุกต์ใช้ ทำให้ประชาชนมีความรักและความสามัคคี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ชุมชนจึงเป็นชุมชนอีกที่หนึ่งที่น่าอยู่อาศัย เพราะอุดมไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรบุคคล ล้วนได้ผลมาจากการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรมมาดำเนินชีวิต หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและอยู่ร่วมกันนั้นมีหลายประการ เช่น สปัปฺริสธรรม ๗ อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔ เป็นต้น แต่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะมุ่งเน้นศึกษาเรื่องหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม พระพุทธศาสนาสอนให้มนุษย์ทุกคนรู้ว่าอะไรเป็นอะไร อะไรควร อะไรไม่ควร และสอนให้รู้ว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยงแท้แน่นอน เป็นทุกข์ ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีในทางธรรมจะต้องมีคุณธรรม ๔ ประการ คือ ๑) อุฏฐานสัมปทาการมีความขยันหมั่นเพียร ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ประกอบอาชีพอันสุจริต มีความชำนาญ รู้จักใช้ปัญญา สอดส่อง ตรวจสอบ ทาวิธีแก้ไขสามารถจัดดำเนินการให้ได้รับผลดี ๒) อารักขสัมปทา การรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ที่ตนทำได้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังแรงงานของตนไม่ให้เป็นอันตรายสูญหายโดยมิใช่เหตุ ๓) กัลยาณมิตตตา การคบคนดีเป็นมิตร การรู้จักคบหาสมาคมกับคนดีที่มีคุณธรรมนำความรู้หรือมีความรู้ดีและมีความประพฤติดี หรือการรู้จักเสวนาคบหาคน ไม่คบไม่เอาอย่างคนที่มีพฤติกรรมชั่วที่จะชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย โดยเลือกคบหาเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณ ผู้มีความสามารถผู้นำเคารพนับถือ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงานของตน ๔) สมชีวิตา การเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ไม่ให้เกิดความเสี่ยง โดยรู้จักเป็นอยู่เหมาะสม คือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดีและพอเพียง หารายได้เหนือรายจ่ายด้วยการใช้จ่ายทรัพย์ตามควรแก่ฐานะ^๗

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในการนำมาประยุกต์ใช้ให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักพุทธธรรมโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหาร

^๗ พ.ศ. (ไทย) ๒๕/๗๓/๘๐.

องค์การบริหารตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๑.๓.๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักพุทธธรรมโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักพุทธธรรม” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวคิด ใช้หลักพุทธธรรมในพระไตรปิฎก^๑ คือ องค์ประกอบอยู่ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) อุฏฐานสัมปทา ๒) อารักขสัมปทา ๓) กัลยาณมิตตตา ๔) สมชีวิตา

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑. ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตมีอยู่ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ ๒) คุณภาพชีวิตด้านอาชีพ ๓) คุณภาพชีวิตด้านสังคม ๔) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว^๒

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ได้แก่ประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีจำนวนประชากรทั้งหมด ๖๓,๘๕๓ คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ พื้นที่ทั้ง ๖ หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ ๖ เดือน ผู้วิจัยได้เริ่มทำการวิจัยตั้งแต่เดือน ตุลาคม ๒๕๖๐ จนถึงเดือน มีนาคม ๒๕๖๑

^๑พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๖), หน้า ๓๑-๓๒.

^๒อง.นวท.(ไทย) ๒๓/๕/๔๓๙-๔๔๑.

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้การวิจัย

๑.๖.๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึงการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิต มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งที่มีคุณค่าเพิ่มขึ้นและต้องการมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมืองเศรษฐกิจและสังคมเมืองประกอบที่เป็นตัวแปรการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำเป็น ๔ ด้าน คือ^{๑๐}

- ๑) ด้านสุขภาพ คือ การไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ สุขภาพแข็งแรง อายุยืน
- ๒) ด้านอาชีพ คือ การไม่ว่างงาน ทำงานอย่างสุจริต มีกินมีใช้พึ่งตนเองได้
- ๓) ด้านสังคม คือ มีความรักใคร่สามัคคีกัน ช่วยเหลือกัน
- ๔) ด้านครอบครัว คือ มีความอบอุ่น มีความเข้าใจกันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว

๑.๖.๒ หลักพุทธธรรม หมายถึง หลักพุทธธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้เป็นหลักสงเคราะห์เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการบริหารจัดการตามนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลมาประยุกต์กับหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรรม ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๑.๖.๓ ผู้บริหาร หมายถึง ปัจจัยความสำเร็จของการทำงานภายในองค์กร ส่วนหนึ่งเกิดจากการบริหารงานของผู้นำหรือผู้บริหาร ที่มีทักษะ มีความรู้ความสามารถในการนำพาองค์กรให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งผู้บริหารที่มีความสามารถจะต้องเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ๑

^{๑๐}บัญญัติ พุ่มพวง. บัญญัติ พุ่มพันธ์.อบต.ของเรา : ท้องถิ่นของเรา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ปพิศ การพิมพ์ จำกัด ๒๕๔๘), หน้า ๑๓.

๑.๖.๔ องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลแต่ละตำบล จัดตั้งมาจากสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีจำนวนราษฎรไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ คน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล เขต อบต. แทนรัฐบาลกลาง

๑.๖.๕ ประชาชน หมายถึง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างทั้งประจำและชั่วคราวที่ทำงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนประชาชน ที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทราบแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๑.๗.๒ ได้ทราบการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๑.๗.๓ ได้ทราบข้อเสนอแนะทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๑.๗.๔ ได้รับองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงตามสังคมและชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลงานทางวิชาการทั้งไทย และต่างประเทศได้แต่งไว้แล้วโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- ๒.๑.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ๒.๑.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรมม ๔
- ๒.๑.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๑.๔ ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง
- ๒.๑.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- ๒.๒.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ๒.๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรมม
- ๒.๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
- ๒.๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

คำว่า “พัฒนา” ในภาษาไทยนั้นมาจากคำว่า “วฑฺฒน” ในภาษาบาลีและ “วรฺธน” ในภาษาสันสกฤต แปลว่าความเจริญ ทำให้เจริญ ดังนั้น “การพัฒนา” ก็คือทำให้เจริญนั่นเอง แต่เมื่อมาใช้เป็นคำแปลของ “Development” ในภาษาอังกฤษ จะมีความหมายเกินความไปถึงการกระทำที่ดีขึ้นจากที่เป็นอยู่ โดยการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้าไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือนำวิชาการที่แปลกใหม่เข้ามาใช้ การพัฒนาในความหมายนี้ มิได้หมายถึง การพัฒนาวัตถุเท่านั้น แต่หมายถึงการพัฒนาทั้งในด้านจิตใจและความคิดด้วย^๑

แต่เดิมนั้น “การพัฒนา” มีความหมายเน้นหนักด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ประเทศที่พัฒนาแล้วหมายถึงประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ส่วนประเทศที่ด้อยพัฒนา หมายถึงประเทศที่มีฐานะ

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๗๗๙.

ทางเศรษฐกิจต่ำ ทั้งนี้พิจารณาจากรายได้ประเทศ (GNP) เป็นสำคัญ ดังนั้น การพัฒนาตามแนวนี้อาจเป็นการยกระดับเศรษฐกิจให้ดีขึ้นนั่นเอง

ต่อมาได้มีการตื่นตัวกันขึ้นว่าการพัฒนาที่แท้จริงไม่น่าจะหมายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่น่าจะหมายถึงการพัฒนาสังคมด้วย จึงมีนโยบายและการวางแผนพัฒนาสังคมขึ้น ซึ่งแตกต่างจากการพัฒนาเศรษฐกิจตรงที่ว่า การพัฒนาสังคมมุ่งถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในสังคมทั้งในด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา อาชีพ รายได้ และจริยธรรม ไม่ใช่มุ่งด้านเศรษฐกิจอย่างเดียว แนวคิดในการพัฒนาสังคมจึงมีลักษณะในทำนองที่ว่า “เมื่อคนได้รับการพัฒนา สังคมและประเทศชาติก็จะได้รับการพัฒนาไปด้วย” นอกจากนี้ยังกล่าวว่าการพัฒนาสังคมนั้น บางส่วนก็ไม่ได้เป็นไปตามอุดมคติทางจริยธรรม แต่การการพัฒนาสังคมอย่างสมบูรณ์เต็มที่ ต้องมีการพัฒนาจริยธรรมด้วยและมีการแบ่งการพัฒนาไว้อยู่ ๔ ด้าน

๑. พัฒนาด้านกาย ได้แก่ ให้มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีพลานามัยสุขภาพดี

๒. พัฒนาด้านศีล ได้แก่ ทำให้คนในสังคมมีระเบียบวินัย มีความประพฤติดี มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ดี รวมทั้งมีความสุจริตทั้งกาย วาจา และ อาชีวะ

๓. พัฒนาด้านจิตใจ ได้แก่ ฝึกจิตใจให้มีคุณภาพดี ให้สมรรถภาพดี และให้มีสุขภาพจิตดี

๔. พัฒนาด้านปัญญา^๒ ได้แก่ ฝึกอบรมปัญญาให้รู้ให้เข้าใจ มองเห็นทั้งหลายตามความเป็นจริง หรือตรงตามที่เป็น ต้องฝึกปัญญาทั้งแง่ที่ทำให้ขบวนการคิดที่ไม่มอดคิดด้วยการใช้โยนิโสมนสิการพิจารณาให้เห็นจริงด้วยปัญญา

คุณภาพชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางการศึกษา อนามัย เศรษฐกิจ ตามลักษณะสิ่งแวดล้อมทางชีวกายภาพ เชื้อชาติ วัฒนธรรมต่างกันและวิถีเลี้ยงดูตามความเป็นจริงของชีวิตมนุษย์แล้วคุณภาพชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับความพอใจของคนๆนั้น ซึ่งความเป็นจริงอาจมีข้อแตกต่างกันไประหว่างคนหนึ่งกับอีกคนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปรียบเทียบระหว่างคนสองคน เพราะมีลักษณะสิ่งแวดล้อมทางชีวกายภาพที่ต่างกัน เชื้อชาติต่างกัน วัฒนธรรมต่างกัน และวิถีเลี้ยงดูต่างกันคุณภาพชีวิตมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอย่างมาก ถ้าสิ่งแวดล้อมดีก็มีส่วนส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีได้ด้วย เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญมากในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นปัจจัยซึ่งมนุษย์ทุกคนมีความต้องการเป็นขั้นพื้นฐาน คุณภาพชีวิตของมนุษย์มีความแตกต่างกัน^๓ คุณภาพชีวิตหรือชีวิตที่มีคุณภาพ หรือการมีชีวิตที่ดี ชีวิตที่ดีนั้น ขึ้นอยู่กับตัวมนุษย์เอง ภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคมเท่านั้น การมีชีวิตที่ดีตามแนวคิด ปรัชญาของศาสนาต่างๆ เช่น ศาสนาพุทธ กล่าวถึงชีวิตที่ดีว่า ชีวิตที่ดีของบุคคลต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมที่ดี ทำตัวเองให้ดี รักตัวเอง และรักผู้อื่นด้วย ทางด้านศาสนาคริสต์ได้กล่าวถึงชีวิตที่ดีว่า การดำเนินชีวิตที่ดีนั้นคือ ชีวิตที่มีความรักอันเสียสละ ซึ่งความรักนั้นแบ่งออกเป็น ๒ ด้านคือ ความรักต่อพระเจ้าและความรักต่อเพื่อนมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความรักดังกล่าวแล้วชีวิตก็จะมีความสุข และแนวคิดปรัชญาชีวิตที่ดีในศาสนาอิสลามกล่าวไว้ว่า ชีวิตที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับตัวมนุษย์ โดยภายในตัวมนุษย์นั่นเอง ต้องประกอบด้วย ๓

^๒ พระราชวรมณี (ประยูร ธมมจิตโต), การคณะสงฆ์กับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ, ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๕๕.

^๓ Leonard Bloomfield and others, *The Modern Library of the English Language*, (New York: Random House, 1984), p.331.

ด้าน คือ ด้านความศรัทธา ด้านความรู้ และด้านการกระทำในสิ่งที่ดีงาม ถูกต้องตามคำสอนของศาสนาอิสลาม แล้วมนุษย์จะมีชีวิตที่ดี

คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย หมายถึง อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย พลังงานการออกกำลังกาย สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัวและการประกอบอาชีพ^๔

คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ หมายถึง การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณภาพ ประโยชน์ ความนิยมชมชอบในศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ความอบรมในครอบครัวและในชุมชน ความรักและความเป็นเจ้าของที่มีต่อหมู่คณะ^๕

คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง ภาวะแวดล้อมที่บริสุทธิ์ สะอาด และเป็นระเบียบปราศจากมลภาวะดิน น้ำ อากาศและเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นแก่การดำรงชีพ และการคมนาคมที่สะดวก^๖

คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม หมายถึง โอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ความเป็นธรรมด้านรายได้และสังคมความร่วมมือร่วมใจในสังคม ความเป็นระเบียบวินัย มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันและมีความนิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมในศาสนา^๗

คุณภาพชีวิตด้านความคิด หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิตและชุมชน การศึกษา วิชาชีพ ความสามารถในการป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ของตัวเอง การยอมรับตัวเอง และการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม^๘

คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ หมายถึง การมีคุณธรรมในตัวเองและสังคม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต เมตตา กรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล กตัญญูกตเวที ความจงรักภักดีต่อชาติ ความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละ และการละเว้นจากอบายมุข^๙

คุณภาพชีวิตเป็นชื่อใหม่ของความคิดเดิม (Old notion) ซึ่งถ้าเรียกเป็นชื่อทางด้านจิตวิสัย (Subjective) ก็ใช้คำว่า อยู่กินดี มีสุข (well-being) คือ การเป็นอยู่ที่ดีของคนและสิ่งแวดล้อมตามสภาพทั่ว ๆ ไป ในด้านส่วนบุคคลคุณภาพชีวิตจะแสดงออกในรูปของความต้องการ (wants) เมื่อ

^๔สนธิ จรอนันต์, **ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา, พิมพ์ที่บริษัทสุโขมและบุตรจำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๒๙.

^๕กองราชการส่วนตำบล สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, **กรมการปกครอง**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาวิชาดินแดน, ๒๕๔๒), หน้า ๑๔๙ - ๑๕๑.

^๖สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)**, หน้า ๑๐.

^๗จกกรี เสริมทรัพย์, **คุณภาพชีวิตกับการทำงาน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒๕.

^๘Ben-Chien Lui อ้างใน สุวรรณ เอี่ยมสุขวัฒน์, **สุขภาพชีวิต แนวความคิด และองค์ประกอบ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๐), หน้า ๒๗.

^๙กุหลาบ รัตนสังจธรรม และคณะ อ้างใน พ.อ. สัมพันธ์ พิทยทนาย, **แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนค่ายทหารกองทัพบกมั่งสุ่มชนเข้มแข็ง, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๙), หน้า ๙.

ได้รับการตอบสนองแล้วจะทำให้บุคคลนั้น ๆ มีความสุขหรือความพอใจ^{๑๐} ชีวิตที่ดีที่สุดของมนุษย์นั้น อยู่ในการขัดเกลาของประชาชน และเป็นผู้ให้การศึกษาและฝึกอบรม ฝึกฝนประชาชนจนบรรลุถึงชีวิตที่ดีด้วยตนเอง และมีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีอิสระที่จะมีชีวิตที่ดีตามที่เขามองเห็น และโดยปัจเจกชนนั้น แตกต่างกันแต่รัฐบุรุษก็มีหน้าที่กำหนดชีวิตที่ดีให้พลเมืองได้^{๑๑}

คุณภาพชีวิต ซึ่งจากนิยามขององค์การอนามัย ได้บัญญัติไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตอยู่ด้วยการมีสุขภาพที่สมบูรณ์และมีความมั่นคง ซึ่งเป็นความคาดหวังของสถานประกอบการนำไปสู่ระดับการพัฒนาประเทศชาติให้เข้มแข็ง ส่วนการดำเนินการทำระบบ MS-QWL นั้น ตรงไปตรงมาและที่สำคัญที่สุด คือ “เป็นระบบที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อการดูแลคุณภาพชีวิตคนทำงาน” อย่างแท้จริง คำจำกัดความของระบบ MS-QWL ว่าเป็น “ISO สุขภาพ” สำหรับคนทำงานระบบการบริหารจัดการด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน ที่จัดทำขึ้นนี้อาศัยเครื่องมือในการวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL ๑๐๐) และข้อกำหนดในลักษณะของระบบการบริหารจัดการของระบบจัดการด้าน ชีวอนามัยและความปลอดภัย การวิเคราะห์ผลที่มีคนทำงานที่จะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาหรือการดูแลคุณภาพชีวิตของคนทำงานนั้นตรงประเด็น สอดคล้องและเหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์^{๑๒}

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้น เป็นแนวคิดที่ยากจะนิยามให้เป็นที่ยอมรับเป็นสากลด้วยมีเหตุผลต่างๆ ด้วย ๓ ประการดังนี้

ประการแรก เป็นกระบวนการทางด้านจิตใจที่สามารถบรรยายตีความโดยผ่านตัวกรองด้าน ความคิด และภาษาที่แตกต่างกัน ความคาดเคลื่อนจากการมองที่หลากหลาย เกิดจากประสบการณ์ พื้นฐานความรู้ ประเด็นการนำเสนอและข้อเท็จจริงต่างๆ

ประการที่สอง แนวคิดในเรื่องคุณภาพชีวิตขึ้นอยู่กับคุณค่าที่แฝงอยู่อย่างมาก นักวิจัยต้องกำหนดกรอบความหมายให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถประเมินผลได้ กระบวนการและผลต่างๆ ที่ถือว่าเป็นคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า นั้นย่อมเป็นการยอมรับและกำหนดคุณค่าโดยบุคคลในสังคมเดียวกันซึ่งมักพบว่าเป็นชนชั้นกลางของสังคมนั้น

ประการที่สาม ความคิดที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในความเจริญของงานและการพัฒนาการของมนุษย์ การมีอายุยืนยาวนาน กระบวนการทางด้านจิตใจล้วนอยู่ภายใต้อิทธิพลขององค์ประกอบต่างๆ รวมทั้งค่านิยมด้วย ซึ่งหากนิยามเป็นแบบเดียวกันก็หมายความว่าความถึงทุกคน โดยไม่มีการคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านอายุ ช่วงชั้นทางสังคม การศึกษา ล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งต่างๆ คล้ายคลึงกัน ซึ่งคงยากที่จะยอมรับจุดนี้ได้^{๑๓}

^{๑๐} ลิฟ (Liv) อังโน นิสาร์ตัน ศิลปเดช, ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๙), หน้า ๖๓.

^{๑๑} Plato and aristotle อังโนวิทย์ วิศุทเวทย์, ปรัชญา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘), หน้า ๑๘๒.

^{๑๒} United Nation Development Program, Thailand Human Development Report 2003. (Bangkok : Thailand, 2546)

^{๑๓} Rommey and Brow อังโน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ, การพัฒนาเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๓๙), หน้า ๕๗-๕๘.

คุณภาพชีวิตทางพระพุทธศาสนาว่า เป็นองค์รวมขององค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งจำแนกได้ ๒ ประเภทคือ รูปกับนาม หรือเรียกว่ากาย ๗ วกายกับใจ ชีวิตจะเรียกได้ว่ามีคุณภาพอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อ ส่วนประกอบทุกส่วนมีคุณภาพนั้น คือ ชีวิตที่มีคุณภาพจะประกอบด้วยกายที่มีคุณภาพกาย และคุณภาพใจ อย่างไรก็ตามชีวิตไม่ใช่สิ่งที่ตั้งอยู่นิ่ง ๆ แต่เป็นองค์รวมที่เคลื่อนไหว เมื่อพูดถึงคุณภาพชีวิตที่เคลื่อนไหวหรือชีวิตที่ดำเนินไปในโลกท่ามกลางสภาพแวดล้อมจะมีวัตถุ กิจกรรม และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องกับชีวิตเพิ่มขยายออกไป ไม่ใช่เฉพาะกายกับใจล้วน ๆ เท่านั้น วัตถุ กิจกรรมและเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิตเหล่านี้จัดเป็นส่วนประกอบของคุณภาพชีวิต โดยแยกเป็นคุณภาพธรรมดาสามัญที่มองเห็นกันอยู่ประเภทหนึ่งและคุณภาพที่ลึกลับเลยไปจากที่มองเห็นด้วยตาอีกประการหนึ่งตัวอย่างเช่น คนบางคนมีทรัพย์สินเงินทอง และสิ่งครอบครองบริโศกด้านวัตถุพร้อมบริบูรณ์ จัดได้ว่าในด้านที่ตามองเห็น เขาเป็นคนที่มีความสุข หรืออาจเป็นคนที่มีความทุกข์มากก็ได้ คุณภาพชีวิตที่ดีแท้จริงต้องพร้อมทั้งด้านหรือระดับที่มองเห็น และด้านหรือระดับที่เลยจากที่มองเห็น เกณฑ์เบื้องต้นสำหรับพิจารณาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต^{๑๔}

๑) คุณภาพชีวิตระดับพื้นฐาน หรือระดับพื้นฐานมีกัตตะ ประกอบด้วย

(๑) สุขภาพดี มีพลานามัยดี และมีปัจจัยเครื่องรักษาส่งเสริมสุขภาพ

(๒) พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ เช่น มีอาชีพที่ประกอบโดยประหยัด ขยันและสุจริต มีเงินใช้และใช้เงินเป็น เป็นผู้ผลิตและบริโภคเป็น

(๓) มีอาหารที่มีคุณค่า มีกิน และกินเป็น

(๔) มีที่อยู่อาศัยและมีที่ทำงานที่เหมาะสม ไม่แออัด สะอาดสะดวกสบายต่อการดำเนินชีวิต การทำงานและการเดินทาง

(๕) มีครอบครัวซึ่งมีกำลังพอบำรุงเลี้ยง ได้อยู่ด้วยกันด้วยความสุข ทั้งอบอุ่นและร่มเย็น

(๖) อยู่ร่วมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รับผิดชอบ เอื้อเฟื้อมีน้ำใจเกื้อการณผู้ภูมิทร และชวนชวนทำกิจที่เป็นประโยชน์

(๗) มีเวลาว่างเป็นของตนเอง และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในการแสวงหาเรียนรู้บันเทิงที่ไร้โทษ ชื่นชมซาบซึ้งในสิ่งสุนทรีย์ และในการที่จะพัฒนาตนยิ่งขึ้นไปในด้านต่าง ๆ

๒) คุณภาพชีวิตระดับพัฒนาการ หรือระดับสัมปรายิกัตตะ

(๑) มีการศึกษา รู้เข้าใจเท่าทันเหตุการณ์ มีประสบการณ์ที่เป็นฐานของการดำเนินชีวิต และตัดสินใจอย่างฉลาด

(๒) มีวิจรรณญาณ พิจารณา เหตุปัจจัย รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา มีกุศลวิธีที่จะแก้ไขคลายทุกข์ได้

(๓) มีจิตใจที่พัฒนา ก่อปรด้วยคุณธรรมและจริยธรรม เชื่อมมั่นในการทำความดี ประพฤติตามสุจริตทั้งกาย วาจา และใจ มั่นใจในคุณค่าแห่งชีวิตของตน

^{๑๔} พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตโต) อ่างใน รังสิมา วิวัฒน์วงศ์วณ, “คุณภาพชีวิตของคนพิจารณาทางทางได้ ยินที่ประกอบอาชีพอิสระ”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๒.

(๔) สุขภาพจิตดี มีความมั่นคงด้านจิตใจ มีเจตคติที่ดีต่องาน จิตใจปลอดโปร่งเบิกบาน ผ่องใสเป็นสุข มองโลกและชีวิตตามความเป็นจริง

๓) คุณภาพชีวิตระดับเอื้อโอกาส หรือระดับอุภัยตะ

(๑) มีความปลอดภัยทั้งกายและใจ เช่น ปราศจากโจรผู้ร้ายและอบายมุข

(๒) อยู่ในสังคมที่มีสวัสดิการและบริการดี อำนวยสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและไม่ตรีสงเคราะห์

(๓) อยู่ในสังคมที่อำนวยโอกาสในการทำงานที่ตนถนัด โอกาสในการเรียนรู้และเข้าถึงวิทยาการต่าง ๆ ในโอกาสในการมีส่วนร่วมในสังคม ในชุมชนและในทางการเมือง และโอกาสในการได้รับความเป็นธรรมในทางเศรษฐกิจ

(๔) อยู่ในสังคมที่มีระเบียบวินัย มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และกฎหมายที่เป็นธรรม และเอื้อต่อการพัฒนาชีวิตสังคม^{๑๕}

(๕) มีธรรมชาติแวดล้อมที่เกื้อกูล รื่นรมย์ สวยงาม ดิน น้ำ อากาศบริสุทธิ์ไร้มลพิษ^{๑๖}

สรุป จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กล่าวมาข้างต้นพบว่า คุณภาพชีวิตที่ดีเป็นการมีชีวิตที่ดีมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านสุขภาพ ได้แก่ สุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านสังคม ได้แก่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพ รายได้รวมทั้งเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆของชีวิตที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล สามารถดำรงตนเองให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม

๒.๑.๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม ๔

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม ๔ พบว่า มีนักวิชาการนำเสนอไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามหัวข้อดังนี้

๑. ที่มาของหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม ๔

มนุษย์ขึ้นชื่อว่าเป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอยู่รวมกันและมีการพึ่งพาอาศัยกัน และการมารวมกันของคนหมู่มากก็มักจะนำไปสู่ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน อันนำไปสู่ความขัดแย้งในเวลาต่อมา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์หรือหลักยึดเพื่อให้คนในสังคมยึดถือและปฏิบัติเพื่อให้เกิดความถูกต้องเป็นธรรม และนำความเจริญมาสู่สังคม หลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม ๔ ถือว่าเป็นหลักธรรมหลักหนึ่งที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่รวมกันอย่างมีความสุข ซึ่งในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึง หลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม ๔ เป็นหลักธรรม (เครื่องยึดเหนี่ยวใจ) ๔ ประการ^{๑๗} คือ

๑) อุฏฐานสัมปทา การมีความขยันหมั่นเพียร ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ประกอบอาชีพอันสุจริต มีความชำนาญ รู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจสอบตรา หาวิธีแก้ไขสามารถจัดดำเนินการให้ได้รับผลดี

๒) อารักขสัมปทา การรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ที่ตนทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังแรงงานของตนไม่ให้เป็นอันตรายสูญหายโดยมิใช่เหตุ

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๓.

^{๑๖} วจ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓/๔๙.

^{๑๗} วจ.นวก. (ไทย) ๒๓/๕/๔๓๙-๔๔๑.

๓) กัลยาณมิตตตา การคบคนดีเป็นมิตร การรู้จักคบหาสมาคมกับคนดีที่มีคุณธรรมนำความรู้หรือมีความรู้ดีและมีความประพฤติดี หรือการรู้จักเสวนาคบหาคน ไม่คบไม่เอาอย่างคนที่มีพฤติกรรมชั่วที่จะชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย โดยเลือกคบหาเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณ ผู้มีความสามารถผู้นำเคารพนับถือ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อำชีพการงานของตน

๔) สมชีวิตา การเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ไม่ให้ฝืดเคืองนัก โดยรู้จักเป็นอยู่เหมาะสม คือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดีและพอเพียง ให้รายได้เหนือรายจ่ายด้วยการใช้จ่ายทรัพย์ตามควรแก่ฐานะ

๒. ความหมายของหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม

คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสังฆธรรมที่ผู้ปฏิบัติตามทุกคน ย่อมสามารถรู้แจ้งเห็นจริงได้ด้วยตนเอง และทำให้ผู้อื่นปฏิบัติพ้นทุกข์ เข้าถึงความสุขและความบริสุทธิ์ได้จริง ธรรมะของพระพุทธองค์เป็นความรู้อันบริสุทธิ์ เป็นธรรมโอสถขนานเอกที่สามารถเยียวยารักษาจิตใจของมวลมนุษยชาติให้พ้นจากความโลภ ความโกรธ ความหลง หลักพุทธธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้เป็นหลักสงเคราะห์เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการบริหารจัดการตามนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลมาประยุกต์กับหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน มีแต่ความรักความปรารถนาดีต่อกันซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในสังคหวัตถุสูตร ว่า^{๑๘}

ทานญจ เปยวชชญจ อตถจริยา จ ยา อิธ

สมานตตตา จ ฌเมสุ ตตถ ตตถ ยถา รหิ

ทาน (การให้)

เปยวชชะ (มีวาจาเป็นที่รัก)

กัลยาณมิตตตา (มีวาจาเป็นที่รัก)

สมชีวิตา (การประพฤติประโยชน์)

๑) ฐานสัมปทา หมายถึง การวางนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๒) อารักขสัมปทา หมายถึง การสื่อสาร การจัดการให้ความรู้และการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๓) กัลยาณมิตตตา หมายถึง การนำนโยบายที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการวางไว้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๔) สมชีวิตา หมายถึง การดำเนินนโยบายที่วางไว้ให้ทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

๓. องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตได้กำหนดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ ดังนี้^{๑๙}

๑) คุณภาพชีวิตด้านร่างกายคือ อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุภาพอนามัย

^{๑๘} อย.จตุกก . (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๐-๕๑.

^{๑๙} อย.จตุกก . (บาลี) ๒๑/๓๒/๓๗.

พลังงาน การออมทรัพย์ สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัวและการประกอบอาชีพ^{๒๐}

๒) คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ คือ การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณประโยชน์ ความนิยมชมชอบในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวและในชุมชน ความรักและความเป็นเจ้าของที่มีต่อหมู่คณะ^{๒๑}

๓) คุณภาพชีวิตด้านสังคม แบ่งออกเป็น ๒ ประการ คือ^{๒๒}

(๑) ประการแรก ได้แก่ สิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ อันประกอบด้วย

สภาพแวดล้อมที่บริสุทธิ์สะอาดและเป็นระเบียบ ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียงมีทรัพยากรที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต และการคมนาคมที่สะดวก^{๒๓}

(๒) ประการที่ ๒ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม คือ โอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในชีวิตร่างกาย และทรัพย์สิน การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ความเป็นธรรมด้านรายได้และทางสังคม ความร่วมมือร่วมใจในชุมชน ความเป็นระเบียบวินัย มีความเห็นอกเห็นใจกันและกัน และมีค่านิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางศาสนา^{๒๔}

๔) คุณภาพชีวิตด้านความคิด คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิตและชุมชนการศึกษา วิชาอาชีพ ความสามารถในการป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ของตัวเอง ครอบครัวและชุมชน การเป็นที่ยอมรับของชุมชน การสร้างความสำเร็จด้วยตนเอง การยอมรับตัวเอง การมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม^{๒๕}

๕) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คือ การมีคุณธรรมในส่วนตัว และในสังคม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต เมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล กตัญญูกตเวที ความจงรักภักดีต่อชาติ ความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละ และการละเว้นจากอบายมุข^{๒๖}

ได้เสนอมุมมองของคุณภาพชีวิตทางพระพุทธศาสนาว่า เป็นองค์รวมขององค์ประกอบต่างๆ ซึ่งจำแนกได้ ๒ ประเภทคือ รูปกับนาม หรือเรียกว่ากาย ใจ ชีวิตจะเรียกได้ว่ามีคุณภาพอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อส่วนประกอบทุกส่วนมีคุณภาพนั้น คือ ชีวิตที่มีคุณ ภาพจะประกอบด้วยกายที่มีคุณภาพกาย และคุณภาพใจ อย่างไรก็ตามชีวิตไม่ใช่สิ่งที่ตั้งอยู่นิ่ง ๆ แต่เป็นองค์รวมที่เคลื่อนไหว เมื่อพูดถึงคุณภาพชีวิตที่เคลื่อนไหวหรือชีวิตที่ดำเนินไปในโลกท่ามกลางสภาพแวดล้อมจะมีวัตถุประสงค์ กิจกรรม

^{๒๐} พระธรรมปิฎก, การพัฒนาที่ยั่งยืน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๓), หน้า ๘๑-๘๒.

^{๒๑} อด.ปญจก.(บาลี) ๒๒/๗๙/๑๒๑.

^{๒๒} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก, จำกัด ๒๕๔๖), หน้า ๔๙๒.

^{๒๓} ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒), หน้า ๔.

^{๒๔} ฝ่ายวิชาการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด), ๒๕๕๐ หน้า ๒๐-๒๕.

^{๒๕} แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. (๒๕๕๘ - ๒๕๖๐) เทศบาลตำบลตลาด ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, ๒๕๕๗.

^{๒๖} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก, จำกัด ๒๕๔๖), หน้า ๕๐๗.

และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องกับชีวิตเพิ่มขยายออกไป ไม่ใช่เฉพาะกายกับใจล้วน ๆ เท่านั้น วัตถุ กิจกรรมและเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิตเหล่านี้จัดเป็นส่วนประกอบของคุณภาพชีวิต โดยแยกเป็น คุณภาพธรรมดาสามัญที่มองเห็นกันอยู่ประเภทหนึ่งและคุณภาพที่ล้าลึกเลยไปจากที่มองเห็นด้วยตา อีกประการหนึ่งตัวอย่างเช่น คนบางคนมีทรัพย์สินเงินทอง และสิ่งครอบครองบริโภคด้านวัตถุพร้อมบริบูรณ์ จัดได้ว่าในด้านที่ตามองเห็น เขาเป็นคนที่มีความสุข หรืออาจเป็นคนที่มีความสุขมากก็ได้ คุณภาพชีวิตที่ดีแท้จริงต้องพร้อมทั้งด้านหรือระดับที่มองเห็น และด้านหรือระดับที่เลยจากที่มองเห็นเกณฑ์เบื้องต้นสำหรับพิจารณาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต มีดังนี้^{๒๗}

๑) คุณภาพชีวิตระดับพื้นฐาน หรือระดับพื้นฐานมีกัตตะ^{๒๘} ประกอบด้วย

(๑) สุขภาพดี มีพลานามัยดี และมีปัจจัยเครื่องรักษาส่งเสริมสุขภาพ

(๒) พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ เช่น มีอาชีพที่ประกอบโดยประหยัด ขยันและสุจริต มีเงินใช้และใช้เงินเป็น เป็นผู้ผลิตและบริโภคเป็น

(๓) มีอาหารที่มีคุณค่า มีกิน และกินเป็น^{๒๙}

(๔) มีที่อยู่อาศัยและมีที่ทำงานที่เหมาะสม ไม่แออัด สะอาดสะดวกสบายต่อการดำเนินชีวิต การทำงานและการเดินทาง

(๕) มีครอบครัวซึ่งมีกำลังพอบำรุงเลี้ยง ได้อยู่ด้วยกันด้วยความสุข ทั้งอบอุ่นและร่มเย็น^{๓๐}

(๖) อยู่ร่วมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รับผิดชอบ เอื้อเฟื้อมีน้ำใจเกื้อการณณ์ผูกมิตรและชวนช่วยทำกิจที่เป็นประโยชน์^{๓๑}

(๗) มีเวลาว่างเป็นของตนเอง และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในการแสวงหาความรู้รณรมย์บันเทิงที่ไร้โทษ ชื่นชมซาบซึ้งในสิ่งสุนทรีย์ และในการที่จะพัฒนาตนยิ่งขึ้นไปในด้านต่างๆ^{๓๒}

๒) คุณภาพชีวิตระดับพัฒนาการ หรือระดับสัมปรายิกัตตะ^{๓๓}

(๑) มีการศึกษา รู้เข้าใจเท่าทันเหตุการณ์ มีประสบการณ์ที่เป็นฐานของการดำเนินชีวิต และตัดสินใจอย่างฉลาด

^{๒๗} พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตโต) อ่างใน รังสิมา วิวัฒน์วงศ์วณ, “คุณภาพชีวิตของคนพิการทางการได้ยิน ที่ประกอบอาชีพอิสระ”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๒.

^{๒๘} พุทธศาสนิก, พระพุทธศาสนาและการนับถือพระพุทธศาสนา, นิตยสารข้อฟ้า, (ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๗ เดือน กรกฎาคม, ๒๕๓๙), ๓๕-๔๓.

^{๒๙} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๖), หน้า ๓๑-๓๒.

^{๓๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕-๒๘.

^{๓๑} จานงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๖๑.

^{๓๒} ดิน ปรัชญพฤทธิ, ศัพทรัฐประศาสนศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๑๑๖.

^{๓๓} ศุภชัย สุวรรณสุทธิ, ภูมิปัญญาพุทธกับแนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศไทย ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต พัฒนาสังคม, (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์: ๒๕๔๘), หน้า ๑๒.

(๒) มีวิจารณ์ญาณ พิจารณา เหตุปัจจัย รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา มีกุศลวิธีที่จะแก้ไขเคลือบทุกขได้

(๓) มีจิตใจที่พัฒนา ก่อปรด้วยคุณธรรมและจริยธรรม เชื่อมั่นในการทำความดี ประพฤติตามสุจริตทั้งกาย วาจา และใจ มั่นใจในคุณค่าแห่งชีวิตของตน

(๔) สุขภาพจิตดี มีความมั่นคงด้านจิตใจ มีเจตคติที่ดีต่องาน จิตใจปลอดโปร่งเบิกบาน ผ่องใสเป็นสุข มองโลกและชีวิตตามความเป็นจริง

๓) คุณภาพชีวิตระดับเอื้อโอกาส หรือระดับอุภัยตระ^{๓๔}

(๑) มีความปลอดภัยทั้งกายและใจ เช่น ปราศจากโจรผู้ร้ายและอบายมุข

(๒) อยู่ในสังคมที่มีสวัสดิการและบริการดี อำนวยสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและไมตรีสงเคราะห์^{๓๕}

(๓) อยู่ในสังคมที่อำนวยการโอกาสในการทำงานที่ตนถนัด โอกาสในการเรียนรู้และเข้าถึงวิทยาการต่าง ๆ ในโอกาสในการมีส่วนร่วมในสังคม ในชุมชนและในทางการเมือง และโอกาสในการได้รับความเป็นธรรมในทางเศรษฐกิจ

(๔) อยู่ในสังคมที่มีระเบียบวินัย มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และกฎหมายที่เป็นธรรม และเอื้อต่อการพัฒนาชีวิตสังคม

(๕) มีธรรมชาติแวดล้อมที่เกื้อกูล รื่นรมย์ สวยงาม ดิน น้ำ อากาศบริสุทธิ์ร่มรื่น

๒.๑ คุณภาพชีวิตการทำงาน มุ่งองค์ประกอบ ดังนี้

๑. การยอมรับ (Recognition) คือ มนุษย์ต้องการการยอมรับจากคนรอบข้าง เช่นในการทำงานขึ้นใดขึ้นหนึ่งทุกต้องการที่จะได้รับมอบหมายงานและได้รับความไว้วางใจจากหัวหน้าหรือจากกลุ่มมอบหมายงานให้^{๓๖}

๒. การยิ้มแย้ม (Smiling) คือ มนุษย์ต้องการเห็นรอยยิ้มเสมอทุกเวลาในการทำงาน เนื่องจากว่าขณะทำงานหากเห็นรอยยิ้มของเพื่อนร่วมงานขณะทำงานร่วมกันก็จะสามารถทำงานได้อย่างสบายใจ^{๓๗}

๓. ความมีอัธยาศัย (Courtesy) คือ มนุษย์ต้องการอัธยาศัยที่ดีและความเป็นกันเองเมื่อติดต่อและประสานงานกับคนอื่น เพื่อที่จะทำงานหรือประสานงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ความเป็นมิตร (Friendliness) คือ มนุษย์ต้องการความเป็นมิตร ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด เนื่องจากความเป็นมิตรต่อกันย่อมส่งผลถึงมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วย^{๓๘}

^{๓๔} ชัย สมธิไกร, ผศ.ดร., การพัฒนาบุคคลกรด้วยกลุ่มสร้างสรรค์ความองงามทางจิตใจ, (เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๘), หน้า ๓๔.

^{๓๕} สันธยา พลศรี, กระบวนการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๕-๖.

^{๓๖} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๓), หน้า ๘๑-๘๒.

^{๓๗} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๓๔/๗๘-๘๐.

^{๓๘} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔), (กรุงเทพมหานคร : เม็ดทรายพริ้นติ้ง, ๒๕๔๓), หน้า ๕.

๕. ความสะดวก (Convenience) คือ มนุษย์ต้องการความสะดวกให้กับตนเองไม่ว่าจะทำสิ่งใดเพื่อความรวดเร็วโดยเฉพาะเวลาที่ที่เร่งรีบ

๖. ความสบาย (Comfort) คือ มนุษย์ต้องการความสบายให้กับตนเองไม่ว่าจะเป็นความสบายใจหรือสบายกายเพื่อความสุขของตนเอง^{๓๙}

การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน คือ ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ มีลักษณะสำคัญ ๘ ประการ แบ่งเป็นส่วนรากหรือพื้นฐาน ๓ ประการ และส่วนลำต้น ๕ ประการ ลักษณะทั้ง ๘ ประการนี้ จะช่วยให้ต้นไม้มนุษย์ผลิดอกออกผลมาเป็นชีวิตการทำงานที่มีคุณภาพสามารถทำงานได้ดี^{๔๐}

๑. สติปัญญาความเฉลียวฉลาด คือ บุคลากรควรเป็นผู้มีสติ มีสมาธิ ตั้งใจและมุ่งมั่นในงานที่ได้รับมอบหมาย ใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา มีปฏิภาณไหวพริบรอบรู้ในสิ่งที่ทำอยู่ และควรมีการฝึกฝนให้เคยชินเป็นกิจวัตรอยู่เสมอ^{๔๑}

๒. สุขภาพกายและสุขภาพจิตดีร่าเริงแจ่มใส คือ บุคลากรที่สามารถทำงานได้อย่างน้อยต้องมีสุขภาพกายที่ดี แข็งแรง ไม่มีโรคภัยที่ทำให้ร่างกายอ่อนแอไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ ในปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ก็ให้ความสำคัญในจุดนี้ด้วยเช่นกัน เช่น จัดสถานที่ให้บุคลากรได้ออกกำลังกายและจัดสนทนาการในช่วงนอกเวลาทำการ ซึ่งนอกจากทำให้ร่างกายแข็งแรงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานแล้วยังช่วยผ่อนคลายจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส จะได้มีแรงกายและแรงใจในการทำงาน

๓. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มา คือ บุคลากรควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างถี่ถ้วน หากเคยมีประสบการณ์ที่ผ่านแล้วก็จะช่วยเสริมให้มีมุมมองหรือแนวคิดที่กว้างขึ้น เพื่อใช้ในการทำงาน แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ส่วนลำต้นที่จะพัฒนาเสริมสร้างให้แข็งแรง ๕ ประการ ประกอบด้วย

๔. การสร้างทัศนคติ คือ ค่านิยม ที่มีต่อการทำงานและสถานการณ์แวดล้อมทั่วไปบุคลากรระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับปฏิบัติการ ระดับบริหาร ควรจะทำการศึกษาแลกเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และค่านิยมซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอและรับทราบทัศนคติ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติหรือแนวนโยบาย สามารถทำได้ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการประชุมในแต่ละระดับหรือจัดประชุมร่วมกัน

๕. สร้างแรงจูงใจ คือ ความมานะพากเพียรไปสู่ความสำเร็จ บุคลากรแต่ละคนมีเป้าหมายและพึงพอใจที่จะประสบความสำเร็จ บุคลากรแต่ละคนมีเป้าหมายและพึงพอใจที่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน แต่ละคนล้วนมีแรงกระตุ้นระดับหนึ่งในตัวเอง องค์กรเองก็สามารถใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นเสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดความกระตือรือร้นพากเพียรไปสู่ความสำเร็จไม่ว่าจะเป็นรูปของรายได้ โบนัสสุขภาพ ผลตอบแทน หรืออยู่ในรูปของนามธรรม เช่น การชมเชย ยกย่อง การให้กำลังใจ เป็นต้น

^{๓๙} จักรี เสริมทรัพย์, **คุณภาพชีวิตกับการทำงาน**. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ๒๕๔๓), หน้า ๗๖.

^{๔๐} เกษม จันทรแก้ว, **วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๓.

^{๔๑} Rommey and Brown อ้างใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจจำ, **การพัฒนาเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๓๙), หน้า ๕๗-๕๘.

๖. ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง คือ บุคคลแต่ละคนมีระดับความเชื่อมั่นที่แตกต่างกันไป อาจน้อยหรือมากเกินไป สำหรับการทำงานแล้วเมื่อบุคลากรทำงานไปได้ระยะหนึ่งที่ทำให้รู้สึกว่าจะสามารถควบคุมทำงานของตนเองได้ก็จะมีใจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งอาจจะเลยไม่รอบคอบ หรือมีปัญหาที่ไม่เคยพบปะประสบมาก่อนก็อาจทำให้ความมั่นใจลดลงได้

๗. การมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองจะช่วยเสริมสร้างให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจนมีเป้าหมายที่จะก้าวขึ้นไป ในขณะที่สามารถอดทนและละเว้นการกระทำที่ไม่เหมาะสมอันจะทำให้เกิดความเสียหายบกพร่องต่อตนเองและต่อองค์กร

๘. มีจริยธรรม ซื่อตรง ซื่อสัตย์ เสียสละ เป็นการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว บุคลากรพึงตระหนักถึงจริยธรรม คุณธรรม ประพฤติดีทั้งต่อตนเอง องค์กรและส่วนรวม มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดบังกตัญญูของผู้อื่น อันจะนำไปสู่ความขัดแย้งซึ่งอาจรวมไปถึงการใช้มาตรการลงโทษ^{๔๒}

คุณภาพชีวิตไว้ว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ ๒ องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบทางด้านจิตวิสัยหรือเรียกว่า องค์ประกอบทางด้านจิตวิทยาเป็น องค์ประกอบเชิงคุณภาพ และองค์ประกอบด้านวัตถุวิสัยหรือเรียกว่าองค์ประกอบ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบเชิงปริมาณประกอบเชิงคุณภาพ สิ่งแวดล้อม เป็นองค์ประกอบเชิงปริมาณ^{๔๓}

องค์ประกอบของการมีคุณภาพชีวิตตลอดจนลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตไว้ ดังนี้^{๔๔}

๑) มีอาหารที่มีคุณค่า มีกินและกินเป็น “การมีกิน” อย่างดี คือมีอาหารหลักทั้ง ๕ หมู่ สำหรับบริโภคในแต่ละวัน “กินเป็น” หมายความว่า ต้องรู้จักเลือกในสิ่งที่จะบริโภคเข้าไปเพื่อให้ร่างกายสามารถนำมาใช้ในการสร้างและซ่อมแซมร่างกาย ป้องกัน และต้านทานโรค ช่วยให้ระบบต่างๆ ในร่างกายทำงานได้เป็นปกติ และให้พลังงาน

๒) มีที่อยู่อาศัยและที่ทำงานที่สะดวก สบาย ที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่เรียบง่ายหรือสวยงาม ต้องสามารถใช้เป็นที่คุ้มกันภัยอันตรายจากธรรมชาติ และจากคนร้ายได้เป็นที่คลายเครียดพักผ่อนหย่อนใจได้

๓) มีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว การที่ครอบครัวจะอยู่ได้อย่างมั่นคงต้องอาศัยความเข้าใจซึ่งกันและกัน การให้อภัยและความรับผิดชอบ ฯลฯ ในครอบครัว พ่อแม่ต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน บุตรจะเรียนรู้ได้ว่า อะไรถูก อะไรผิด อะไรเป็นคุณค่าของชีวิต

๔) มีสุขภาพดี มีพลานามัย องค์กรอนามัยโลกได้ให้นิยาม คำว่า “สุขภาพดี” ไว้ว่าสุขภาพ คือ สวัสดิการทางกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม ผู้มีสุขภาพส่วนตนดีย่อมช่วยให้สวัสดิการส่วนรวมดีด้วย

๕) มีการศึกษา มีโอกาสที่จะเรียนรู้ มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาหลักคือ อ่านออก เขียนได้ ทำเลขได้ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ให้ได้การศึกษา และเรียนรู้เรื่องอื่นๆต่อไป

^{๔๒} สรรพพร ภักดีศรี, **คุณภาพชีวิตในการทำงาน** , กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ๒๕๔๓. หน้า ๑๒๒.

^{๔๓} Ben-Chien Lui อ่างใน สุวรรณ เอี่ยมสุวัฒน์, **สุขภาพชีวิต แนวความคิด และองค์ประกอบ**, (กรุงเทพ- มหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๓๐), หน้า ๒๗.

^{๔๔} ทวีร์สมิ ธนาคม, **ถึงจะยากก็ต้องทำ**, (กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์, ๒๕๓๓), หน้า ๑๔.

๖) เป็นผู้ผลิตและบริโภคเป็น เราทุกคนเป็นผู้บริโภค คือ กิน เสพ ใช้สิ่งต่าง ๆทั้งหลาย เพื่อสนองความต้องการของร่างกาย การฉลาดบริโภค คือ การบริโภคอย่างพอดีเพราะถ้ามากเกินไปหรือน้อยไปก็เกิดปัญหาได้ ในการเป็นผู้ผลิตที่ดีหรือผู้ผลิตเป็นนั้น จะต้องไม่ผลิตสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้อื่น

๗) มีอาชีพสุจริต งานเป็นเครื่องมือทำมาหากินต่างๆ นั้น หากไม่ผิดทางโลกและทางธรรม ย่อมเป็นงานสุจริต งานสุจริตย่อมไม่ก่อความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

๘) มีคุณธรรมและจริยธรรม คุณธรรม คือ สภาพคุณงามความดี และจริยธรรมคือ ควรยึดคุณธรรมและนำมาปฏิบัติ

๙) รู้จักหาความรู้ แก้ปัญหา และคลายทุกข์ด้วยกุศโลบาย ปัญหาคือเรื่องหรือสิ่งที่ต้องแก้ไขก่อนที่จะแก้ปัญหาต้องพยายามหาสาเหตุของปัญหา เพื่อจะได้แก้ไขที่แต่ละสาเหตุเมื่อเกิดปัญหามักจะมีทุกข์ตามมา ความทุกข์จะหนักหรือเบาขึ้นอยู่กับมุมมองทุกข์นั้น^{๔๕}

๑๐) รู้จักตัดสินใจ การตัดสินใจมีความสำคัญมากสำหรับประชาชนที่อยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การตัดสินใจต้องเริ่มด้วยความรู้ คือรู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เมื่อทำแล้วจะเกิดอะไรตามมา นอกจากความรู้แล้วยังต้องใช้ประสบการณ์จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วแก่ตนเองหรือแก่ผู้อื่น มาใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจด้วย จะได้ไม่ผิดพลาด หรือมีความผิดพลาดน้อยที่สุด

๑๑) ผูกมิตรและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ทุกคนจำเป็นต้องมีกัลยาณมิตร เพื่อนผู้หวังดีคอยชักชวนให้ทำดี การคบหากับคนอื่นนั้นเราจะต้องคิดเสมอว่า มนุษย์แต่ละคนแตกต่างกัน เพราะได้รับการเลี้ยงดูมาต่างกัน อยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างกัน

๑๒) ขวนขวายทำกิจที่มีประโยชน์ ทุกคนควรมีความตั้งใจแน่วแน่ว่าจะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นและแก่ส่วนรวม การทำประโยชน์อาจทำได้หลายอย่างจะทำด้วยกิริยาหรือวาจาก็ได้

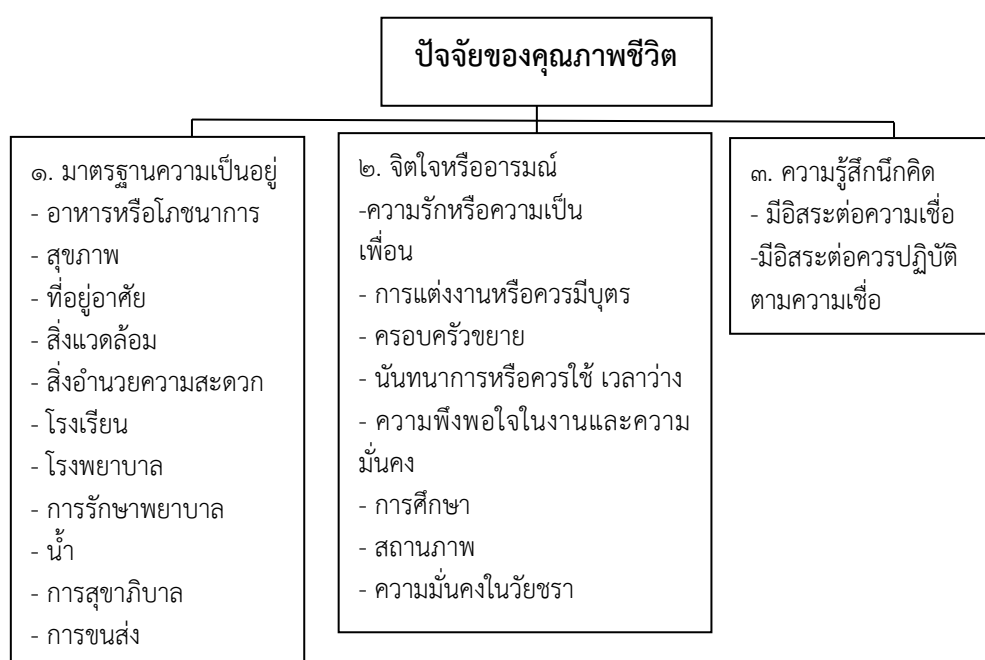
๑๓) มีเวลาว่าง และใช้เวลาว่างพัฒนาตนเอง การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์นับว่าเป็นการทำให้เวลามีคุณค่าแก่ตนเอง เช่น การอ่านหนังสือ การทำงานอดิเรก การออกกำลังกาย ในโลกของเรามีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอ การติดตามความก้าวหน้าต่าง ๆ ช่วยป้องกันไม่ให้เราอยู่ล้าหลังและเสียประโยชน์ การพัฒนาตนเองนั้นสำคัญยิ่งกว่าพัฒนาคนอื่น ควรจะหมั่นถามตนเองว่า เราทำตัวของเราให้ดีกว่าที่เราเคยเป็นอยู่หรือเปล่า เช่น (Zhan) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตมีองค์ประกอบ ๔ ด้าน^{๔๖} คือ

สรุปได้ว่า หลักทฤษฎีนี้มีกิตติคุณที่ได้นำมาข้างต้นพบว่า คุณภาพชีวิตที่ดี เป็น การมีชีวิตที่ดีมีความสุข มีความสุขสมบูรณ์ทั้งทางด้านสุขภาพ ได้แก่ สุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านสังคมได้แก่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพ รายได้ รวมทั้งเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆ ของชีวิตที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล สามารถดำรงตนเองให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังต่อไปนี้ คือ

^{๔๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), *ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๖), หน้า ๓๑-๓๒.

^{๔๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕-๒๘.

- ๑) ฐานสัมปทา หมายถึง การวางนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
- ๒) อารักขสัมปทา หมายถึง การสื่อสาร การจัดการให้ความรู้และการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
- ๓) กัลยาณมิตตตา หมายถึง การนำนโยบายที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการวางไว้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
- ๔) สมชีวิตา หมายถึง การดำเนินนโยบายที่วางไว้ให้ทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่
- ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตว่าควรประกอบด้วย องค์ประกอบด้านร่างกาย จิตใจหรืออารมณ์ และความรู้สึก^{๔๗} ดังแผนภาพต่อไปนี้

ที่มา : องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

แผนภาพที่ ๒.๓ ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

ได้แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตออกเป็น ๒ ประเภทดังนี้^{๔๘}

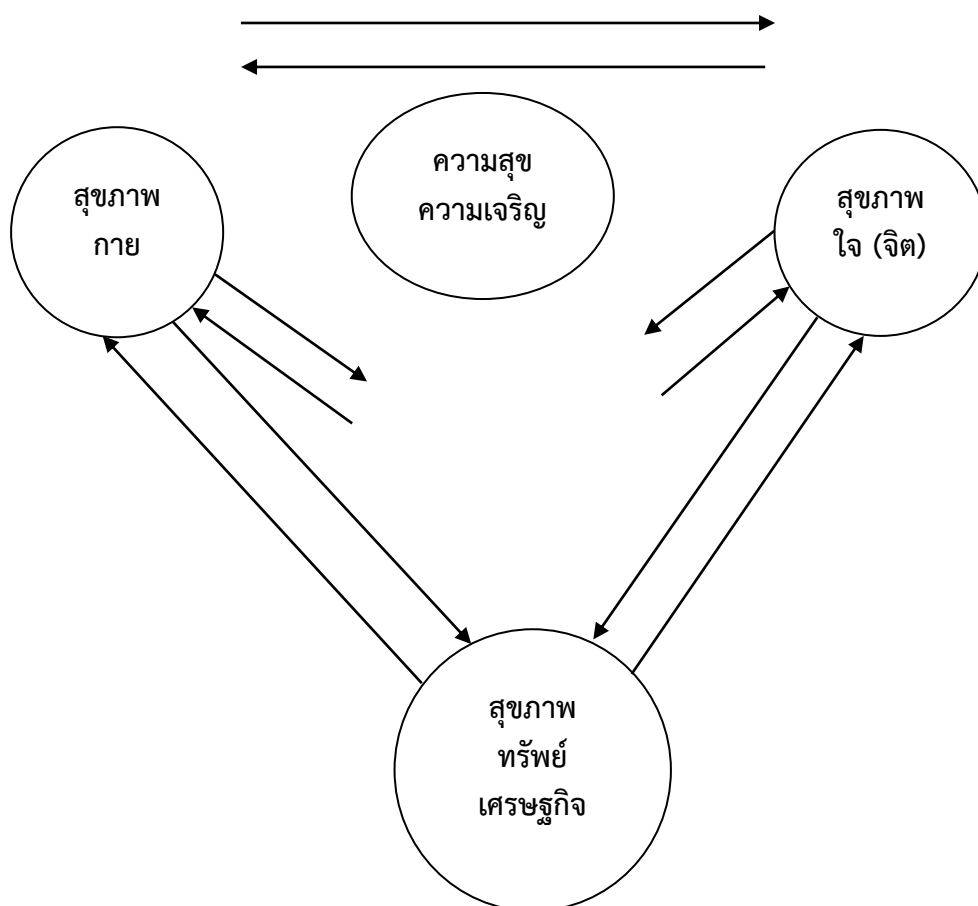
- ๑) องค์ประกอบทางกายภาพโดยพิจารณาทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ อันมีปัจจัยด้านอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม

^{๔๗}Kondo อังโน สนั่น ราชทิพย์, “แนวทางเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี”, หน้า ๕๘.

^{๔๘}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๐.

๒) องค์ประกอบทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ทั้งที่เป็นปริมาณและคุณภาพ อันมีปัจจัยทางด้านการศึกษา รายได้ เพื่อนบ้าน การมีงานทำ การบริหารทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข สภาพแวดล้อมในการทำงาน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญของชีวิต ๓ ประการ ดังภาพวงจรการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Life Quality Development Cycle)^{๔๙}

แผนภาพที่ ๒.๔ วงจรการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Life Quality Development Cycle)

๑) สุขภาพกาย หมายถึง การมีร่างกายแข็งแรง มีพละกำลังที่สมบูรณ์ และไม่มีโรคภัยเบียดเบียน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นแชมป์กีฬา หรือผู้มีพลังกายมหาศาล

๒) สุขภาพใจ (จิต) หมายถึง มีจิตใจร่าเริง แจ่มใส มั่นคง แข็งแกร่ง มีสติสัมปชัญญะมีสมาธิ และ ปัญญา โดยไม่จำเป็นต้องเชี่ยวชาญในเรื่องสมาธิ และวิปัสสนากัมมัฏฐาน

๓) สุขภาพทรัพย์สิน (เศรษฐกิจ) หมายถึง มีเงินมีทอง และทรัพย์สินสมบัติพอประมาณสามารถดำรงชีพได้อย่างราบรื่น สบายๆ มีกิน มีใช้ โดยไม่มีปัญหาเรื่องการเงิน ไม่จำเป็นต้องร่ำรวย หรือเป็นเศรษฐีทั้งสุขภาพกาย สุขภาพใจ (จิต) และสุขภาพทรัพย์สิน (เศรษฐกิจ) ล้วนเป็นสิ่งสำคัญมาก และเป็น

^{๔๙} ธีร ลิ้นพัตน์, การพัฒนาคุณภาพชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : แพรวพวิทยา, ๒๕๔๑), หน้า ๓๔.

สิ่งจำเป็นที่จะทำให้ชีวิตของคนเราดำเนินไปด้วยดี มีอุปสรรคน้อย ซึ่งในการดำเนินชีวิตจะมีความสุขและความเจริญนั้น

(๑) จะต้องมีความพร้อมทั้ง ๓ อย่าง คือ สุขภาพกาย สุขภาพใจ (จิต) และสุขภาพทรัพย์ (เศรษฐกิจ) ตลอดทุกช่วงเวลา

(๒) แต่ละตัวอยู่ในระดับที่ดี มีความเหมาะสม และมีความสมดุลภายในตัวของมันเองซึ่งอาจแตกต่างกันตามวัน ตามสภาพการณ์ หรือตามช่วงเวลาของชีวิต

(๓) การรู้จักการปรับส่วนผสมของทั้ง ๓ อย่าง ให้มีความเหมาะสม และอยู่ในสภาพที่สมดุลอยู่เสมอ ถือเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นศิลปะในการดำเนินชีวิตโดยตรง

กล่าวว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตควรวัดใน ๕ ด้าน คือ^{๕๐}

๑) ความรู้สึกสนุกสนานในการดำรงชีวิต คือ การมีความสุข ความพึงพอใจในสิ่งต่างๆ ที่เป็นกิจกรรมของชีวิตประจำวัน

๒) ความตั้งใจและความอดทนในการดำเนินชีวิต คือ การคิดว่าชีวิตมีความหมายและยอมรับอย่างเต็มที่ในสิ่งที่ชีวิตเป็นอยู่

๓) สภาพแวดล้อม ทั้งด้านบุคคลและสังคม

๔) การพึ่งพาตนเอง ประเมินโดยการวัดความสามารถในการกิจวัตรประจำวันต่างๆ ด้วยตนเอง การทำกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การทำงานที่มีรายได้ การเตรียมอาหาร การเดินทางไปพบแพทย์ เมื่อเจ็บป่วย

๕) การทำกิจกรรม เช่น การร่วมทำกิจกรรมในสโมสร การทำบุญ งานอดิเรกดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ การเดินทาง สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนบ้าน เป็นต้น

กล่าวว่า คุณภาพชีวิตควรมีองค์ประกอบ ๔ ด้าน คือ^{๕๑}

๑) ด้านความพึงพอใจในชีวิต เป็นสิ่งที่บุคคลรับรู้ถึงสิ่งที่ตนครองอยู่ ซึ่งอยู่ระหว่างความปรารถนาที่ตั้งไว้ และความสำเร็จที่ได้รับ

๒) ด้านอัตมโนทัศน์ เป็นความเชื่อและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในห้วงเวลาหนึ่ง

๓) ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมโดยนอกจากจะประเมินอาการทางคลินิกแล้วสิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพและความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับสังคมด้วย

๔) ด้านสังคมและเศรษฐกิจ เป็นการประเมินการประกอบอาชีพ การศึกษา และรายได้ ซึ่งถูกกำหนดเป็นมาตรฐานทางสังคม

จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตดังกล่าวข้างต้นนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นการมีชีวิตที่ดีมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านสุขภาพ ได้แก่ สุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านสังคม ได้แก่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพ รายได้ เป็นต้น รวมทั้งเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตที่มีส่วน

^{๕๐}Berghorn, F.S., *The dynamic of aging*, (Colorado : Westview Press, 1981), pp. 331-347.

^{๕๑}Zhan, L., *Journal of Advanced Nursing*, (New York : Springer-verlag, 1992), p. 113.

สำคัญมากที่สุดของบุคคล สามารถดำรงตนเองให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม เป็นคนที่รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และไม่ทำตนให้เป็นภาระที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม

๒.๑.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการศึกษาเอกสารปรากฏว่า มีนักวิชาการได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหาร ไว้หลายท่าน ดังนี้

การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้ การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชาเมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์ ๕๒ การบริหารจัดการของพระพุทธองค์เพียบพร้อมไปด้วยปรีชาปฏิบัติ ปฏิภาณ ผู้บริหารผู้นำและบุคลากรในองค์กรรู้ได้จริง ปฏิบัติการได้จริงและได้รับผลการปฏิบัติจริง (Really Enlightened) ผลลัพธ์ของงานหมุนเวียนขับเคลื่อนไปตามยุทธศาสตร์ยุทธวิธีและแนวทางที่พระพุทธองค์ทรงพิสูจน์มาแล้วและบุคลากรในพุทธบริษัทสามารถพิสูจน์ให้เห็นผลด้วยตนเองได้หรือถ้ามีปัญหาที่มีพระพุทธองค์และผู้นำระดับต่าง ๆ คอยเป็นกัลยาณมิตรช่วยหรือแนะนำจนบรรลุผลสำเร็จในที่สุดโดยวิธีการดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดเอกภาพและดุลยภาพในองค์กรโดยส่วนรวมหรือหากเห็นว่ามีความขัดแย้งก็หาข้อยุติเป็นที่สุดได้และข้อยุตินั้นก็จะเป็นที่ยอมรับโดยสังคมทั้งหมดแล้วจึงนำมาเป็นบรรทัดฐานในทางปฏิบัติและบังคับใช้เพื่อความผาสุกของบุคลากรในองค์กรอย่างยั่งยืนต่อไป ๕๓ การบริหาร หมายถึง การบริหารหรือการจัดการ คือ กระบวนการอย่างหนึ่งภายในองค์กรซึ่งมีลำดับการทำงานเป็นขั้นตอน มีกลุ่มบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงาน มีเงินทุน เครื่องจักร และวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบด้วย^{๕๔}

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือการบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (knowledge) มีหลักเกณฑ์ (principle) และทฤษฎี (theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยาสังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็น

๑) วัตถุประสงค์ที่แน่นอน กล่าวคือ จะต้องรู้ว่าดำเนินการไปทำไม เพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการ หรือในการผลิตต้องรู้ว่า

^{๕๒} พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีบริหาร**, ในวโรกาสที่ได้รับปริญญาบัตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์, (สาขาการบริหารองค์การมหาวิทยาลัยศรีปทุม), กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดาต้าโปรดักส์, ๒๕๔๘), หน้า ๙.

^{๕๓} เมธาพันธ์ โพธิ์โรจน์, การวิเคราะห์การจัดองค์การบริหารตามแนวนุชยศาสตร์, **พุทธจักร** ปีที่ ๔๙ ฉบับที่ ๙ (เดือน ก.ย., ๒๕๔๘) : หน้า ๔๗.

^{๕๔} อริรุณี บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : อักษรปริทรรศน์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๒.

ผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหากไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหารการดำเนินงานต่าง ๆ จะไม่มีผลสำเร็จ เพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒) ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมไปถึงความสามารถในการจัดการทรัพยากรในการบริหารได้แก่ ๔Ms คือ มนุษย์(Man)เงิน(Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ ๖Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓) มีการประสานงานระหว่างกัน หรือเรียกได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกล่าวคือเป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๔Ms หรือ ๖Ms ดังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริง ๆ ด้วย การนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้รวมกันแล้วไม่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

๔) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จของงานว่าบรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือ ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึงความสามารถขององค์การ ในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในการใช้ทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออกและรายได้ขององค์การ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือ การบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (knowledge) มีหลักเกณฑ์ (principle) และทฤษฎี (theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยาสังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะ ดังนั้น นักบริหารที่เก่งต้องมีศาสตร์และศิลปะ^{๕๕}

การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลปะการนำเอาทรัพยากรการบริหาร(Administrative Resource) มาประกอบกันตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นว่าการบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ คือ^{๕๖}

- ๑) การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
- ๒) การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ
- ๓) การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
- ๔) การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
- ๕) การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล

^{๕๕} เต็ม ชะเนติยง, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ, ๒๕๓๓), หน้า ๕๒.

^{๕๖} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๔๑.

๖) การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล ฉะนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือใจ (Collective Mind) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันจะนำไป สู่พลังรวมกลุ่ม (Group Effort) ในอันที่จะทำให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์

๗) การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล

๘) การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้การบริหารไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

การบริหาร เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์การและสั่งการควบคุมกำกับความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ลักษณะที่สำคัญของการบริหาร การบริหารมีลักษณะสำคัญ ๘ ประการ ดังนี้

๑) การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง มิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ถ้าจะกล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้นก็เรียกว่าผู้บริหาร

๒) การบริหารเป็นงานที่จุดหมายทั้งนี้หมายความว่า ในการบริหารงานนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดหมายไว้ก่อน ไม่ว่าจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ก็ตามส่วนการบริหารนั้นจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จตามจุดหมาย

๓) การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายใน และภายนอกองค์กรดังเช่น ถ้าผู้บริหารต้องการจะปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก็อาจได้โดยการจัดหาเครื่องจักรเครื่องมืออันทันสมัยมาใช้ จัดการฝึกอบรมคนงานให้มีความสามารถยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติงานด้วย ตัวอย่างผลกระทบต่อนอกองค์กรเป็นต้นว่า ถ้าองค์กรนั้น ๆ มีนโยบายที่จะทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น ส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยให้ทุนการศึกษา หรือบริจาคเงินก่อสร้างโรงเรียนก็บ่งว่าองค์กรนั้นมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมภายนอกองค์กรหรือองค์กรบางแห่งอาจไม่นำพาต่อความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งองค์กรของตนก่อขึ้น เช่น สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นผลของการบริหารอันมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

๔) การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคนธุรกิจก่อตั้งขึ้น เพื่อดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคน มิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงบุคคลเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะว่าคนเราย่อมมีขอบเขตความสามารถจำกัด ทั้งด้านกำลังกาย กำลังสมองและเวลา จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน

๕) การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดีก็แต่โดยการร่วมแรงร่วมใจของบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือไปจากเจ้าของธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากบรรดาเจ้าของ เช่น ผู้ถือหุ้นอาจไม่มีเวลา หรือความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กร

๖) การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ ก็แต่โดยการใช้ความรู้ความชำนาญ และการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะ จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการบริหารเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่ง ผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการปฏิบัติโดยตรง แต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการบริหารอันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ ฯลฯ

๓) การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่า การบริหารดำเนินไปอย่างไร ได้ผลดีหรือไม่เพียงใดนั้น ก็คือผลงาน เพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหารการดำเนินไปอย่างไร ได้ผลดีหรือไม่เพียงใดนั้น ก็คือผลงาน เพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหาร

๔) เจ้าของธุรกิจไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ผู้บริหารเสียเองโดยทั่วไปแล้ว (ยกเว้นองค์กรขนาดเล็ก) คณะผู้บริหารมักจะเป็นกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสามารถทางการบริหารทำหน้าที่ในนามของเจ้าของธุรกิจ^{๕๗}

สรุปได้ว่า การใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลแห่งความสำเร็จในการทำงานของหน่วยงานย่อมมีอุปสรรคต่าง ๆ ของการทำงานของทุกหน่วยงานควรใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับหน่วยงาน เป็นการวินิจฉัยวิเคราะห์ไตร่ตรอง และตรวจสอบข้อบกพร่องในงานที่ทำอยู่เสมอ โดยรู้จักค้นคว้าคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุงงานและวิธีทำงานให้ดีขึ้นและก้าวหน้ายิ่งขึ้นอยู่เสมอเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมทั้งภาครัฐและเอกชน

๒.๑.๔ ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง^{๕๘}

ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองได้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามประกาศลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๘ มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น ๑๔ หมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ บ้านหนองกง หมู่ที่ ๒ บ้านโคกปลัด หมู่ที่ ๓ บ้านไทย หมู่ที่ ๔ บ้านปรือเกียน หมู่ที่ ๕ บ้านตะตังไถ หมู่ที่ ๖ บ้านทะนง หมู่ที่ ๗ บ้านเจ็มนียง หมู่ที่ ๘ บ้านโคกกระเพา หมู่ที่ ๙ บ้านโคกมะเมียน หมู่ที่ ๑๐ บ้านพันธุลี หมู่ที่ ๑๑ บ้านหลักวอ หมู่ที่ ๑๒ บ้านเสม็ด หมู่ที่ ๑๓ บ้านโสน หมู่ที่ ๑๔ บ้านเกียตระหาร

ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอ และอยู่ห่างจากที่ทำการอำเภอเมือง ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๔ เป็นระยะทาง ๑๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ๔๔.๓๑๑.๒๕ ตร.กม. หรือประมาณ ๗๐,๘๘๘ ไร่

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลท่าสว่าง ตำบลแกใหญ่ ตำบลแสงพันธ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเจ็มนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลสลักได ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

สภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองภารกิจหน้าที่โดยรวม

๑. ก่อสร้างพัฒนาปรับปรุง แหล่งน้ำการเกษตร

๒. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างๆในพื้นที่

^{๕๗} สมยศ นาวิการ, การบริหารเชิงกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๔), หน้า ๗๘.

^{๕๘} โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๖), หน้า ๒๕๔-๒๕๑.

๓. ก่อสร้าง พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น น้ำอุปโภคบริโภค ถนน ไฟฟ้า ประปา อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

๔. สนับสนุนการปรับปรุงภูมิทัศน์และการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่

๕. ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาแหล่งทุนเพื่อการผลิตด้านการเกษตร

๖. ส่งเสริมและสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนเพื่อการเกษตร

๗. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ ฝึกอบรมอาชีพ เพื่อนำไปสู่เศรษฐกิจชุมชนยั่งยืน

๘. ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจและนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

๙. ส่งเสริมและสนับสนุนการสาธารณสุข ป้องกันโรค และมีการเฝ้าระวัง รักษามาตรฐาน มีอาหารปลอดภัย

๑๐. ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

๑๑. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาตลอดชีพโดยทั่วถึง

๑๒. ส่งเสริมและอนุรักษ์ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑๓. ส่งเสริมและสนับสนุนการกีฬา และนันทนาการ

๑๔. สนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนในชุมชน

๑๕. ส่งเสริมพัฒนาระบบตามหลักธรรมาภิบาล (คุณธรรม นิติธรรม คัมค่า โปร่งใส การมีส่วนร่วม และรับผิดชอบ)

๑๖. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

๑๗. ให้ความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (AC)

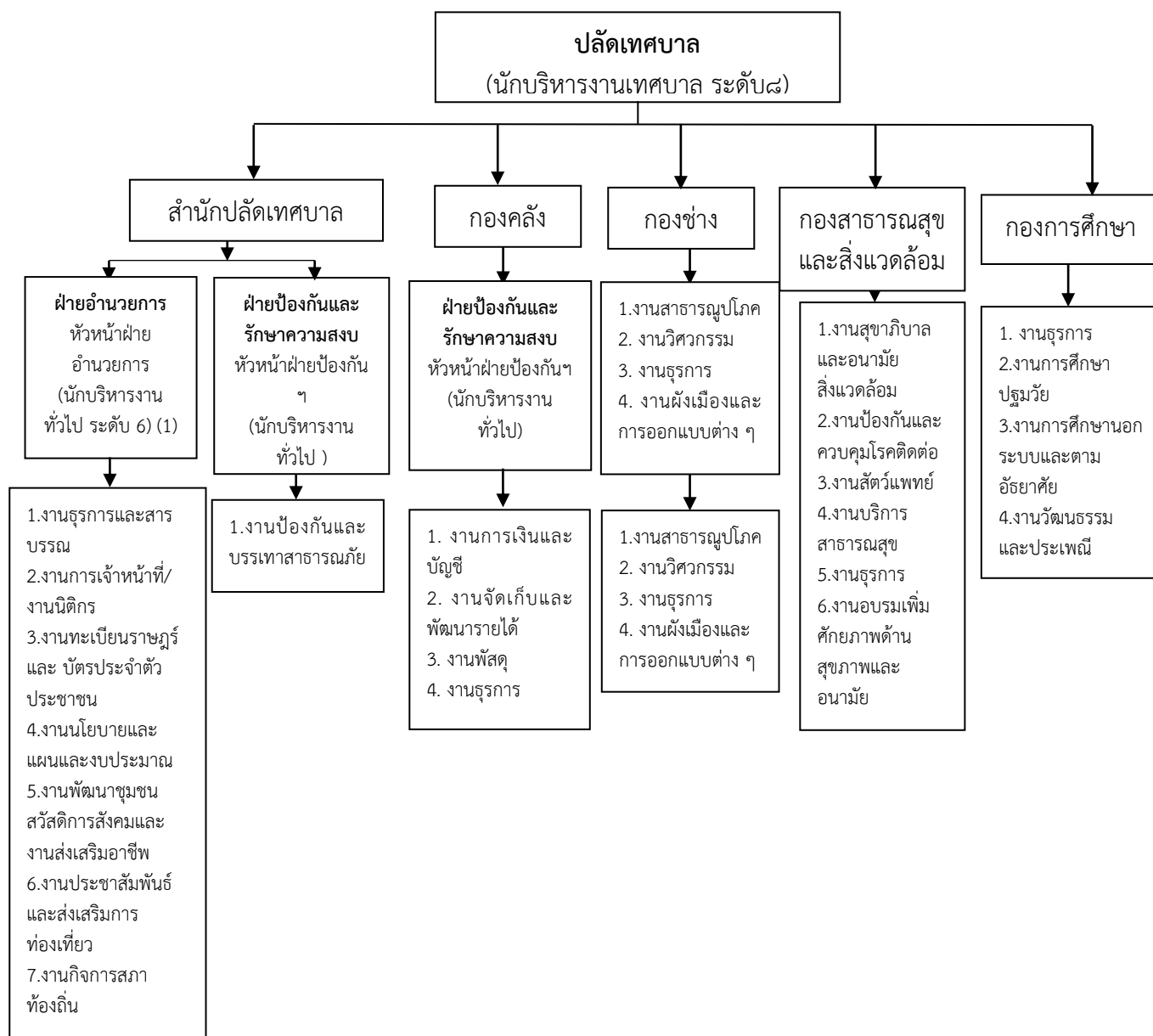
๑๘. ส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นเพื่อรองรับอาเซียน

๑๙. ส่งเสริมสถาบันการศึกษาในการพัฒนาบุคลากรภาคการเกษตร

๒๐. ส่งเสริมสถาบันการศึกษาในการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

โครงสร้างองค์กร

แผนภูมิโครงสร้างการกำหนดส่วนราชการ เรื่องการปรับโครงสร้างส่วนราชการ และ
กำหนดตำแหน่งผู้บริหาร เทศบาลตำบล โดยการมอบอำนาจหน้าที่ให้กับหน่วยงานในสังกัด ดังรูป

แผนภาพที่ ๒.๕ โครงสร้างองค์การการแบ่งส่วนราชการขององค์การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ที่มา : การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมด้านคุณภาพชีวิตขององค์การบริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ข้อมูลผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
๑	นายพุทธิ วรรณูปถัมภ์	กำนัน ตำบลนอกเมือง
๒	นายอนุชา พิสมัย	ปลัด อบต.ตำบลนอกเมือง
๓	นางสาวณัฐริดา ยืนยง	รองปลัด อบต.ตำบลนอกเมือง
๔	นางจันทรา เรืองสวัสดิ์	ผู้ใหญ่บ้านปรีอเกียน หมู่ ๔
๕	นางสาวสุพรรณ มีแก้ว	ผู้ใหญ่บ้านตะติงไถง หมู่ ๕
๖	ผู้ใหญ่บ้านเจ็มนียง หมู่ ๗	ผู้ใหญ่บ้านเจ็มนียง หมู่ ๗
๗	นางสุกิต สุดตลอด	ผู้ใหญ่บ้านโคกกระเพอ หมู่ ๘

เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๒๒๒/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๔๙๙ เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวม ซึ่งจะเป็นแนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยพ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลแทนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ นับตั้งแต่ พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘ ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศ โดยแบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้

๑. รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๒. รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็น ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๔๓) หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดว่าถ้าสภาตำบลที่มี รายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อ และเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบล ให้พ้นจากอำนาจแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่ กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และประกาศในราชกิจจา

นุเบกษาเป็นต้นไป และขอให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้องหนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๕๙}

๒.๑.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบัน มีลักษณะโครงสร้างที่มีทั้งฝ่าย นิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ซึ่งเกิดขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๖) ทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

๑. โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ ๒ คน อบต.ใดมี ๑ หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก ๖ คน อบต.ใดมี ๒ หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกหมู่บ้านละ ๓ คน

๒. โครงสร้างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๒ คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

การยุบองค์การบริหารส่วนตำบล

ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึงสองพันคน ทั้งเป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะดำเนินการบริหารงานพื้นที่นั้น ให้มีประสิทธิภาพในลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลได้หรือองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาล ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๔๑ และ ๔๒ วรรคสองและวรรคสาม

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๑. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๓. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

๑. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติ และแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ

๓. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

^{๕๙} อ่างแล้ว, หน้า ๓.

๕. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

๖. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

การหมดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลหมดวาระหรือยุบสภา

๒. ตาย

๓. ลาออกก่อนอายุเก้าปี

๔. มีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมในสัญญาขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น หรือกิจการที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

๕. ขาดคุณสมบัติในการเป็นสมาชิก

๖. ไม่อยู่ในหมู่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งติดต่อกัน ๖ เดือน

๗. ขาดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลติดต่อกัน ๓ ครั้ง โดยไม่มีเหตุผล

๘. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้ออก เพราะทำตัวเสียหายหรือ ทำ

๙. ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้สมาชิกสภาหรือผู้บริหารออกจากตำแหน่งได้

ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๘๖

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

๑. ถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอยู่ ความเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลง

๓. ลาออก

๔. มีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๕. ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้คณะผู้บริหารพ้นจากตำแหน่ง

๖. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติไม่รับหลักการข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๗. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติไม่รับหลักการข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๘. สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงพร้อมกัน

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

๑. มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๒. มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- ๓) ป้องกันโรคและระวังโรคติดต่อ
- ๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- ๗) คุ่มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้

ดังต่อไปนี้

๑. ให้น้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
๒. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
๓. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
๔. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
๕. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
๖. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
๗. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
๘. การควบคุมดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
๙. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
๑๐. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
๑๑. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
๑๒. การท่องเที่ยว
๑๓. การผังเมือง

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่พัฒนาพื้นที่ในตำบลให้เจริญ ตามรายได้และงบประมาณในตำบล นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน อากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ ซึ่งแต่เดิมองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บให้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหลายทาง ซึ่งแบ่งเป็นหมวดได้ดังนี้^{๖๐}

๑. ภาษีอากรและค่าธรรมเนียม
 - ๑) ภาษีบำรุงท้องที่
 - ๒) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
 - ๓) ภาษีป้าย
 - ๔) อากรฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากสัตว์

^{๖๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙.

- ๕) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ล้อเลื่อน
- ๖) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- ๗) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา
- ๘) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนัน
- ๙) อากรรังนกนางแอ่น
- ๑๐) ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
- ๑๑) อากรประทานบัตร ใบอนุญาตและอาชญาบัตรการประมง
- ๑๒) ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
- ๑๓) ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมาย ที่ดิน
- ๑๔) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
- ๑๕) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
- ๑๖) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- ๑๗) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ๑๘) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนด

๒. เงินอุดหนุนรัฐบาล

๓. รายได้ทรัพย์สินและรายได้ประเภทอื่นๆ

- ๑) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๓) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๔) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- ๕) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- ๖) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

๔. เงินกู้ โดยมีหลักการ ดังนี้

- ๑) กู้จาก กระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคล
- ๒) การกู้ตาม กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๓) การกู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

แหล่งที่มาของรายได้องค์การบริหารส่วนตำบล

๑. รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองจากภาษีอากรต่างๆ ได้แก่

- ๑) ภาษีบำรุงท้องที่
- ๒) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- ๓) ภาษีป้าย
- ๔) อากรการฆ่าสัตว์

๒ รายได้ที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับทั้งจำนวน เมื่อมีการจัดเก็บในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

- ๑) เงินอากรตามกฎหมายว่าด้วยรังนกนางแอ่น
- ๒) ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

- ๓) เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง
- ๔) ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
- ๕) ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน
- ๓ รายได้ที่ได้รับการจัดสรรให้เมื่อมีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
- ๑) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนอากรเมื่อจัดเก็บได้ในจังหวัด จัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ กฎหมายว่าด้วยการนั้น (พ.ร.บ. การขนส่งทางบก พ.ร.บ. รถยนต์)
- ๒) ค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม เมื่อจัดเก็บได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้จัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวงมหาดไทย
- ๓) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เมื่อจัดเก็บได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้แบ่งให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวงมหาดไทย
- ๔) รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องออกข้อบัญญัติตำบลเพื่อจัดเก็บเพิ่มขึ้นตามกฎหมายนั้น เป็นรายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจออกข้อบัญญัติเพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น อัตราที่เรียกเก็บตามบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการนั้น
๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หากมีการกระทำการเป็นการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
๕. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้บริหารทั้งคณะหรือบางคนพ้นจากตำแหน่งเมื่อเห็นว่าการกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย^{๖๑}

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรที่กระจายอำนาจในท้องถิ่นเพื่อให้มีบทบาทในการปกครองตนเองอย่างแท้จริง ทั้งนี้ รัฐบาลมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมคุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพึงพอใจ มีความสุข มีความพอใจ ต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิต ซึ่งมีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล มีความสัมพันธ์ที่ดี มีความรักความอบอุ่นภายในครอบครัว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งจะได้ศึกษาพระสงฆ์ที่ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน จำแนกออกเป็น ๓ ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ได้แก่ สุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านสังคม ได้แก่ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และการควบคุมอารมณ์ในการอยู่ในสังคม และด้านเศรษฐกิจ ได้แก่การประกอบอาชีพ รายได้ รายจ่าย

^{๖๑} กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายงานจังหวัด รายงานอำเภอ และรายตำบล ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔. หน้า ๓-๗.

โครงสร้างองค์กร

แผนภูมิโครงสร้างการกำหนดส่วนราชการ เรื่อง การปรับโครงสร้างส่วนราชการ และกำหนดตำแหน่งผู้บริหาร เทศบาลตำบลนอกเมือง โดยการมอบอำนาจหน้าที่ให้กับหน่วยงานในสังกัด ดังรูป

ที่มา : โครงสร้างการกำหนดส่วนราชการ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
นโยบายทั้งหมดที่กล่าวมานี้คือนโยบายหลักที่จะต้องดำเนินการให้เห็นผลภายใน ๔ ปี นี้ และฝ่ายบริหารจะต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย และแบบแผนของราชการ จึงขอเรียนต่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองทุกท่าน ได้ทราบ และร่วมกันปฏิบัติตามหน้าที่ของแต่ละคน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และประเทศชาติต่อไป

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ องค์การบริหารส่วนตำบล มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล ไว้หลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่า น่าสนใจศึกษา ดังนี้

หลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ คือ

๑. การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่ร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จสาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้^{๖๒}

๒. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่าประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้ายจะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

๓. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่าทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

๔. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้

ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕. การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ไปใช้กับองค์การ เรียกว่า วิธีที่ดีที่สุด (one best way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์การจะเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ไม่มีหลักสากลใดที่สามารถใช้ได้กับทุกปัญหาผู้บริหารต้องศึกษาการบริหาร โดยมีประสบการณ์จากกรณีศึกษา (case study) จำนวนมาก และวิเคราะห์ว่าวิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ^{๖๓}

^{๖๒} เสนาะ ดิยาวัว, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๒.

^{๖๓} สมยศ นาวิการ, **การบริหารตามสถานการณ์**, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๔๙.

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นแนวทางการบริหาร ที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การวางแผนและการตัดสินใจในงานต่าง ๆ ที่เขามีส่วนรับผิดชอบอยู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กรใด ที่ใช้นโยบายการบริหารแบบนี้เป็นการแสดงให้พนักงานได้รู้ว่าฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญของพนักงานที่มีต่อความสำเร็จขององค์กร ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี มีความภูมิใจ และรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่ซึ่งเป็นการจูงใจในการทำงานที่ดีวิธีหนึ่ง^{๖๔}

องค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อองค์การ ดังนี้

๑) วัตถุประสงค์ที่แน่นอน กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไม เพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการ หรือในการผลิตต้องรู้ว่าจะผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหากไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหารการดำเนินงานต่าง ๆ จะไม่มีผลสำเร็จเพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒) ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ วัตถุและเครื่องมือประกอบการทำงานรวมไปถึงความสามารถในการจัดการทรัพยากรในการบริหารได้แก่ ๔Ms คือมนุษย์(Man)เงิน(Money)วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ ๖Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓) มีการประสานงานระหว่างกัน หรือเรียกได้ว่ามีปฏิริยาระหว่างกัน กล่าวคือเป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๔Ms หรือ ๖Ms ดังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและเกิดปฏิริยาระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริง ๆ ด้วย การนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิริยาระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

๔) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จของงานว่าบรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์กรก็คือ ประสิทธิภาพขององค์กร หมายถึงความสามารถขององค์กร ในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรในการใช้ทรัพยากรขององค์กรที่มีอยู่ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออกและรายได้ขององค์กร^{๖๕}

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือการบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (knowledge) มีหลักเกณฑ์ (principle) และทฤษฎี (theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกันกับวิชาจิตวิทยาสังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะ ดังนั้น นักบริหารที่เก่งต้องมีศาสตร์และศิลปะ^{๖๖} การบริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความ

^{๖๔} สุพิน เกษาคุปต์, **การจัดการปฏิบัติงาน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๙๒-๙๓.

^{๖๕} สมคิด บางโม, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๖๒-๖๓.

^{๖๖} เด่น ชะเนตยง, **การบริหารงานบุคคล**, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ, ๒๕๓๓), หน้า ๕๒.

จำเป็นและน่าศึกษาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะพิจารณาในฐานะที่เราเป็นสมาชิกของสังคม แท้จริงแล้ว บทบาทและความสำคัญของการบริหารนั้นมีความคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์ทีเดียว เพราะเมื่อมนุษย์รวมกันอยู่เป็นหมู่เป็นกลุ่มมีหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา มีการแบ่งงานกันทำตาม ลักษณะความรู้ความสามารถมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในระหว่างพวกและเผ่าเดียวกัน โดยมีจารีต ประเพณีและวัฒนธรรมเป็นเครื่องกำกับความประพฤติของกลุ่มชนเหล่านั้น เมื่อกลุ่มสังคมขยายตัว เติบโตขึ้น มีความซับซ้อนมากขึ้น มนุษย์ก็เริ่มสร้างและวางระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ ขึ้น โดยเรียนรู้จากประสบการณ์และความเชื่อถือ ทั้งนี้ก็โดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดความสำเร็จเรียบร้อยขึ้นใน องค์การและเกิดความสงบสุขขึ้นในสังคมนั้น อาจสรุปถึงความเจริญเติบโตและความสำคัญของการ บริหารได้ดังนี้ คือ

๑) การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์และเป็นสิ่งช่วยให้ มนุษย์ดำรงชีพอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก

๒) จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องขยายงานด้าน บริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

๓) การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทาง วิทยาการ (Technology) ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรม ทำให้การบริหารเกิดการ เปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

๔) การบริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

๕) การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคม ในอนาคต

๖) การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในสังคม ฉะนั้นความสำเร็จ ของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง (Political socio-cultural factor environment) อยู่เป็นอันมาก

๗) การบริหารมีลักษณะต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักบริหารจำต้องคำนึง ปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ และการวินิจฉัยสั่งการนี้เองที่เป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนัก บริหาร และความเติบโตของการบริหาร

๘) ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในสำนักงานหรือในครอบครัวย่อมมีส่วนเกี่ยวพันกับการ บริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีพอย่างฉลาด ๙) การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กัน ไม่อาจแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด ดังที่กล่าวกันว่า “การเมืองกับ การบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียวกัน (Politics and administration are the two sides of a single coin)” ฉะนั้นการศึกษาวิชาบริหาร จึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและ วัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

สรุปได้ว่า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็น กระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารควรมีหลักการตัดสินใจ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งที่ เป็นองค์กรที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดย การนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อให้บุคคล

ต่างๆ เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน กระบวนการบริหารเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับขั้นตอน เป็นระบบระเบียบให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร

๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักสัปติธรรม ๗” พบว่า การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักสัปติธรรม ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมี (ค่าเฉลี่ยที่ระดับ ๓.๘๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยน้อยไปหามากดังนี้คือด้านธัมมัญญ ด้านอรรถัญญ ด้านอรรถัญญ ด้านมัตตัญญ ด้านกาลัญญ ด้านปริสัญญและด้านปุคคลัญญ^{๖๗}

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ อำเภอลำดวน จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ อำเภอลำดวน จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมรองลงมา คือ ด้านความโปร่งใส และด้านคัมค่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ อำเภอลำดวน จังหวัดนครสวรรค์พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ อำเภอลำดวน จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญต่างกันทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๖๘}

การศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบในกรุงเทพมหานคร” พบว่า การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย คือ ด้านคุณภาพครู ด้านคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ ด้านสนับสนุน ความร่วมมือจากภายนอกและด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้จบการศึกษา ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและ ประเภทโรงเรียน ผลการเปรียบเทียบ เมื่อจำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ^{๖๙}

^{๖๗} พระอนันต์ ชยอนันโท (ประเสริฐศิลป์), “การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักสัปติธรรม ๗”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๕.

^{๖๘} ธีระชัย อินทร์น้อย, ดาบตำรวจ, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ อำเภอลำดวน จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๕.

^{๖๙} นฤมล ราชบุรี, “การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบในกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๖๑.

การบริหารงานของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔” พบว่า การบริหารของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ด้านการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าบุคลากรเจ้าหน้าที่ และประชาชนผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในฐานะผู้มารับบริการของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค มีการบริหารงานของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ มีการบริหารงาน ตามหลักพรหมวิหาร ๔ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน การเปรียบเทียบการบริหารของสถานสงเคราะห์บางแค กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่มีเพศอายุ วุฒิการศึกษา รายได้ และสถานภาพ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลทำให้การบริหารงานของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ แตกต่างกันได้แก่ เพศอายุ วุฒิการศึกษา รายได้ และสถานภาพ^{๗๐}

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก : สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ๑.ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ๒.การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดงจังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศอายุต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๓. แนวทางในการนำหลักสาราณียธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ควรทำงานรับใช้ประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย วางแผนการทำงานให้เหมาะสม เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ พูดยึดต่อกันเพื่อชักนำให้ประชาชนเกิดความสามัคคีปรองดอง และเกิดความรักความเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำงานเพื่อส่วนร่วมซื้อตรงต่อตนเอง ต่องาน ต่อบุคคลอื่น เว้นจากการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและพรรคพวกไม่รับสินบนไม่ทุจริต ให้การช่วยเหลือจัดสวัสดิการหรือแบ่งปันผลประโยชน์ต่างๆ ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเสมอภาคเท่าเทียมกัน บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเองรักษากฎระเบียบที่ตั้งไว้ เคารพความคิดเห็นของกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการในท้องถิ่น แสดงความคิดเห็น วิจารณ์การทำงานและร้อง

^{๗๐}พระมหาทองดี นิธิโก (สุราทิพย์), “การบริหารงานของสถานสงเคราะห์บ้านบางแคกรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๓๓.

ทุกซ์เรื่องราวต่าง ๆ ได้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง และองค์กรอยู่เสมอ^{๗๑}

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสสารณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ ๕๕.๙ มีอายุตั้งแต่ ๒๑-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕ มีระดับการศึกษาประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ๔๘.๙ มีอาชีพรับจ้าง / เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๘ เป็นประชาชนในพื้นที่คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๐ มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะตามหลักสสารณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะหลักสสารณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้ เป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนด้านเพศ อายุ และตำแหน่งหน้าที่ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อเสนอแนะในการนำหลักสสารณียธรรม มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีดังนี้ ๑) มีความเชื่อตรงต่อหน้าที่ ในการให้บริการสาธารณะ ๒) สร้างความสามัคคีกลมเกลียวให้เกิดขึ้นทั้งกับฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่ายประชาชน เพื่อความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันในการร่วมกันพัฒนาทั้ง ๓) ส่งเสริมข้อธรรมสาธารณะโกลี คือ การรู้จักเอื้อเฟื้อแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรม ช่วยเหลือกัน ไม่เห็นแก่ตัว ๔) ส่งเสริมการมีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วม และสงวนไว้ซึ่งจุดต่างของกันและกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน ปรับมุมมองให้ตรงกัน^{๗๒}

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ” ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลถ้าใหญ่ ซึ่งไม่มีข้อปรับปรุงในการการบริหารงานเลย ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องปรับปรุงการบริหารงานมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลกระปาง ควรทำการปรับปรุงมาก คือ หลักความคุ้มค่า รองลงมาองค์การบริหารส่วนตำบลกระปาง ควรทำการปรับปรุงมาก คือ หลักนิติธรรม และองค์การบริหารส่วนตำบลเขาขาว ควรทำการปรับปรุงมาก คือ หลักความคุ้มค่า เพราะฉะนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญ

^{๗๑}พระมหาเอกมร ฐิตปัญโญ (คงตางาม), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก : สสารณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๖๐.

^{๗๒}อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสสารณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๗๔.

กับการบริหารงานหลักความคุ้มค่าให้มากกว่านี้เพื่อที่จะทำให้การบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลมีหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวในระดับมากยิ่งขึ้น^{๗๓}

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีวังศรีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ ผลวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๖๙ มีอายุต่ำกว่า ๓๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๘๕ มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๒๔ และมีตำแหน่งส่วนใหญ่ เป็นนักเรียน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕๘ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนศรีวังศรีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า บุคลากรมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนศรีวังศรีวิทยานครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน แนวทางการประยุกต์ใช้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนศรีวังศรีวิทยานครสวรรค์ บุคลากรต้องยึดหลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรบากบั่นด้วยความเอาใจใส่ในงานและมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ ผลก็คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และตัวบุคลากรเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคต^{๗๔}

แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของพนักงานส่วนตำบล กรณีศึกษา : พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ มีแรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่โดยตรงเมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่า พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จของงาน ส่วนด้านการปกครองปกครองบังคับบัญชา พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด^{๗๕}

การส่งเสริมอาชีพชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่าประชาชนส่วนมากมีความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนาและเชื่อ

^{๗๓} กัญญ์ อินทนู, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช, รายงานการศึกษาอิสระ, **ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ๒๐.

^{๗๔} วิชญาภา เมธีวรฉัตร, “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีวังศรีวิทยานครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๙๙.

^{๗๕} กัลยา รอดแก้ว, “แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของพนักงานส่วนตำบลกรณีศึกษา : พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, รายงานการศึกษาอิสระ, **ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, (วิทยาลัยปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ๗๖.

ในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีปฏิสัมพันธ์และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในครอบครัว และเครือข่ายตลอดจนชุมชน ประกอบอาชีพทำนา อาชีพรองคือทำไร่ยาสูบ มีกลุ่มอาชีพชุมชน รวม ๒๖ กลุ่ม มีโครงการส่งเสริมอาชีพ ๕ โครงการ องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ ได้ดำเนินการส่งเสริมอาชีพชุมชนโดยปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายให้อำนาจไว้ และปัญหาที่พบคือกลุ่มอาชีพชุมชนมีปัญหาที่ยังรวมตัวไม่เข้มแข็ง ทำกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ผู้นำกลุ่มขาดภาวะผู้นำ สมาชิกขาดทักษะและการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ กิจกรรมการตลาดตรงรับสินค้า แนวทางการพัฒนาต้องสร้างผู้นำที่เข้มแข็งปรับเปลี่ยนแนวคิด แก้ไขปัญหาทางการตลาดตลอดจนสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบ^{๗๖}

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ๑.ประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒. ผลเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานของตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกันและระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แต่ในส่วนหนึ่งของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยแนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดชัยภูมิ เพื่อพัฒนาการบริหารงานให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า คือ บุคลากรในองค์การโดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ข้อมูลกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่ายและมีความเสมอภาค เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการภายในองค์การ และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้เพื่อเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญและการมีส่วนร่วมทุกมิติ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานโดยวางกรอบความรับผิดชอบขององค์การให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน บริหารงานในองค์การให้เกิดความคุ้มค่า^{๗๗}

๒.๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้การบริหารงาน

^{๗๖} สมบูรณ์ คำคำ, “องค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมอาชีพชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ๖๔.

^{๗๗} สุพจน์ เจริญขำ, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดชัยภูมิ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๓๓.

องค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำพนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลลูกจ้างประจำพนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำพนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ สถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน^{๗๘}

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๐ มีอายุตั้งแต่ ๓๑ - ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔๐ มีระดับการศึกษา ม.๓ - ม.๖ หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๓๐ และมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘๐ และพบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมากทุกด้านผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมได้ ดังนี้ คือ รมรงค์ให้ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ตนได้รับ มอบหมายผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย มีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วน

^{๗๘}พระภาณุวัฒน์ ฐิตวินโย (ทวีร้าง), “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๓.

ร่วมในการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพสูงต่อไป^{๗๙}

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานของตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกันและระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แต่ในส่วน of ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑^{๘๐}

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน และมีรายได้ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑^{๘๑}

ประสิทธิภาพในการบริหารการพัฒนาของสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางว่าการบริหารการพัฒนาของสำนักงานเขตบึงกุ่มมีประสิทธิภาพสูง เห็นด้วยในระดับมากกว่า การบริหารการพัฒนาในปัจจุบันมีประสิทธิภาพสูงกว่าในอดีต และในอนาคตมีแนวโน้มที่จะมีประสิทธิภาพสูงกว่าปัจจุบันนอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลางว่า การบริหารพัฒนามีประสิทธิภาพสูงกว่าสำนักงานเขตอื่น

^{๗๙} พระจรรณ ชีรปัญญา (เวฬุวาปี), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๗.

^{๘๐} สุพจน์ เจริญชา, ร้อยตำรวจโท, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกำแพงเพชร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๔๗.

^{๘๑} อารณรัตน์ เลิศไพบรุษ, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๗.

ในพื้นที่ใกล้เคียง สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญ เช่น เพิ่มการพัฒนาบุคลากรทุกระดับปลูกฝังจิตสำนึกของการให้บริการ เพิ่มการมีส่วนร่วม และการควบคุมการปฏิบัติงานล้วนเป็นสิ่งจำเป็น^{๘๒}

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้บริหารพนักงาน และลูกจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารพนักงาน และลูกจ้างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ทำงาน พบว่าผู้บริหารพนักงาน และลูกจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวย มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ปัญหาในการบริหารงานพบว่า บุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกำหนดหรือหลักธรรมาภิบาล เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่พวกพ้องของตนเอง การทำงานในบางเรื่องไม่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมา การจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครอง^{๘๓}

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสงจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งนี้เนื่องจากการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง มีการสนับสนุนการปฏิบัติงานของพนักงานให้พนักงานมีส่วนร่วมในการบริหาร รับฟังความคิดเห็นของพนักงาน นำความคิดเห็นมาร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวริยา เอี่ยมวิบูลย์ ได้ทำการวิจัยเรื่องศักยภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล มีความคิดเห็นต่อศักยภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวมของคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง^{๘๔}

^{๘๒}ชลวิทย์ อ้วนศรี, “ประสิทธิภาพในการบริหารการพัฒนาของสำนักงานเขตบึงกุ่มกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๙), หน้า ๒๓.

^{๘๓}พระคณพศ กิตติสาร, “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๔๙.

^{๘๔}พระมหาสุวิทย์ฯ สิริวัฒนโน, “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร, มหาบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๘๗.

การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำพนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไปที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไปไม่มีความคิดเห็นการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า บุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ผู้บริหารขาดการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร ตลอดจนความไม่เป็นกลางของผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดสรรคนให้ตรงกับงาน เรื่องการประเมินขั้น ประเมินตำแหน่ง และไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นผู้ใต้บังคับบัญชาต้องการให้ผู้บริหารมีความเป็นกลางควรดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความสนุกสนานกับการทำงานด้วย ผู้บริหารต้องมีความกรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนมีการจัดสรรงานให้เท่าๆ กันและเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีความทุกข์ ต้องช่วยเหลือและหาวิธีหรือผ่อนจากหนักให้เป็นเบาพูดให้กำลังใจกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่รักชอบเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดคนหนึ่ง และควรให้โอกาสทั้งสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาในการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีความเจริญก้าวหน้า^{๘๕}

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานีโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แนวทางในการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ควรทำงานรับใช้ประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย วางแผนการทำงานให้เหมาะสม เรียงลำดับ

^{๘๕}พระภานุวัฒน์ ฐิตวินโย, “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์, มหามบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๖๓.

ความสำคัญของปัญหาโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ เว้นจากการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและพรรคพวกไม่รับสินบนไม่ทุจริต ให้การช่วยเหลือจัดสวัสดิการหรือแบ่งปันผลประโยชน์ต่างๆ ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเสมอภาคเท่าเทียมกัน^{๘๖}

ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีความคิดเห็นว่า ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริการที่ดีแก่ประชาชนพอสมควรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วรุฒิ สิงห์นิล** ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกองนางอำเภอบางบ่อ จังหวัดหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง อำเภอบางบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง^{๘๗}

ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่กิ่งอำเภอน้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า

๑.สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวม และจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ามีปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและเป็นรายด้าน ๓ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการบริหารงานบุคคลด้านการบริหารงานคลังและงบประมาณด้านโครงสร้างและระบบงานส่วนด้านการบริหารงานพัสดุมีปัญหาในการบริหารงานอยู่ใน ระดับน้อย

๒.สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวม และเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางมีด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานคลังและงบประมาณและมีปัญหาในระดับน้อยในด้านโครงสร้างและระบบงาน และการบริหารงานพัสดส่วนคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล พบว่ามีปัญหาโดยรวมและด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาระดับน้อยในด้านการบริหารงานคลังและงบประมาณและโครงสร้างและระบบงาน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนอกจากนี้ยังมีปัญหาในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการบริหารงานคลังและงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคล และโครงสร้างและระบบ และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยในด้านการบริหารงานพัสดุ

๓.สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า อนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า พบว่ามีปัญหาในการ

^{๘๖} พระมหาเอกอมร จิตฺตยาโณ, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณิธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๔๑.

^{๘๗} ภาณุพล ภูเขา, “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียงอำเภอบางบ่อจังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๗.

บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นกับปัญหาในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน^{๘๘}

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในอำเภอนาแก โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความคิดเห็นค่อนข้างดีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนาแกตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ทั้งนี้เพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการพัฒนาท้องถิ่นของตนโดยการทำโครงการต่างๆให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนปัญหาของประชาชนได้รับการตอบสนองและได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว ทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนอกจากนี้แล้วองค์การบริหารส่วนตำบลยังกระจายผลประโยชน์สิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึงกันและการเข้าไปใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนก็ได้รับการบริการได้รับการแนะนำการช่วยเหลือด้วยคำพูดที่ดีคำพูดที่ไพเราะเป็นกันเองกับประชาชน^{๘๙}

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ทำให้ปัจจุบันคุณภาพของมนุษย์ได้รับการกำหนดให้เป็นเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง เป็นต้น ล้วนมุ่งไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ในสังคม ซึ่งคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อบุคคลและสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกำหนดการสร้างเกณฑ์มาตรฐานเพื่อยกระดับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ เพื่อทำให้การพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนา บุคคลแต่ละคนแต่ละครอบครัวแต่ละชุมชนมีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษามีแนวคิดและเจตคติที่ดีการรู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น การมีอาชีพมีรายได้ มีคุณธรรมและศีลธรรม หากคุณภาพชีวิตของประชาชนได้รับการพัฒนาปัญหาในสังคมก็จะลดน้อยลง เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ทำให้ภาครัฐพยายามอย่างเต็มที่ในการจะพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้นจนระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการ^{๙๐} การจัดทำแผนพัฒนาสามปีมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้มุ่งสู่สภาพอัน

^{๘๘} เรียงชัย ตั้งรุ่งเรืองอยู่, “ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่กิ่งอำเภอฆ้องชัยจังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า ๕๐.

^{๘๙} พระยยุทธภูมิ ธมมธโร, “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนาแกจังหวัดนครพนม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร, มหาบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๔๓.

^{๙๐} ฝ่ายวิชาการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สกายบุ๊กส์, ๒๕๕๒), หน้า ๓๒.

ไม่เพียงประสงค์ให้กับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้บังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ท้องถิ่นบรรลุวิสัยทัศน์หรือสภาพภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตและบรรลุภารกิจขององค์กรที่กำหนด โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอและแผนยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น “แผนพัฒนาสามปี” ตามความหมายที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๘ หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวนำครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ซึ่งจะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์ โดยอยู่ห่างจากตัวเมือง ๒๕ กิโลเมตร มีจำนวน ๒๕,๙๖๖ คน จากจำนวนประชากรทั้งหมดในองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง ๓๙๘๘ครัวเรือน^{๙๑} พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และบางส่วนตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล และมีแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง เป็นหัวใจสำคัญ พื้นที่เหมาะในการ ทำการเกษตร ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ อาชีพหลักคือ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา ปลูกพืชผัก ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เลี้ยงสัตว์ การดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลนอกเมืองเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายตามแบบสังคมไทยตามจารีตประเพณีที่ได้ปฏิบัติกันมา ประชาชนส่วนมากนับถือพระพุทธศาสนา มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน มีการให้ทาน รักษา ศิลและเจริญภาวนาจะเห็นกันบ่อยๆในแต่ละวัน แม้ในการอยู่ร่วมกันในชุมชนก็นำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือหลักทศพิธราชธรรมมาประยุกต์ใช้ ทำให้ประชาชนมีความรักและความสามัคคี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ชุมชนจึงเป็นชุมชนอีกที่หนึ่งที่น่าอยู่อาศัย เพราะอุดมไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรบุคคล ล้วนได้ผลมาจากการนำหลักทศพิธราชธรรม ๔ มาดำเนินชีวิตหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและอยู่ร่วมกันนั้นมีหลายประการ เช่น สัปปริสธรรม ๗ อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔ เป็นต้น แต่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะมุ่งเน้นศึกษาเรื่องหลักทศพิธราชธรรม ๙^{๙๒} พระพุทธศาสนาสอนให้มนุษย์ทุกคนว่าอะไรเป็นอะไร อะไรควร อะไรไม่ควร และสอนให้รู้ว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยงแท้แน่นอน เป็นทุกข์ ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น^{๙๓} การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีในทางธรรมจะต้องมีคุณธรรม ๔ ประการ คือ ๑) อุฏฐานสัมปทา การมีความขยันหมั่นเพียร ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ประกอบอาชีพอันสุจริต มีความชำนาญ รู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจสอบตรา หาวิธีแก้ไขสามารถจัดดำเนินการให้ได้รับผลดี ๒)

^{๙๑}แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.(๒๕๕๘-๒๕๖๐) องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์,๒๕๕๗), หน้า ๘๑.

^{๙๒}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ,พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก, จำกัด ๒๕๔๖), หน้า ๕๐๗.

^{๙๓}พุทธทาสภิกขุ, พระพุทธศาสนาและการนับถือพระพุทธศาสนา, นิตยสารข้อฟ้า, (ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๗ เดือน กรกฎาคม, ๒๕๓๙), ๓๕-๔๓.

อารักขสัมปทา การรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ที่ตนทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังแรงงานของตนไม่ให้เป็นอันตรายสูญหายโดยมิใช่เหตุ ๓) กัลยาณมิตตตา การคบคนดีเป็นมิตร การรู้จักคบหาสมาคมกับคนดีที่มีคุณธรรมนำความรู้หรือมีความรู้ดีและมีความประพฤติดี หรือ การรู้จักเสวนาคบหาคน ไม่คบไม่เอาอย่างคนที่มีพฤติกรรมชั่วที่จะชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย โดยเลือกคบหาเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณ ผู้มีความสามารถผู้นำเคารพนับถือ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงานของตน ๔) สมชีวิตา การเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ไม่ให้ฝืดเคืองนัก โดยรู้จักเป็นอยู่เหมาะสม คือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดีและพอเพียง ให้รายได้เหนือรายจ่ายด้วยการใช้จ่ายทรัพย์ตามควรแก่ฐานะ

๒.๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม ๔

ชาตรี แนวจำปา ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้อธิปไตย ๔ ในการปฏิบัติ หน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร" ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อธิปไตย ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการ ปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้อธิปไตย ๔ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะและด้านจิตตะ ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก สำหรับการประยุกต์ใช้ อธิปไตย ๔ ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลางบุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ที่ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อธิปไตย ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มีอายุ และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการประยุกต์ใช้อธิปไตย ๔ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทุกคนต้องใช้ อธิปไตย ๔ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงานปฏิบัติงานด้วยความ พากเพียรบากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงาน และมีการตรวจสอบ ความสำเร็จในงานอยู่เสมอ^{๙๔}

ณัฐณี เลิศเรืองเจริญ ได้วิจัยเรื่อง การใช้อธิปไตย ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงพยาบาลมหาชัย ๒ อำเภอกะหุ้งแบน จังหวัดสมุทรสาคร” พบว่า พยาบาล โรงพยาบาลมหาชัย ๒ ที่มีเพศ สถานภาพ วุฒิการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีการใช้ อธิปไตย ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน และที่มีอายุแตกต่างกันมีการใช้หลักอธิปไตย ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน แต่มีการใช้หลักวิมังสาในการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๙๕}

พระมหาสุวิทย์ฯ สิริวัฑฒ ได้วิจัยเรื่อง โนการบริหารงานตามหลักอธิปไตย ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกะหุ้งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า๑.พนักงานมีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอธิปไตย ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกะหุ้งสง จังหวัด นครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงาน

^{๙๔}ชาตรี แนวจำปา, "การประยุกต์ใช้อธิปไตย ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร", *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๐.

^{๙๕}ณัฐณี เลิศเรืองเจริญ, “การใช้อธิปไตย ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงพยาบาลมหาชัย ๒ อำเภอกะหุ้งแบน จังหวัดสมุทรสาคร”, *สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๗๙.

ในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า พนักงานที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้รวมต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๓.ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุ ๓ ส่วนด้วยกันคือ ส่วนแรกเกี่ยวกับตัวผู้บริหารขององค์กร ที่ใช้อำนาจการตัดสินใจฝ่ายเดียวและปัญหาความไม่เป็นกลางของผู้บริหารส่วนที่ ๒ เกี่ยวกับพนักงานผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่ขาดวุฒิภาวะทางการควบคุมอารมณ์ ทำให้ขาดสติ ไม่มีเหตุผลในการตัดสินใจในการทำงาน รวมไปถึงการขาดการจัดการระเบียบภายในองค์กรเกี่ยวกับการบริการประชาชน^{๙๖}

สุธาดา สนธิเวช ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์” ผลการวิจัย ระดับความพึงพอใจของพระสงฆ์ที่มีต่อการให้บริการในโรงพยาบาลสงฆ์ของพระสงฆ์สามเณร ด้านระบบการให้บริการและด้านผู้ให้บริการตามหลักพรหมวิหาร ๔ พระสงฆ์-สามเณร มีระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์ตามปัจจัยระบบการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับสูง เปรียบเทียบความพึงพอใจของพระสงฆ์ที่เป็นผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอกด้านระบบการให้บริการโดยรวม มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่ามีความพึงพอใจแตกต่างกัน ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการในการให้บริการพระสงฆ์ของโรงพยาบาลสงฆ์ จากหัวหน้าการพยาบาลผู้ป่วยนอก และหัวหน้าการพยาบาลผู้ป่วยใน มีแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพคล้ายคลึงกัน เริ่มจากต้องกำหนดแผนงาน ดำเนินการตามแผน ประเมินผลการทำงาน ติดตามประสานงาน และควบคุม ให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ ต่อองค์กรตลอดจนการติดตามผลงานอย่างต่อเนื่อง ให้กำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงาน^{๙๗}

พระมหาวุฒิกิจ บัวทอง ได้วิจัยเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม ๗" ผลการศึกษาพบว่า ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๗ มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้ อิทธิบาท ๔ ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนครู ที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิบาท ๔ ต่างกัน และผู้มีประสบการณ์ทำงานต่างกันก็ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิบาท ๔ ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน ส่วนครูที่ปฏิบัติงานใน

^{๙๖}พระมหาสุวิทย์ฯ สิริวัฒนโน, “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๕.

^{๙๗}สุธาดา สนธิเวช, “ความพึงพอใจของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์”, **วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒๒.

โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิบาท ๔ ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านวิริยะแตกต่างกัน^{๙๘}

วิชาญา เมธีวรฉัตร ได้วิจัยเรื่อง พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ ในด้านฉันทะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านฉันทะมาก โดยบุคลากรมีความพอใจที่ทำการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รักและพอใจในการที่จะได้รับการพัฒนาตนเอง พึงพอใจในหน้าที่ที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่ มีความพร้อมที่จะให้มีการพัฒนาตนเองทั้งกายและใจ มีส่วนร่วมในการพัฒนางานในโรงเรียน มีความพอใจที่โรงเรียนมีการพัฒนาอยู่เสมอ มีการพัฒนาด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โรงเรียนยังเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานในโรงเรียนโรงเรียนมีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และ โรงเรียนมีการจัดบุคลากรไปรับการฝึกอบรมภายนอกสถานที่อย่างสม่ำเสมอทั้งนี้เพราะฉันทะมีความหมายว่า ความพอใจความรัก ความชอบ ความสนใจในสิ่งที่ทำ คือ มีใจรักการทำงาน เมื่อมีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการใดแล้วก็มีจิตใจรักในงานนั้น มีความตั้งใจที่จะทำงานพอใจที่ได้ทำงานชิ้นนั้น^{๙๙}

พระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน) ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” พบว่าการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำหลักอิทธิบาท ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา มาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุดยกเว้นด้านฉันทะ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนำมาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก^{๑๐๐}

๒.๒.๔ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม

พระสุนันท์ กิตติสัทโท (สายพิมพ์พงษ์) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการทำงาน ศึกษากรณีผู้ทำเครื่องปั้นดินเผาตำบลเกวียนจังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาพบว่า ธรรมะที่เรียกว่า อิทธิบาท ๔ เป็นธรรมะที่แสดงให้เห็นถึงหลักการทำงานให้บรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้และสามารถนำไปใช้ในการประกอบกิจการและอาชีพได้ทุกประเภทส่วนผลจากการศึกษา

^{๙๘} พระมหาจุฑากร บัวทอง, "การใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม ๗", *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๒),* หน้า ๒๕.

^{๙๙} วิชาญา เมธีวรฉัตร. “พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔),* หน้า ๒.

^{๑๐๐} พระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน), “ การนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓),* หน้า ๒.

ในพื้นที่ตำบลด่านเกวียนของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทำหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา นั้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างชาวตำบลเกวียนได้ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการทำงานครบทุก ๔ องค์ประกอบ คือ มีความพึงพอใจ มีความรักในอาชีพการงาน (ฉันทะ) มีความขยันหมั่นเพียรมุ่งมั่น (วิริยะ) มีการเอาใจใส่ดูแล (จิตตะ) และมีการพิจารณาหาช่องทางในการปฏิบัติงานให้เหมาะสม (วิมังสา) ซึ่งผลจากการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ทำให้ชาวตำบลเกวียนได้ทำงานในอาชีพที่ตนเองรักอย่างต่อเนื่องและนำมาซึ่งความสำเร็จในกิจการงานอาชีพ และกลุ่มคนที่เล็กหรือหยุดกิจการนั้นมักบกพร่องในการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ข้อใดข้อหนึ่งโดยเฉพาะข้อที่ ๑-๒ และเมื่อวิเคราะห์ถึงกลุ่มที่มีพื้นฐานอาชีพ (ความรู้ ต่างกัน) ก็พบว่าทั้ง ๓ กลุ่ม สามารถประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัวในการทำงานจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล^{๑๐๑}

มาริษา ชุกิตติพงษ์ ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงาน อิทธิบาท ๔ และความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทผลิตุอุปกรณ์ยานยนต์" ผลการศึกษาพบว่า ระดับ คุณภาพชีวิตในการทำงาน ระดับความผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับปานกลาง และอิทธิบาท ๔ อยู่ใน ระดับสูง พนักงานที่มีระดับการศึกษาและอายุงานต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกัน พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกันสถานภาพสมรสต่างกันและอายุงานต่างกันมีความผูกพันต่อ องค์การต่างกัน คุณภาพชีวิตในองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การและอิทธิบาท ๔ มี ความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านโอกาสในการก้าวหน้า และความมั่นคง ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเหมาะสมอิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะ สามารถร่วมกัน พยากรณ์ความผูกพันต่อองค์การได้^{๑๐๒}

พระสุพิตร เขมวีโร (บุญบรรล), ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล : กรณีศึกษา เทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านฉันทะ และด้านวิมังสา^{๑๐๓}

^{๑๐๑}พระสุนันท์ กิตติสทโท (สายพิมพ์พงษ์), “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการทำงานศึกษากรณีผู้ทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒๐-๒๕.

^{๑๐๒}มาริษา ชุกิตติพงษ์, "คุณภาพชีวิตในการทำงานอิทธิบาท ๔ และความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทผลิตุอุปกรณ์ยานยนต์", **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**, จิตวิทยาอุตสาหกรรม, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๕.

^{๑๐๓}พระสุพิตร เขมวีโร (บุญบรรล), “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓.

ไพบูลย์ ตั้งใจ ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท ๔ กรณีศึกษาบริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักอิทธิบาท ๔ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ฝ่ายที่สังกัด และประสบการณ์ทำงาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ รายได้ยังไม่เพียงพอ สภาพแวดล้อมยังไม่ค่อยสะอาด สวัสดิการยังไม่ครอบคลุมเทคโนโลยีในด้านงานเอกสารยังไม่ดีพอสถานที่จอดรถน้อย และยังต้องเสียค่าที่จอดรถ ความล่าช้าด้านเอกสาร การให้คำปรึกษากับลูกค้ายังไม่ดีเท่าที่ควร และเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอ ดังนั้นแนวทางการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ สามารถพิจารณาได้ ๔ ด้าน โดยการพัฒนาด้านฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานให้ดียิ่งขึ้น^{๑๐๔}

อรทัย แสงทอง ได้วิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นครูผู้สอนและเป็นเพศหญิง มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ๒๐ ปีขึ้นไป การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาล ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ การนำหลักการและแนวการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานทั้ง ๖ งานของสถานศึกษาเป็นอย่างดี มีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด^{๑๐๕}

ชาตรี แนวจำปา ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา

^{๑๐๔}ไพบูลย์ ตั้งใจ, “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท ๔ กรณีศึกษาบริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๒.

^{๑๐๕}อรทัย แสงทอง, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๐.

ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ และด้านจิตตะ ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก สำหรับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับปานกลางการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่งที่ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนบุคลากรที่มีอายุ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๐๖}

วิชญาภา เมธีวรฉัตร ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ ผลวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๖๙ มีอายุต่ำกว่า ๓๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๘๕ มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๒๔ และมีตำแหน่งส่วนใหญ่ เป็นนักเรียน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕๘ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า บุคลากรมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยาจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน แนวทางการประยุกต์ใช้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยาจังหวัดนครสวรรค์ บุคลากรต้องยึดหลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรบากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงานและมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ ผลก็คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และตัวบุคลากรเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคต^{๑๐๗}

อาภรณ์รัตน์ เลิศไพบรอต ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะหลักสราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมี

^{๑๐๖}ชาตรี แนวจำปา, "การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร", *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต* (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๓๔.

^{๑๐๗}วิชญาภา เมธีวรฉัตร, "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์", *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๙๙.

ตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน และมีรายได้ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรม โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑^{๑๐๘}

พัชรีย์ ขำนาญศิลป์ ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ "พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ พบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนบุคลากรที่มีเพศ อายุ รายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ไม่แตกต่างกัน^{๑๐๙}

ทรงสิริ เณลิมชัยกิจ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี" มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ในด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วถูกต้อง แม่นยำด้านความเพียงพอของทรัพยากรที่ให้บริการ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างมีคุณภาพด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา วัตถุประสงค์ในการใช้บริการ จำนวนครั้ง ครั้ง ในการมาใช้บริการวันที่เข้าใช้บริการ ช่วงเวลาในการใช้บริการ และระยะเวลาในการเข้าใช้บริการ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินีทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วถูกต้อง แม่นยำ ด้านความเพียงพอของทรัพยากรที่ให้บริการ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างมีคุณภาพด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน สวนลุมพินีจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา วัตถุประสงค์ในการใช้บริการ จำนวนครั้ง ในการใช้บริการวันที่เข้าใช้บริการช่วงเวลา

^{๑๐๘} อารณรัตน์ เลิศไพบรูด, "ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์", *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๐-๒๑.

^{๑๐๙} พัชรีย์ ขำนาญศิลป์, "ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ตามหลักอิทธิบาท ๔", *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัยบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๐-๒๕.

ในการใช้บริการ และระยะเวลาในการเข้าใช้บริการพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๑๐}

ประจันต์ ธารศิริสิน ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน และเพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ในการให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาลนครสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้รับบริการที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล นครสมุทรปราการ ของแต่ละครัวเรือน ซึ่งจัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติ การวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าโคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนของเทศบาลนครสมุทรปราการ ในกิจกรรมบริการด้านสาธารณสุขปโภค โดยการออกไปให้บริการในพื้นที่ต่าง ๆ นั้น อยู่ในระดับพอใช้ ส่วนกิจกรรมบริการเฉพาะด้าน ที่ประชาชนเป็นผู้ติดต่อขอรับบริการ ณ สำนักงานเทศบาล อยู่ในระดับดี สรุปประสิทธิภาพในการทำงานของเทศบาลเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า ปัจจัยภูมิหลังของประชาชนได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลนครสมุทรปราการ ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ ยกเว้นปัจจัยด้านเพศ และประสิทธิภาพในการทำงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ ขึ้นอยู่กับการให้บริการแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งก็เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๑๑}

วัชรภรณ์ เกตุค่างพลู ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อการบริการหอพักหญิงในเขตชอย ๗ ถึงชอย ๑๑ ถนนสุนทรารายณ์ อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา” พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๑๘ ปี ถึง ๒๐ ปี มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า ๓๐๐๐ บาท และกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาที่เช่า เป็นการเช่ารายเดือน และมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภออื่นของจังหวัดนครราชสีมา ส่วนความคิดเห็นต่อการบริการหอพักหญิงของผู้ใช้บริการทั้ง ๔ ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง โดยมีด้านรักษาความปลอดภัยภายในหอพักมีระดับความเห็นด้วยมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการดูแลรักษาความสะอาดภายในหอพัก ด้านอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในหอพัก และการบริการเสริมภายในหอพักตามลำดับ^{๑๑๒}

^{๑๑๐} ทรงสิริ เฉลิมชัยกิจ, “การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัย (สาขาวิชานโยบายสาธารณะมหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๒), หน้า ๘.

^{๑๑๑} ประจันต์ ธารศิริสิน, ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลเมือง จังหวัดสมุทรปราการ, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร, มหาวิทยาลัย (สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐.

^{๑๑๒} วัชรภรณ์ เกตุค่างพลู, “ความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อการบริการหอพักหญิงในเขตชอย ๗ ถึงชอย ๑๑ ถนนสุนทรารายณ์ อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, (สาขาการจัดการทั่วไปบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๑),

กัญแก้วพารณ์ กลิ่นนันทนวล ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงาน จังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔” ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงาน จังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ ตามทัศนะของบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๒๖$) ส่วนด้านวิริยะ จิตตะ และวิมังสา อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบทัศนะของบุคลากรต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากร ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่างกันมี ทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ โดย ภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีเพศ ต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๑๑๓}

สรุปว่า ปัญหาในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารงานพัสดุมี ปัญหาในการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยแต่ในด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานคลังและ ระบบประมาณ ด้านโครงสร้างและระบบงานอยู่ในระดับปานกลางจึงควรหาแนวทางในการส่งเสริมและ พัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความส่วนร่วมถึงกันและกันความสามัคคีในการ ปฏิบัติงานให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อองค์การจะได้บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๒.๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม ของ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์”

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

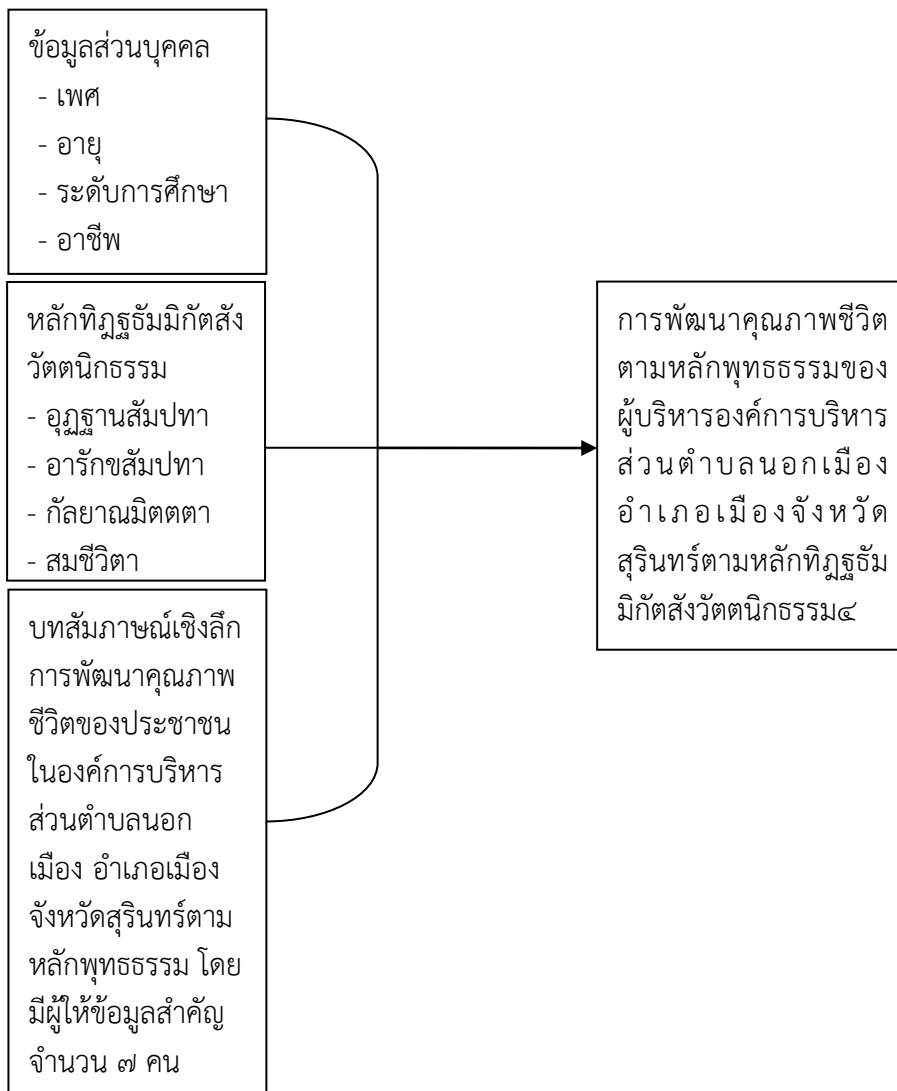
ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ต่อเดือน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตมีอยู่ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑)คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ ๒)คุณภาพชีวิตด้านอาชีพ ๓)คุณภาพชีวิตด้านสังคม ๔)คุณภาพ ชีวิตด้านครอบครัว

^{๑๑๓}กัญแก้วพารณ์ กลิ่นนันทนวล, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลัก อิทธิบาท ๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๔๑.

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

แผนภาพที่ ๒.๕ กรอบแนวความคิดในการวิจัย การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีมีกัตสังวัตตนิกรรม๔

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอก อำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีจำนวน ๖๓,๘๕๓ คน

๓.๒.๒ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sample ling) ซึ่งมีจำนวน ๓๙๘ ดังนี้^๑ ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๖ หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

๑. หมู่ที่ ๑ จำนวนประชากร ๖,๐๘๒ คน
๒. หมู่ที่ ๒ จำนวนประชากร ๑๖,๐๐๕ คน
๓. หมู่ที่ ๓ จำนวนประชากร ๑๔,๗๓๖ คน
๔. หมู่ที่ ๖ จำนวนประชากร ๑๙,๔๕๘ คน
๕. หมู่ที่ ๗ จำนวนประชากร ๒,๖๔๔ คน
๖. หมู่ที่ ๑๒ จำนวนประชากร ๔,๙๒๘ คน

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากกลุ่มประชากรที่ได้จากสูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๘๑๒ และระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ๐.๐๕

โดย n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้

N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$$\frac{N^2 \times n}{1 + N(e)^2}$$

$$n = \frac{63,853}{1 + 63,853(0.05)^2}$$

$$= \frac{63,853}{1 + 159.63} = \frac{63,853}{160.63}$$

กลุ่มตัวอย่างจำนวน $n = ๓๙๗.๕$ คน

ข.วิธีการสุ่มตัวอย่าง

๑. หาขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนทั่วไป ขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามสัดส่วนของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านด้วยการเปรียบเทียบสัดส่วน ตามสูตร

^๑งานวิเคราะห์นโยบายและแผน,กองวิชาการและแผนงานองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, แผนพัฒนาสามปี (๒๕๕๘-๒๕๖๐), หน้า ๑๔.

^๒อภิสิทธิ์ จันทะนี, การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ, (ฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙), หน้า ๓๕.

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (ตามหมู่บ้าน)

หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ ๑	๖,๐๘๒	๓๘
หมู่ที่ ๒	๑๖,๐๐๕	๑๐๐
หมู่ที่ ๓	๑๔,๗๓๖	๙๒
หมู่ที่ ๔	๑๙,๔๕๘	๑๒๑
หมู่ที่ ๕	๒,๖๔๔	๑๖
หมู่ที่ ๖	๔,๙๒๘	๓๑
รวม	๖๓,๘๕๓	๓๙๘

๒. วิธีการสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขั้นตอนดังนี้

๒.๑) ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง (Simple Random Sampling)

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก.เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือ

๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๗ ปรับปรุงแก้ไข

จำนวน ๓๐ ชุด มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๒) ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการศึกษา เรื่องการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์รวมทั้งเพื่อเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ในการติดต่อ จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบข้อมูลเกี่ยวกับการองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตมีอยู่ ๔ ด้าน ได้แก่^๓

๑. ด้านสุขภาพ
๒. ด้านอาชีพ
๓. ด้านสังคม
๔. ด้านครอบครัว

โดยผู้ที่ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕	หมายถึงมี	การตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด
๔	หมายถึงมี	การตัดสินใจอยู่ในระดับมาก
๓	หมายถึงมี	การตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง
๒	หมายถึงมี	การตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย
๑	หมายถึงมี	การตัดสินใจอยู่ในระดับน้อยมากที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการตามหลักพุทธธรรม (Open ended Questionnaire)

^๓ ชูติระ ระบอบ และคณะ, **ระเบียบวิจัย** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

๓) การตรวจสอบเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง(Validity)และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้ หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๑.พระมหาปัญญาวรรวัฒน์ สิริภโท,ผศ.ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.อาจารย์ ดร. สุวัฒน์ รักขันโท อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓.อาจารย์ ดร.วินัย ภูมิสุข อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔.อาจารย์ ดร.พิชิต ปริมาตร อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕.อาจารย์ ดร.ประพันธ์ นีกระโทก อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ได้ค่ามากกว่า ๐.๕ ขึ้นไปทุกข้อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน ในเขตตำบลลาด อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๔ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๑๒ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากประชาชน ในพื้นที่

^๔บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕),

๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจากประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนจำนวน ๓๙๐ ชุด และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลสมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน ๓๙๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐% ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

๑.ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์การสัมภาษณ์

๒.ทำการนัด วัน เวลา กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓.ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา ที่กำหนดไว้จนครบทุกประเด็นโดยขออนุญาตใช้วิธีจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔.ได้ข้อมูลดิบมารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วให้นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

แบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ระดับการตัดสินใจของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)^๕ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ใน

^๕พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ,รศ.ดร.,การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการบริหาร ฉบับปรับปรุงใหม่ (กรุงเทพมหานคร) : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๘, หน้า ๒๒-๒๔.

กรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

เกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อคำถามที่ได้จากการประเมินผลมีดังนี้^๖

ช่วงค่าเฉลี่ยการแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๒๑	๕.๐๐	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๔๑	๔.๒๐	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๖๑	๓.๔๐	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๘๑	๒.๖๐	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐	๑.๘๐	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการเขียนเป็นความถี่และร้อยละ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

๓.๕.๒ การวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ends Questions) โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๓.๕.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) โดยใช้วิธีการเขียนเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview)

^๖ ชูติระ ระบอบ และคณะ, *ระเบียบวิธีวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๘ ชุด มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๔ ผลการนำเสนอปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๔.๕ สรุปผลสัมฤทธิ์เชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๔.๖ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของประชาชนในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือน แสดงจำนวนและค่าร้อยละมีรายละเอียดในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๙๘)		
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
- ชาย	๒๐๒	๕๐.๘
- หญิง	๑๙๖	๔๙.๒
รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐
๒ อายุ		
- ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๑	๕.๓
- ๒๑-๓๐ ปี	๑๐๐	๒๕.๑

- ๓๑-๔๐ ปี	๑๐๙	๒๗.๔
- มากกว่า ๔๑ ปี	๑๖๘	๔๒.๒

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐
๓.ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๐๗	๕๒.๐
- ปริญญาตรี	๑๗๔	๔๓.๗
- สูงปริญญาตรี	๑๗	๔.๓
รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐
๔. อาชีพ		
- ค้าขาย	๙๓	๒๓.๔
- ข้าราชการ	๓๙	๙.๘
- พนักงานของรัฐ	๒๕	๖.๓
- ธุรกิจส่วนตัว	๑๓๘	๓๔.๗
- พนักงานบริษัท	๑๐๓	๒๕.๙
รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน ๕๐.๘๐ และเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒๐

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ในช่วงมากกว่า ๔๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๐ รองลงมา คือ อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔๐ อายุระหว่าง ๒๑-๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๑๐ และต่ำกว่า ๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๐

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๐๐ รองลงมา คือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๔.๓๐

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๗๐ รองลงมาคือ พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔๐ ข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๐ และน้อยที่สุด คือ พนักงานของรัฐ คิดเป็นร้อยละ ๖.๓๐

๔.๒ วิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านอาชีพ ด้านสังคมและด้านครอบครัว แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงมาตรฐาน ดังตารางที่ ๔.๒ – ๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงมาตรฐาน แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม

(n=๓๙๘)

การดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ด้านสุขภาพ	๓.๙๐	๐.๕๕๐	มาก
๒. ด้านอาชีพ	๓.๗๙	๐.๕๙๔	มาก
๓. ด้านสังคม	๓.๘๙	๐.๕๖๖	มาก
๔. ด้านครอบครัว	๓.๘๑	๐.๕๗๗	มาก
ภาพรวม	๓.๘๕	๐.๕๐๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๓.๘๕) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน แล้วพบว่าความคิดเห็นของประชาชน ในด้านต่างๆ อยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งด้านที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุดคือ ด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๓.๙๐) รองลงมา ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๙) , ด้านครอบครัวมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๑) และด้านที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ด้านอาชีพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๗๙) รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงมาตรฐาน แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ในด้านสุขภาพ

(n=๓๙๘)

ด้านสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดหาสถานที่และอุปกรณ์กีฬาออกกำลังกายประจำชุมชนที่ท่านพักอาศัย	๓.๙๓	๐.๗๙๓	มาก
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ในการดูแลสุขภาพของประชาชน	๓.๘๘	๐.๖๖๔	มาก
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายในการส่งเสริมการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี	๓.๙๕	๐.๖๕๒	มาก

ตารางที่ ๔.๓ (ต่อ)

ด้านสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินนโยบายหรือกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ	๓.๘๙	๐.๖๒๗	มาก
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดการรณรงค์การเลิกเหล้า บุหรี่และอบายมุขอื่นๆ อันเป็นโทษต่อสุขภาพร่างกายของประชาชน	๓.๘๗	๐.๗๕๗	มาก
ภาพรวม	๓.๙๐	๐.๕๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีสมมติสังวัตตนิคธรรม ๔ ในด้านสุขภาพนั้น โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๓.๙๐) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งหมด ซึ่งข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุด คือ ข้อที่ ๓ Gamว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายในการส่งเสริมการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดีองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดหาสถานที่และอุปกรณ์กีฬาออกกำลังกายประจำชุมชนที่ท่านพักอาศัย ($\bar{X}$ =๓.๙๕) รองลงมา ข้อ ๑ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดหาสถานที่และอุปกรณ์กีฬาออกกำลังกายประจำชุมชนที่ท่านพัก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดการรณรงค์การเลิกเหล้า บุหรี่และอบายมุขอื่นๆ อันเป็นโทษต่อสุขภาพร่างกายของประชาชน ($\bar{X}$ =๓.๘๗) รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ ๔.๓

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔

(n=๓๙๘)

ด้านอาชีพ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนในการให้ความรู้หรือการสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและเลี้ยงดูครอบครัวได้	๓.๙๐	๐.๕๕๐	มาก
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสร้างระบบเครือข่ายในการเชื่อมโยงการผลิตและจำหน่ายสินค้าของชุมชนที่ได้มาจากการสร้างอาชีพให้ชุมชน	๓.๗๖	๐.๗๑๕	มาก

ตารางที่ ๔.๔ (ต่อ)

(n=๓๙๘)

ด้านอาชีพ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้มีตลาดชุมชนที่จะเป็นแหล่งในการซื้อขายสินค้าเพื่อให้ประชาชนสามารถขายสินค้าหาเลี้ยงชีพได้	๓.๘๒	๐.๗๗๓	มาก
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามนโยบายที่วางไว้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ	๓.๘๐	๐.๗๕๕	มาก
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลได้รณรงค์ให้ประชาชนประกอบอาชีพที่สุจริตและไม่ทุจริตคอร์รัปชันต่ออาชีพหรือหน้าที่การงาน	๓.๘๐	๐.๖๗๘	มาก
รวม	๓.๗๙	๐.๕๙๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลัก ทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ในด้านอาชีพนั้นโดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๙$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุด คือ ข้อที่ ๑ ระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนในการให้ความรู้หรือการสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและเลี้ยงดูครอบครัวได้ ($\bar{X} = ๓.๙๐$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้มีตลาดชุมชนที่จะเป็นแหล่งในการซื้อขายสินค้าเพื่อให้ประชาชนสามารถขายสินค้า

หาเลี้ยงชีพได้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้มีตลาดชุมชนที่จะเป็นแหล่งในการซื้อขายสินค้าเพื่อให้ประชาชนสามารถขายสินค้าหาเลี้ยงชีพได้ ($\bar{X} = 3.82$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนน้อยที่สุดคือ ข้อที่ถามว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสร้างระบบเครือข่ายในการเชื่อมโยงการผลิตและจำหน่ายสินค้าของชุมชนที่ได้มาจากการสร้างอาชีพให้ชุมชน ($\bar{X} = 3.76$) รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ ๔.๔

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม ๔

(n=๓๙๘)

ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการให้มีการจัดตั้งสมาคม ชมรมหรือองค์กรต่างๆในชุมชนขึ้นเพื่อให้เกิดการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดความสามัคคีกัน รักใคร่ช่วยเหลือกันของคนในชุมชน	๓.๘๕	๐.๕๐๒	มาก
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง	๓.๙๕	๐.๗๐๒	มาก
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานระหว่างการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการเมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆขึ้นทางเทศบาลมีการแจ้งข่าวสารหรือเตือนภัยและให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ทันต่อเหตุการณ์	๓.๘๘	๐.๗๗๕	มาก
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามนโยบายที่วางไว้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ	๓.๗๙	๐.๗๕๑	มาก
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการติดตามดำเนินการตามนโยบายทางสังคมและเข้าประสานงานกับชุมชนอย่างใกล้ชิดและทั่วถึงอย่างสม่ำเสมอ	๓.๘๒	๐.๖๙๒	มาก
ภาพรวม	๓.๘๙	๐.๕๖๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม ๔ ในด้านสังคมนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุด คือ ข้อที่ ๒ ถามว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน

ระหว่างการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการเมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ ขึ้นทางเทศบาลมีการแจ้งข่าวสารหรือเตือนภัยและให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ทันต่อเหตุการณ์ ($\bar{X}=3.88$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนน้อยที่สุดคือ ข้อที่ถามว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามนโยบายที่วางไว้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.79$) รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ ๔.๕

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงมาตรฐาน แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม ๔ .ในด้านครอบครัว

(n=348)

ด้านครอบครัว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดกิจกรรมสำหรับครอบครัวเนื่องในเทศกาลต่างๆเพื่อให้คนในครอบครัวได้มีการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดความรักใคร่ สามัคคีกันในครอบครัว	3.96	0.748	มาก
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการรณรงค์ให้ครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้งในวันหยุดเพื่อให้เกิดความอบอุ่นของคนในครอบครัว	3.74	0.713	มาก
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการตั้งองค์กร ชมรม หรือกลุ่มงานด้านครอบครัวขึ้นเพื่อช่วยในการให้คำปรึกษาหรือแก้ไขปัญหา หากมีครอบครัวที่ไม่สามารถหาทางออกหรือแก้ไขปัญหาได้	3.82	0.738	มาก
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลให้การยกย่องเชิดชูบิดามารดาที่เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่บุตรหลานและสามารถเลี้ยงดูบุตรหลานของตนได้เป็นอย่างดี	3.83	0.703	มาก
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับประชาชนในชุมชนด้านครอบครัวอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง	3.71	0.705	มาก
ภาพรวม	3.81	0.777	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม ๔ ในด้านครอบครัวนั้น โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อซึ่งข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุดคือ ข้อที่ถามว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดกิจกรรมสำหรับครอบครัวเนื่องในเทศกาลต่างๆเพื่อให้คนในครอบครัวได้มีการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดความรักใคร่ สามัคคีกันในครอบครัว ($\bar{X} =$

๓.๙๖) รองลงมาองค์การบริหารส่วนตำบลให้การยกย่องเชิดชูบิดามารดาที่เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่บุตรหลานและสามารถเลี้ยงดูบุตรหลานของตนได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.83$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนน้อยที่สุดคือ ข้อที่ถามว่าองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญรายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ ๔.๖

๔.๓ เปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มี เพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ แตกต่างกัน การเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ โดยจำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคลอื่นได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แสดงด้วยค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงมาตรฐานการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ (Least Significant Difference : LSD) ดังตารางที่ ๔.๗ – ๔.๑๕

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ในภาพรวมจำแนกตามเพศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๙๘)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธ ธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลนอกเมืองอำเภอ เมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎี ธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑. ด้านสุขภาพ	๓.๘๗	.๕๑๒	๓.๙๓	.๕๘๖	-๑.๒๕๘*	๐.๐๓
๒. ด้านอาชีพ	๓.๗๕	.๕๖๔	๓.๗๒	.๖๒๓	-๑.๑๙๒	๐.๑๐
๓. ด้านสังคม	๓.๘๗	.๕๑๙	๓.๙๐	.๖๑๒	-๑.๖๔๗**	๐.๐๐
๔. ด้านครอบครัว	๓.๗๙	.๕๔๔	๓.๘๓	.๖๑๑	-๑.๗๓๕	๐.๑๖
รวม	๓.๘๒	.๕๖๑	๓.๘๗	๐.๕๔๐	-๑.๐๙๐**	0.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบข้อมูล ๒ กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ในด้านสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนในด้านอาชีพ และด้านครอบครัว มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ในภาพรวม จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๙๘)

การดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔		SS	df	Ms	F	Sig.
๑. ด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๘.๕๓๐	๓	๒.๘๔๓	๑๐.๐๒๔**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๑๑.๗๖๒	๓๙๔	๐.๐๘๔		
	รวม	๑๒๐.๒๙๒	๓๙๗			
๒. ด้านอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	๙.๒๒๘	๓	๓.๐๗๖	๙.๒๓๔**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๓๑.๒๔๘	๓๙๔	๐.๓๓๓		
	รวม	๑๔๐.๔๗๖	๓๙๗			
๓. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๕.๔๘๗	๓	๑.๑๓๐	๓.๔๔๕*	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๒๒.๑๓๗	๓๙๔	.๐๓๑๐		
	รวม	๑๒๗.๖๒๔	๓๙๗			
ด้านครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	.๓๔	๔	.๐๘	.๒๖	.๙๐
	ภายในกลุ่ม	๑๒๖.๐๔	๓๘๕	.๓๒		
	รวม	๑๒๖.๓๙	๓๘๙			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	.๔๘	๔	.๑๒	.๔๖	.๗๖
	ภายในกลุ่ม	๑๐๐.๑๐	๓๘๔	.๒๖		
	รวม	๑๐๐.๕๘	๓๘๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๘ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F- test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ โดยภาพรวม จำแนกตามอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ในด้านสุขภาพ ด้านอาชีพ ด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและรายด้านด้วยวิธีหาค่าสถิติ (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๙-๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ โดยภาพรวม จำแนกตามอายุของประชาชน

(n=๓๙๘)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ				
		ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๑ - ๓๐ ปี	๓๑ - ๔๐ ปี	มากกว่า ๔๑ ปี	
		๔.๑๘	๓.๙๖	๓.๘๖	๓.๗๔	
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๔.๑๘		๐.๒๒	๐.๓๒*	๐.๔๕*	
๒๑ - ๓๐ ปี	๓.๙๖			๐.๑๐	๐.๒๒*	
๓๑ - ๔๐ ปี	๓.๘๖				๐.๑๒*	
มากกว่า ๔๑ ปี	๓.๗๔					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่าความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ โดยภาพรวม จำแนกตามอายุเป็นรายคู่ กลุ่มอายุที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีกับกลุ่มอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี, กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีกับกลุ่มอายุมากกว่า ๔๑ ปีและกลุ่มอายุ ๓๑ - ๔๐ ปีกับกลุ่มอายุมากกว่า ๔๑ ปี

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านสุขภาพ จำแนกตามอายุของประชาชน

(n=๓๙๘)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ				
		ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๑ - ๓๐ ปี	๓๑ - ๔๐ ปี	มากกว่า ๔๑ ปี	
		๔.๒๙	๔.๐๗	๓.๘๘	๓.๗๘	
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๔.๒๙		๐.๒๒	๐.๔๑*	๐.๕๑*	
๒๑ - ๓๐ ปี	๔.๐๗			๐.๑๙*	๐.๒๙*	
๓๑ - ๔๐ ปี	๓.๘๘				๐.๑๐*	
มากกว่า ๔๑ ปี	๓.๗๘					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ความแตกต่างความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านสุขภาพ จำแนกตามอายุเป็นรายคู่กลุ่มอายุที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีกับกลุ่มอายุ ๓๑-๔๐ ปี, กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีกับกลุ่มอายุมากกว่า ๔๑ ปี และกลุ่มอายุ ๓๑-๔๐ ปี กับกลุ่มอายุมากกว่า ๔๑ ปี

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านอาชีพ จำแนกตามอายุของประชาชน

(n=๓๙๘)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ				
		ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๑ - ๓๐ ปี	๓๑ - ๔๐ ปี	มากกว่า ๔๑ ปี	
		๔.๐๒	๓.๙๖	๓.๘๖	๓.๖๒	
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๔.๐๒		๐.๐๖	๐.๑๖	๐.๔๐*	
๒๑ - ๓๐ ปี	๓.๙๖			๐.๑๐	๐.๓๔*	
๓๑ - ๔๐ ปี	๓.๘๖				๐.๒๔*	
มากกว่า ๔๑ ปี	๓.๖๒					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ความแตกต่างความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรรม ๔ด้านอาชีพ จำแนกตามอายุเป็นรายคู่กลุ่มอายุที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕จำนวน ๔ คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ปีกับกลุ่มอายุ ๓๑ -๔๐ ปี, กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีกับกลุ่มอายุมากกว่า๔๑ ปี และกลุ่มอายุ ๓๑ -๔๐ ปี กับกลุ่มอายุมากกว่า ๔๑ ปี

จากตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรรม ๔ ด้านอาชีพ จำแนกตามอายุของประชาชน

(n=๓๙๘)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา				
		ต่ำกว่า๒๐ปี	๒๑ -๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	มากกว่า ๔๑ปี	
		๔.๓๗	๓.๙๑	๓.๘๗	๓.๖๒	
ต่ำกว่า๒๐ปี	๔.๓๗		๐.๔๖*	๐.๕๐*	๐.๔๐*	
๒๑ - ๓๐ ปี	๓.๙๑			๐.๐๔	๐.๐๘	
๓๑ - ๔๐ ปี	๓.๘๗				๐.๐๔	
มากกว่า๔๑ปี	๓.๘๓					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ความแตกต่างความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรรม ๔ ด้านอาชีพ จำแนกตามอายุเป็นรายคู่กลุ่มอายุที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ปีกับกลุ่มอายุ ๓๑ -๔๐ ปี, กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีกับกลุ่มอายุมากกว่า ๔๑ ปี และกลุ่มอายุ ๓๑ -๔๐ ปี กับกลุ่มอายุมากกว่า ๔๑ ปี

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านครอบคลุม จำแนกตามอายุของประชาชน

(n=๓๙๘)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ				
		ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๑ - ๓๐ ปี	๓๑ - ๔๐ ปี	มากกว่า ๔๑ ปี	
		๔.๐๕	๓.๙๐	๓.๘๔	๓.๗๒	
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๔.๐๕		๐.๑๕*	๐.๒๑*	๐.๓๓*	
๒๑ - ๓๐ ปี	๓.๙๐			๐.๐๔	๐.๐๘*	
๓๑ - ๔๐ ปี	๓.๘๔				๐.๑๒	
มากกว่า ๔๑ ปี	๓.๗๒					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ความแตกต่างความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านครอบคลุม จำแนกตามอายุเป็นรายคู่กลุ่มอายุที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีกับกลุ่มอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี, กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีกับกลุ่มอายุมากกว่า ๔๑ ปี และกลุ่มอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี กับกลุ่มอายุมากกว่า ๔๑ ปีแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนมีอายุต่างกันประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกันความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบการการพัฒนาคูณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ในภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๙๘)

การดำเนินการในการพัฒนาคูณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔		SS	df	Ms	F	Sig.
๑. ด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๕.๓๖๔	๒	๒.๖๘๒	๙.๒๑๗**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๑๔.๙๒๘	๓๙๕	๐.๒๙๑		
	รวม	๑๒๐.๒๙๒	๓๙๗			
๒. ด้านอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	๗.๗๙๖	๒	๓.๘๙๘	๑๑.๖๐๕**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๓๒.๖๗๙	๓๙๕	๐.๓๓๖		
	รวม	๑๔๐.๔๗๖	๓๙๗			
๓. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๗๘	๒	๐.๕๓๙	๑.๖๘๒	๐.๑๙
	ภายในกลุ่ม	๑๒๖.๕๔๖	๓๙๕	๐.๓๒๐		
	รวม	๑๒๗.๖๒๔	๓๙๗			
๔. ด้านครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	๓.๑๗๗	๒	๑.๕๘๘	๗.๗๔๔**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๒๙.๓๙๕	๓๙๕	๐.๓๒๘		
	รวม	๑๓๒.๕๗๒	๓๙๗			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	๓.๗๗๙	๒	๑.๘๘๙	๗.๗๔๔**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๙๖.๓๗๘	๓๙๕	๐.๒๔๔		
	รวม	๑๐๐.๑๕๗	๓๙๗			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการทดสอบค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคูณภาพชีวิต ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาคูณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ในด้านสุขภาพ ด้านอาชีพ และด้านครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แต่ในด้านสังคม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและรายด้านด้วยวิธีหาค่าสถิติ (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๕-๔.๑๘

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบการการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิทธรรม ๔ โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษาของประชาชน

(n = ๓๙๘)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๘๐	๓.๙๔	๓.๕๒
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๘๐			๐.๒๘*
ปริญญาตรี	๓.๙๔			๐.๔๒*
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๕๒			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิทธรรม ๔ โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ กลุ่มระดับการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕จำนวน ๓ คู่ ได้แก่ กลุ่มต่ำกว่าปริญญาตรี กับกลุ่มปริญญาตรี ,กลุ่มต่ำกว่าปริญญาตรีกับ สูงกว่าปริญญาตรี และกลุ่มปริญญาตรี กับ สูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิทธรรม ๔ด้านสุขภาพ จำแนกตามระดับการศึกษาของประชาชน

(n = ๓๙๘)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๘๓	๔.๐๒	๓.๕๘
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๘๓		-๐.๑๙*	๐.๒๕
ปริญญาตรี	๔.๐๒			๐.๔๕*
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๕๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิทธรรม ๔ โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ กลุ่มระดับการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕จำนวน ๒ คู่ ได้แก่ กลุ่มต่ำกว่าปริญญาตรี กับกลุ่มปริญญาตรีและกลุ่มปริญญาตรี กับ สูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ด้านอาชีพจำแนกตามระดับการศึกษาของประชาชน

(n = ๓๙๘)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๗๑	๓.๙๓	๓.๓๘
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๗๑		-๐.๒๒*	๐.๓๓*
ปริญญาตรี	๓.๙๓			๐.๔๕*
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๓๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านอาชีพ จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ กลุ่มระดับการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕จำนวน ๓ คู่ ได้แก่ กลุ่มต่ำกว่าปริญญาตรี กับกลุ่มปริญญาตรี ,กลุ่มต่ำกว่าปริญญาตรี กับกลุ่มสูงกว่าปริญญาตรี และกลุ่มปริญญาตรีกับกลุ่มสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ด้านครอบครัวจำแนกตามระดับการศึกษาของประชาชน

(n = ๓๙๘)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๗๙	๓.๘๘	๓.๔๕
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๗๙		-๐.๐๙	๐.๓๔*
ปริญญาตรี	๓.๘๘			๐.๔๓*
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๔๕			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านครอบครัว จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ กลุ่มการศึกษาที่

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่ กลุ่มต่ำกว่าปริญญาตรี กับกลุ่มสูงกว่าปริญญาตรี และกลุ่มปริญญาตรีกับกลุ่มสูงกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม ๔ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรธรรม ๔ ในภาพรวม จำแนกตามอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๙๘)

การดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัต	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	Sig.
๑. ด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๖.๘๕๐	๔	๑.๗๑๒	๕.๙๓๒**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๑๓.๔๔๒	๓๙๓	๐.๒๘๙		
	รวม	๑๒๐.๒๙๒	๓๙๗			
๒. ด้านอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๑๙๓	๔	๐.๗๙๘	๒.๒๘๕	๐.๐๖
	ภายในกลุ่ม	๑๓๗.๒๘๓	๓๙๓	๐.๓๔๙		
	รวม	๑๔๐.๔๗๖	๓๙๗			
๓. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๘๖๕	๔	๑.๒๑๖	๓.๘๙๔**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๒๒.๗๕๙	๓๙๓	๐.๓๑๒		
	รวม	๑๒๗.๖๒๔	๓๙๗			
๔. ด้านครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๖๐	๔	๐.๕๙๐	๑.๗๘๑	๐.๑๓
	ภายในกลุ่ม	๑๓๐.๒๑๒	๓๙๓	๐.๓๓๑		
	รวม	๑๓๒.๕๗๒	๓๙๗			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๗๓๓	๔	๑.๙๓๓	๓.๘๐๔**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๙๖.๔๒๕	๓๙๓	๐.๒๔๕		
	รวม	๑๐๐.๑๕๗	๓๙๗			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๙ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F- test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔ โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔ ในด้านสุขภาพ และด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แต่ในด้านอาชีพ และด้านครอบครัวมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและรายด้านด้วยวิธีหาค่าสถิติ (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๐-๔.๒๒

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔ ในภาพรวม จำแนกตามอาชีพของประชาชน

(n = ๓๙๘)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		ค้าขาย	ข้าราชการ	พนักงานของรัฐ	ธุรกิจส่วนตัว	พนักงานบริษัท
		๓.๘๓	๔.๐๕	๓.๖๕	๓.๙๑	๓.๗๗
ค้าขาย	๓.๘๓		-๐.๒๒*	๐.๑๗	-๐.๐๘	๐.๐๖
ข้าราชการ	๔.๐๕			-๐.๔๐*	๐.๑๔	-๐.๒๘*
พนักงานของรัฐ	๓.๖๕				-๐.๒๖*	-๐.๑๒
ธุรกิจส่วนตัว	๓.๙๑					-๐.๑๔
พนักงานบริษัท	๓.๗๗					-๐.๓๗

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔ โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่ กลุ่มอาชีพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๕ คู่ ได้แก่ กลุ่มค้าขาย กับ กลุ่มข้าราชการ ,กลุ่มข้าราชการ กับพนักงานของรัฐ ,กลุ่มข้าราชการกับพนักงานบริษัท ,กลุ่มพนักงานบริษัท กับกลุ่มธุรกิจส่วนตัวและกลุ่มธุรกิจส่วนตัวกับพนักงานบริษัท

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านสุขภาพ จำแนกตามอาชีพของประชาชน

(n = ๓๙๘)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		ค้าขาย	ข้าราชการ	พนักงานของรัฐ	ธุรกิจส่วนตัว	พนักงานบริษัท
		๓.๘๕	๔.๑๘	๓.๖๕	๓.๙๘	๓.๘๘
ค้าขาย	๓.๘๕		-๐.๓๓*	๐.๒๐	-๐.๑๓	๐.๐๓
ข้าราชการ	๔.๑๘			๐.๕๓*	๐.๒๐*	๐.๓๘*
พนักงานของรัฐ	๓.๖๕				-๐.๓๓*	-๐.๒๓
ธุรกิจส่วนตัว	๓.๙๘					๐.๑๘
พนักงานบริษัท	๓.๘๐					-๐.๓๗

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านสังคม จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่ กลุ่มอาชีพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๕ คู่ ได้แก่ กลุ่มค้าขาย กับ กลุ่มข้าราชการ กับ กลุ่มพนักงานของรัฐ, พนักงานของรัฐ กับ ข้าราชการกับพนักงานของรัฐ , พนักงานของรัฐกับพนักงานบริษัท , กลุ่มพนักงานบริษัท กับกลุ่มธุรกิจส่วนตัวและกลุ่มธุรกิจส่วนตัวกับพนักงานบริษัท

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านสุขภาพ จำแนกตามอาชีพของประชาชน

(n = ๓๙๘)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		ค้าขาย	ข้าราชการ	พนักงานของรัฐ	ธุรกิจส่วนตัว	พนักงานบริษัท
		๓.๘๘	๔.๐๑	๓.๕๘	๓.๙๘	๓.๘๑
ค้าขาย	๓.๘๘		-๐.๑๓*	๐.๓๐*	-๐.๑๑	๐.๐๗
ข้าราชการ	๔.๐๑			๐.๕๓*	๐.๒๐*	๐.๓๘*
พนักงานของรัฐ	๓.๕๘				-๐.๔๑*	-๐.๒๓
ธุรกิจส่วนตัว	๓.๙๘					๐.๑๗*
พนักงานบริษัท	๓.๘๑					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านสังคม จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่ กลุ่มอาชีพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕จำนวน ๔ คู่ ได้แก่ กลุ่มค้าขาย กับกลุ่มพนักงานของรัฐ, กลุ่มข้าราชการกับ กลุ่มพนักงานของรัฐ, กลุ่มพนักงานของรัฐ กับ ธุรกิจส่วนตัวและกลุ่มธุรกิจส่วนตัวกับพนักงานบริษัท

๔.๔ ผลการนำเสนอปัญหา อุปสรรคปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

จากการสำรวจผู้วิจัยพบว่าปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้รวบรวม เฉพาะที่น่าสนใจ ดังนี้

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านสุขภาพ

- ๑) สถานที่ อุปกรณ์กีฬา ยังไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่ชุมชน
- ๒) ควรมีการจัดบุคลากรที่คอยสำรวจตรวจสอบการขาดแคลน การชำรุด เสียหายของ
- ๓) ไม่ค่อยมีการเข้าไปบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่เกิดการชำรุดเสียหายอย่างทั่วถึง

๔) การประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ความรู้การดูแลสุขภาพยังไม่ทั่วถึง

๕) การบริการตรวจสอบสุขภาพยังไม่ทั่วถึงประชาชนและไม่ค่อยต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะด้านสุขภาพ

๑) ควรสนับสนุนด้านสถานที่และอุปกรณ์กีฬาให้ครอบคลุมทุกชุมชนพื้นที่

๒) ควรมีการจัดบุคลากรให้คอยสำรวจตรวจสอบการขาดแคลน การชำรุด เสียหายของอุปกรณ์กีฬาที่มีการจัดสรรให้กับชุมชนต่างๆอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงทุกพื้นที่

๓) ควรมีการประชาสัมพันธ์ในหลายวิธี เช่น เสียงตามสาย รถกระจายเสียง หรือการติดต่อผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน และมีการให้ความรู้ในการรักษาสุขภาพเบื้องต้นอย่างทั่วถึง

๔) ควรเพิ่มสถานพยาบาลประจำชุมชนให้มากขึ้นเพื่อให้ประชาชนสามารถรับบริการได้อย่างสะดวกและเข้าถึงได้ง่าย

ปัญหา และอุปสรรคด้านอาชีพ

๑) การจัดฝึกอบรมพัฒนาอาชีพยังไม่ทั่วถึงประชาชนในชุมชนเท่าที่ควร

๒) การจัดฝึกอบรมพัฒนาอาชีพไม่ต่อเนื่องทำให้ยากต่อการพัฒนาต่อยอดอาชีพให้เกิดความชำนาญการและสร้างอาชีพได้อย่างจริงจัง

๓) การประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ประชาชนรับทราบในการจัดกิจกรรมยังไม่ทั่วถึงทำให้ประชาชนไม่รู้และไม่สนใจในกิจกรรมต่างๆ

๔) ไม่ค่อยมีตลาดรองรับในการจำหน่ายสินค้าที่ได้จากการอบรมอาชีพทำให้ประชาชนไม่ใส่ใจที่จะประกอบอาชีพที่ได้จากการอบรมอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ ด้านอาชีพ

๑) ควรมีการประชาสัมพันธ์ในหลายวิธี เช่น เสียงตามสาย รถกระจายเสียง หรือการติดต่อผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน และมีการให้

๒) ความสนใจในการฝึกอบรมอาชีพเพื่อสามารถพึ่งพาตนเองได้จัดหาบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านให้ความรู้ด้านอาชีพอย่างจริงจังสารรถประกอบอาชีพได้จริงและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

๓) จัดหาตลาดชุมชนให้ผู้เข้าฝึกอบรมอาชีพสามารถจำหน่ายสินค้าที่ได้จากการฝึกอบรมอาชีพเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการสร้างอาชีพให้แก่ชุมชน

ปัญหา และอุปสรรคด้านสังคม

๑) ประชาชนในชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมและไม่ค่อยสนใจที่จะร่วมกิจกรรมต่างๆที่มีการจัดเนื่องจากสังคมเมืองทำงานต้องแข่งกับเวลาเสพติดมีมากในบางชุมชนและยังระบัดไปถึงกลุ่มเด็กและเยาวชน

๒) การประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนรับทราบในการจัดกิจกรรมยังไม่ทั่วถึงทำให้ประชาชนไม่รู้และไม่สนใจใส่

๓) ผู้สูงอายุขาดการดูแลเอาใจใส่

ข้อเสนอแนะ ด้านสังคม

๑) ควรมีการรณรงค์ การต่อต้านยาเสพติด การให้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่และประชาชนในการให้เบาะแสและมีการปราบปรามอย่างจริงจัง

๒) มีการจัดโครงการอบรมธรรมะ ในชุมชนต่างๆเพื่อเพิ่มคุณธรรม จริยธรรม แก่ประชาชนในชุมชน ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่างๆบรรเทาเบาลงเพราะการมีปัญญาในการรู้ถูกรู้ผิด และแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น

๓) ควรมีการประชาสัมพันธ์ในหลายวิธี เช่น เสียงตามสาย รถกระจายเสียง หรือการติดต่อผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน และมีการให้เกิดความสนใจเล็งเห็นความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน อันจะนำมาซึ่งความสามัคคีกันของคนในชุมชน

๔) ควรมีการจัดตั้งชมรม องค์กร หรือกลุ่มต่างๆเพื่อให้มีการช่วยในการดูแลกัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ และเด็ก เยาวชน

ปัญหา และอุปสรรคด้านครอบครัว

๑) ครอบครัวไม่มีเวลาให้กัน

๒) มีการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในครอบครัวน้อย

๓) ควรมีการพัฒนาหัวหน้าครอบครัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีของคนในครอบครัว

๔) ควรมีการจัดตั้งชมรม องค์กร หรือกลุ่มต่างๆเพื่อให้มีการช่วยในการดูแลกันเมื่อครอบครัวมีปัญหา หาทางออกไม่ได้

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

การสัมภาษณ์นี้ มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม ๔ ใน ๔ ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านอาชีพ ด้านสังคม และด้านครอบครัว ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๗ ท่าน ดังต่อไปนี้

๑) ด้านสุขภาพ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองมีการวางนโยบายในการพัฒนาสุขภาพ ในหลายรูปแบบ และยังมีการสนับสนุนการดูแลสุขภาพโดยวิธีการต่างๆ มีการจัดหาสถานที่ในการออกกำลังกาย มีทั้งลานกีฬาประจำหมู่บ้านมีโรงยิมประจำองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง มีการจัดอุปกรณ์กีฬาประจำสนามประจำลานกีฬาชุมชนต่างๆเพื่อให้ประชาชนสามารถที่จะดูแลสุขภาพของตนเองได้ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง มีการให้มีการอบรมความรู้ในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น^๓

^๑สัมภาษณ์ นายอนุชา พิสมัย, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๒สัมภาษณ์นางสาวณัฐธิดา ยืนยง, รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๓สัมภาษณ์นายพุทธิ วรรณูปถัมภ์, กำนันตำบลนอกเมือง ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

มีการตรวจสุขภาพประจำปีแก่ประชาชน และสนับสนุนให้มีการตั้งกลุ่มในการดูแลสุขภาพ เช่น กลุ่มเต้นแอโรบิก^๕ กลุ่มเต้นรีลาด เป็นต้น กิจกรรมต่างๆ^๕ ที่ทางผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองได้จัดขึ้นเพื่อเน้นในการให้ประชาชนได้ใส่ใจในการดูแลสุขภาพของตนเองให้มีสุขภาพที่ดี อยู่เสมอให้ร่างกายเหมาะที่จะทำงาน สามารถประกอบอาชีพได้อย่างดี เพราะมีสุขภาพดี เมื่อมีการดูแลสุขภาพกายแล้ว ประชาชนขาดไม่ได้เลยในเรื่องของการดูแลในเรื่องของการดูแลสุขภาพจิตด้วย จากการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อผ่อนคลายความเครียดจากงานแล้วยังเป็นการพบปะผู้คนในสังคมที่เราอาศัยอยู่ร่วมกัน ทำให้เกิดความรู้จักมักคุ้นกัน^๖ เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แต่อีกประการหนึ่งที่จะเกิดสุขภาพที่ดีได้นั้น คือการเข้าวัด อบรมธรรมะ การฟังเทศน์ฟังธรรม การไหว้พระ สวดมนต์ ตลอดจนการปฏิบัติธรรม เป็นวิธีที่ดีในการพัฒนาสุขภาพจิตเป็นการพัฒนาภายในและเป็นการพัฒนาความรู้ด้านธรรมะไปด้วย เพื่อที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน นำไปอบรมสั่งสอนลูกหลานของตนเอง และนำไปใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข^๗

สรุปการสัมภาษณ์การวิจัยเชิงลึกการให้ข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง ด้านสุขภาพพบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนส่งเสริมตามนโยบายที่วางไว้เป็นอย่างดี มีการจัดหาสถานที่และอุปกรณ์กีฬาแก่ชุมชนต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี และยังมีการเข้าไปตรวจสุขภาพให้ความรู้และแนะนำให้ประชาชนเข้าใจในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น

๒) ด้านอาชีพ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้วางนโยบายในการพัฒนาอาชีพโดยมีการส่งเสริมเพื่อให้มีการศึกษาอบรม^๘ การประกอบอาชีพในหลากหลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพการทำขนมไทย^๙ หัตถกรรม ยาสมุนไพร การจักกระจก ประดิษฐ์กระจกแฟนท์ลายและกระจกพันทราย เป็นต้น นโยบายที่การพัฒนาอาชีพองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้วางไว้นั้น เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสทำมาหากิน สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการสร้างรายได้แก่ผู้ไม่มีงานทำ เมื่อคนเหล่านี้สามารถพึ่งพาตนเองได้^{๑๐} ก็จะสามารถค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัวหรือถ้ามีความมั่นคงยิ่งขึ้น^{๑๑} สามารถประกอบอาชีพเป็นรายได้หลักของครอบครัวได้อีกด้วย สังคมปัจจุบันนี้มีระบบเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดีนักหากประชาชนที่ว่างงาน ได้รับการอบรมประกอบอาชีพได้ เช่นการปลูก พืชผักสวนครัว^{๑๒} และประชาชนควรที่จะนำเอาหลักเศรษฐกิจแต่พอเพียงมาใช้ เช่นการปลูก พืชผัก^{๑๓} สวนครัว

^๕สัมภาษณ์ นางจันทร์หา เรืองสวัสดิ์,ผู้ใหญ่บ้านปรีอเกียน หมู่ ๔,๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๕สัมภาษณ์นางสาวสุพรรณ มีแก้ว,ผู้ใหญ่บ้านตะติงโง หมู่ ๕, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๖สัมภาษณ์นางรัตนา จินใจน้ำ,ผู้ใหญ่บ้านเจ็มนียง หมู่ ๗ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๗สัมภาษณ์นางสุกิต สุดตลอด,ผู้ใหญ่บ้านโคกกระเพา หมู่ ๘ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๘สัมภาษณ์ นา อนุชา พิสมัย,ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๙สัมภาษณ์นายพุทธิ วรรณูปถัมภ์,กำนันตำบลนอกเมือง๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐}สัมภาษณ์นางสุกิต สุดตลอด,ผู้ใหญ่บ้านโคกกระเพา หมู่ ๘, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑}สัมภาษณ์นายอนุชา พิสมัย,ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๒}สัมภาษณ์นายอนุชา พิสมัย,ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓}สัมภาษณ์นางสาวสุพรรณ มีแก้ว,ผู้ใหญ่บ้านตะติงโง หมู่ ๕, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

ตามที่วางต่างๆในระแวกบ้าน หากมีพื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ และสิ่งที่สำคัญที่สุดในการประกอบอาชีพของคนในสังคมควรที่จะประกอบอาชีพกันอย่างสุจริตไม่คิดคอร์รัปชั่น ต่ออาชีพ ต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของตนเอง เพื่อการพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่หวังในผลประโยชน์เล็กน้อย ที่ทำให้เกิดผลเสียต่อองค์กรและประเทศชาติบ้านเมือง^{๑๔}

สรุปการสัมภาษณ์การวิจัยเชิงลึก การให้ข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง ด้านอาชีพพบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการจัดหาสถานที่ และอุปกรณ์กีฬาแก่ชุมชนต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี และยังมีการเข้าไปตรวจสอบสุขภาพให้ความรู้และแนะนำให้ประชาชนเข้าใจในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสังคมตามนโยบายมีการปรับปรุง สภาพแวดล้อม ต่ออาชีพในการงานของตน

๓) ด้านสังคม

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้านสังคมตามนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมชุมชน การปรับปรุง ซ่อมแซมถนนหนทางในเขตพื้นที่ และสร้างถนนเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน^{๑๕} เนื่องด้วยพื้นที่หมู่บ้านในเขต มีชุมชนหนาแน่น ประชาชนอยู่กันเป็นจำนวนมาก รถก็เยอะไปตามจำนวนประชากร ทำให้การจราจรไม่สะดวกมากนักในเวลาเร่งด่วน เมื่อมีการจัดสร้างถนนเพิ่มเติมทำให้การเดินทางไปมาสะดวกขึ้น^{๑๖} มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีอาสาสมัครรักษาความปลอดภัยในชุมชน เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในยามที่มีโจรผู้ร้าย หรือภัยที่ภัยที่เกิดจากคนเมาเหล้าเมายาและเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทต่างๆสามารถแก้ไข^{๑๗}ได้ทันทั่วทั้ง มีการตั้งศูนย์สาธารณสุขต่างๆ ขึ้นเพื่อบรรเทาและป้องกันภัยพิบัติต่างๆที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ต่างๆและมีการแจ้งเตือนให้ประชาชนได้ทราบถึงภัยที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน^{๑๘} มีการจัดกิจกรรมที่ให้ประชาชนได้มีกิจกรรมร่วมกันในชุมชน^{๑๙} ในเทศกาลต่างๆเพื่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชน^{๒๐} มีการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงความเป็นวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชนไว้คู่ลูกคู่หลาน จัดให้มีสวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถเลี้ยงดูตนเองได้หรือช่วยเหลือตัวเองได้^{๒๑}

สรุปการสัมภาษณ์ การวิจัยเชิงลึก การให้ข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง ด้านสังคมพบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการ

^{๑๔} สัมภาษณ์นางสาวสุพรรณ มีแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านตะติงโอง หมู่ ๕, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๕} สัมภาษณ์นายอนุชา พิสมัย, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์นางสุกิต สุดตลอด, ผู้ใหญ่บ้านโคกกระเพา หมู่ ๘, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายอนุชา พิสมัย, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์นางสาวณัฏฐิตา ยืนยง, รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายอนุชา พิสมัย, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๐} สัมภาษณ์นางรัตนา จินใจน้ำ, ผู้ใหญ่บ้านเจ็มนียง หมู่ ๗, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๑} สัมภาษณ์นายอนุชา พิสมัย, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

บริหารจัดการสาธารณูปโภคแก่สังคมในหลากหลายตามนโยบายที่วางไว้มีการจัดกิจกรรมแก่ชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีกัน ของประชาชน ส่งเสริมให้ทางชุมชนต่างๆมีอาสาสมัครรักษาความปลอดภัย หมู่บ้านเพื่อความปลอดภัยแก่สังคมและชุมชนมีการจัดตั้งศูนย์เตือนภัยและบรรเทาสาธารณภัยใน ยามมีภัยพิบัติต่างๆเกิดขึ้นมีการส่งเสริมสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เพื่อช่วยให้ สุขภาพชีวิตดีขึ้น และสามารถเลี้ยงดูตนเองได้

๔) ด้านครอบครัว

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง ในด้าน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว เป็นการเน้นในการจัดกิจกรรมสำคัญต่างๆ เช่นวันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ เป็นต้น มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบุพพการี เป็นวันที่ครอบครัวอยู่กัน พร้อมหน้า ทำให้ครอบครัวได้ทำกิจกรรมพร้อมกัน เป็นวันที่จะได้ยกย่องเชิดชูพ่อตัวอย่างที่เลี้ยงดู อบรมสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดีและคนเก่งของครอบครัวและสังคม^{๒๒} อบรมสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดีและคน เก่งของครอบครัวและสังคม^{๒๓} และทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก หรือเป็นวันที่ได้ยกย่องเชิดชูแม่ ตัวอย่างที่เลี้ยงดู อบรมสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดี และคนเก่งของครอบครัวและสังคม^{๒๔} และทำตัวให้เป็น แบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก มีการจัดกิจกรรมยามว่างที่ครอบครัวมีเวลาให้กัน^{๒๕} โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้า ครอบครัวควรที่จะนำเอาหลักธรรมมาใช้อบรมสั่งสอนลูกหลานและนำไปใช้ในการทำกิจการงานต่างๆ เช่นวันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ เป็นต้น^{๒๖} มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบุพพการี เป็น วันที่ครอบครัวอยู่พร้อมหน้า ทำให้ครอบครัวได้ทำกิจกรรมพร้อมกัน เป็นวันที่จะได้ยกย่องเชิดชูพ่อ ตัวอย่างที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนลูกให้เป็นคนดีและคนเก่งของครอบครัวและสังคม^{๒๗} และทำตัวให้เป็น แบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก หรือเป็นวันที่ได้ยกย่องเชิดชูแม่ตัวอย่างที่ดีให้แก่ลูก หรือเป็นวันที่ได้ยกย่องเชิด ชูแม่ตัวอย่างที่เลี้ยงดู อบรมสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดีและคนเก่งของครอบครัวและสังคม และทำตัวให้เป็น แบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก มีการจัดกิจกรรมยามว่างที่ครอบครัวมีเวลาให้กัน^{๒๘} เช่นวันเสาร์ อาทิตย์ เพื่อ สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและเป็นการมอบความอบอุ่นให้แก่คนในครอบครัวทำให้เกิดความเข้าใจซึ่ง กันและกัน ในยามที่มีปัญหาครอบครัวสามารถที่จะกล่าวหาปัญหาที่เกิดขึ้นและช่วยกันหาทางออกของ ปัญหานั้นได้ โดยมีพ่อแม่ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวช่วยแนะนำ เป็นการสร้างความสนิทสนมกันและ เข้าใจซึ่งกันและกัน และควรมีเวลาเข้าวัดฝึกหัดอบรมใจ ในยามที่มีโอกาสเพื่อการนำเอาหลักธรรม มาใช้ ทั้งในด้านครอบครัวที่จะนำมาใช้อบรมสั่งสอนลูกหลานและทั้งการนำไปใช้ในการทำกิจการงาน

^{๒๒} สัมภาษณ์นางสาวณัฐธิดา ยืนยง,รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นางจันทร์ดา เรืองสวัสดิ์,ผู้ใหญ่บ้านปรีอเกียน หมู่ ๔,๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๔} สัมภาษณ์นายอนุชา พิสมัย,ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๕} สัมภาษณ์นางสาวณัฐธิดา ยืนยง,รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๖} สัมภาษณ์นางสาวสุพรรณ มีแก้ว,ผู้ใหญ่บ้านตะติงโง หมู่ ๕, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

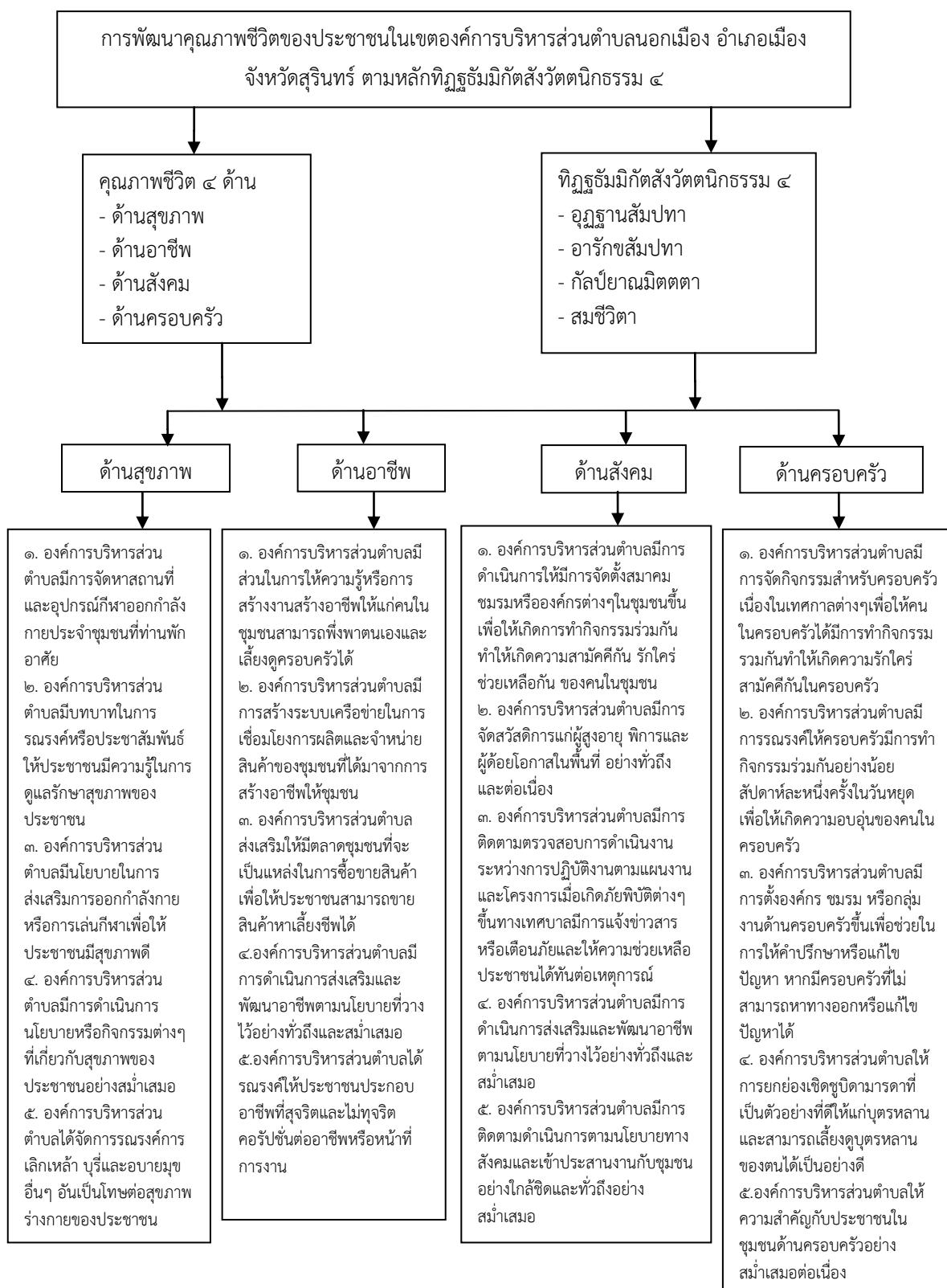
^{๒๗} สัมภาษณ์นางรัตนา จินใจน้ำ,ผู้ใหญ่บ้านแจ่มเนียง หมู่ ๗ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๘} สัมภาษณ์นางสาวณัฐธิดา ยืนยง,รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

ต่างๆ สรุปการสัมภาษณ์การวิจัยเชิงลึกการให้ข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองด้านครอบครัวพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมสำคัญต่างๆ โดยมีวันพ่อแห่งชาติและวันแม่แห่งชาติเป็นหลักในการจัดกิจกรรมครอบครัว มีการยกย่องเชิดชูผู้นำครอบครัวตัวอย่าง เพื่อเป็นแบบอย่างกับคนในครอบครัว และครอบครัวอื่นๆมีการจัดกิจกรรมยามว่างหรือในวันหยุดเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว และมีการเข้าวัดอบรมธรรมะ ทำกุศล เพื่อฝึกหัดอบรมใจในฝึกหัด

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง“การพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔”ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ครั้งนี้ คือ ทำให้รู้ถึงแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔ ได้ทราบถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินการว่ามีปัญหา อุปสรรค ซึ่งนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหา ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้มีประสิทธิภาพ ละยังยืนยันยิ่งขึ้นเพื่อการแก้ปัญหาในครั้งต่อไป สามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปลองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคัธรรม ๔ จะมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอย่างแท้จริงนั้น สิ่งสำคัญ คือ ข้อเสนอแนะ แนวทาง การแก้ไขปัญหาต่างๆต้องมีความสอดคล้องกับปัญหา จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรง ประเด็นและมีประสิทธิภาพได้ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนนั้น จะประสบผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร และศักยภาพของหน่วยงานนั้น จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง ได้ดียิ่งขึ้น สรุปได้ ดังนี้

ด้านสุขภาพ คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีสุขภาพที่ดีได้นั้นจึงต้องมีการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคัธรรม ๔ เข้ามาสังเคราะห์ ดังนี้ ทาน คือ การวางแผนนโยบายในเรื่องของสุขภาพควรเป็นนโยบายที่เหมาะสมแก่สภาพสังคม ปิยาวาจา คือ การสนับสนุนส่งเสริมให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพเบื้องต้นทำให้ประชาชน สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ และมีการรณรงค์ให้รู้จักป้องกันจากโรคภัยต่างๆ อุฏฐานสัมปทา คือ การนำเอานโยบายที่องค์การบริหารส่วนตำบลวางไว้ เช่น มีการเข้าไปดูแลในการส่งแพทย์เข้าไปตรวจสุขภาพ มีการสนับสนุนการจัดหาสถานที่อุปกรณ์กีฬาต่างๆ แก่ชุมชนได้สามารถใช้ประโยชน์ได้ อารักขสัมปทา คือ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น การตรวจสุขภาพซึ่งอาจมีโครงการเป็นรายปี โดยมีการตรวจปีละหนึ่งถึงสองครั้งเป็นอย่างน้อยต่อปี และที่สำคัญที่สุดของการจะพัฒนาสุขภาพของประชาชนได้ดี ควรที่จะเข้าไปดูแลอย่างต่อเนื่องกัลยาณมิตตาคือ การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น การตรวจสุขภาพซึ่งอาจมีโครงการเป็นรายปี การรู้จักคบหาสมาคมกับคนดีที่มีคุณธรรม นำความรู้หรือมีความรู้ดีและมีความประพฤติหรือการรู้จักเสวนาคบหาคน ไม่คบไม่เอาอย่างคนที่มัวแต่กรรมชั่วที่จะชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย โดยเลือกคบหาเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณ ผู้มีความสามารถผู้นำเคารพนับถือและมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงานของตน สมชีวิตา คือ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ไม่ให้ผิดเคือง

ด้านอาชีพ คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้มีการประกอบสัมมาอาชีพและการไม่ว่างจากอาชีพ โดยนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคัธรรม ๔ มาสังเคราะห์ใช้ ดังนี้ อุฏฐานสัมปทา คือ การให้นโยบายแก่ประชาชนอารักขสัมปทา คือ การรณรงค์ให้ประชาชนได้มีความรู้ด้านอาชีพ โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมจากโครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีการจัดการแก่ประชาชนที่ไม่มียานทำ และสามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยอาชีพที่สุจริต หรือประกอบอาชีพหลักของตนเองอย่างสุจริตไม่ทุจริตหน้าที่การงานของตนเอง กัลยาณมิตตาคือ การดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามนโยบายโดยมีการจัดอบรมอาชีพเพื่อหารายได้พอที่จะเลี้ยงตนเองได้แก่ประชาชน ทำให้ผู้ฝึกอบรมไม่สร้างภาระให้กับครอบครัวแต่จะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวแทน และมีกสนับสนุนในการหาตลาดชุมชนในการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้จากการฝึกอบรมอาชีพตามโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลวางแผนไว้ ต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจังและทั่วถึงกลุ่มคนที่ไม่มีงานทำ อย่างทั่วถึง เพื่อลดปัญหาคนไม่มีรายได้ หรือคนว่างงาน เมื่อมีการดำเนินการในฝึกอบรมแล้ว อาชีพนั้นต้องมีการต่อยอดทำได้จริงและสร้างรายได้จริง

ด้านสังคม คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีสังคมที่ดี โดยนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔ มาสังเคราะห์ใช้ ดังนี้ ๑. ฐานสัมปทา นโยบายที่วางไว้สามารถพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างจริงจังเข้ากับสภาพสังคม สามารถพัฒนาได้ตามที่ประชาชนต้องการสามารถแก้ไขปัญหาสังคมได้ถูกต้อง ๒. อารักขสัมปทา คือการสื่อสารการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลและการรณรงค์ให้ประชาชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น เนื่องด้วยการรู้จักให้ความสำคัญในกิจกรรมอันเป็นของส่วนรวมทำให้ประชาชนเกิดความรู้จักมักคุ้น เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดี อันนำมาซึ่งความสามัคคีกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันของคนในชุมชน ๓. กัลยาณมิตตตา คือการดำเนินการตามนโยบายการบริหารจัดการ เช่น การจัดการสภาพแวดล้อม ถนนหนทาง ที่เป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันของคนหมู่มากและต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนในการช่วยกันดูแลเอาใจใส่ในประโยชน์ส่วนรวม เมื่อมีกิจกรรมก็มีการให้ความร่วมมือ ในส่วนของความปลอดภัย ควรมีการจัดตั้งกลุ่ม อสม. หรือกลุ่มอื่นในการสอดส่องดูแล เป็นหูเป็นตาให้กันและกัน ควรมีการตั้งกลุ่มหน่วยสาธารณสุขภัยควรมีการตั้งหน่วยสาธารณสุขภัยในการแจ้งเตือนเหตุภัยพิบัติต่างๆและมีการให้ความช่วยเหลือบรรเทาภัยมีภัยเกิด ควรมีการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถอยู่ในสังคมได้ไม่ยากลำบากนัก ๔. สมชีวิตา คือการดำเนินการการพัฒนาสังคมที่ต่อเนื่องแก่ประชาชนในชุมชนอย่างทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง

ด้านครอบครัว คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อให้เกิดความมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในครอบครัว โดยเอาหลักนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔ มาสังเคราะห์ ดังนี้

๑. ฐานสัมปทา คือการให้นโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสถาบันครอบครัวควรมีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันในวันสำคัญต่างๆและวันหยุด เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในครอบครัว ๒. อารักขสัมปทา คือการให้ความรู้ในการพัฒนาครอบครัว โดยเฉพาะหัวหน้าครอบครัวในด้านธรรมะให้สามารถนำไปใช้ในสังคมได้ด้วย ๓. กัลยาณมิตตตา คือการดำเนินงานตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครอบครัวในการอบรมให้ความรู้หรือการจัดตั้งกลุ่มองค์กรที่จะสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาครอบครัวให้มีความอบอุ่นและเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีของคนในครอบครัว ๔. สมชีวิตา คือ การเข้าใจเข้าถึงครอบครัวของประชาชนในชุมชนผ่านการดำเนินนโยบายหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับครอบครัวให้มีความพัฒนาคุณภาพชีวิตในครอบครัวของประชาชนถึงเกิดประสิทธิภาพและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังสุรินทร์” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนอายุต่ำกว่า ๒๐ – อายุ ๔๑ ปีขึ้นไป เป็นประชาชนในชุมชน โดยเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีมีกัตสังวัตตนิกรธรรม ๔ จำนวน ๖๓,๘๕๓ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๘ คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informant) จำนวน ๙ ท่าน เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐาน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้น เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน ๒๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘๐ และเป็นเพศหญิงจำนวน ๑๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๒๐

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงมากกว่า ๔๑ ปีจำนวน ๑๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๐ รองลงมา คือ อายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี จำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔๐

อายุระหว่าง ๒๑ – ๓๐ ปี จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๑๐ และต่ำกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๒๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๕.๓๐

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๐๐ รองลงมา คือ ปริญญาตรี จำนวน ๑๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗๐ และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๓๐

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ คือ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๗๐ รองลงมาคือพนักงานบริษัท จำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๙๐ ค้าขายจำนวน ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔๐ ข้าราชการ จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๐ และน้อยที่สุด คือ พนักงานของรัฐ จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓๐

๕.๑.๒ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลัก

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ได้แก่ ๑) ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ๒) ด้านวิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น ๓) ด้านจิตตะ เอาใจใส่จดจ่อในการปฏิบัติหน้าที่ ๔) ด้านวิมังสา ไตร่ตรองผลของการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๘๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

(๑) ด้านสุขภาพ ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ในด้านสุขภาพนั้น โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๙๐$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ซึ่งข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุด คือ ข้อที่ถามว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายในการส่งเสริมการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี ($\bar{X} = ๓.๙๕$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดหาสถานที่และอุปกรณ์กีฬาสำหรับออกกำลังกายประจำชุมชนที่ท่านพักอาศัย เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = ๓.๘๙$) , องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ในการดูแลสุขภาพของประชาชน ($\bar{X} = ๓.๘๘$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนน้อยที่สุด คือ ข้อที่ถามว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดการรณรงค์การเลิกเหล้าบุหรี่และอบายมุขอื่นๆอันเป็นโทษต่อสุขภาพร่างกายของประชาชน ($\bar{X} = ๓.๘๗$)

(๒) ด้านอาชีพ ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ในด้านอาชีพนั้นโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๗$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุด คือ ข้อที่ถามว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนในการให้ความรู้หรือการสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและเลี้ยงดูครอบครัวได้ ($\bar{X} = ๓.๙๐$) รองลงมา องค์การบริหารส่วน

ตำบลส่งเสริมให้มีตลาดชุมชนที่จะเป็นแหล่งในการซื้อขายสินค้าเพื่อให้ประชาชนสามารถขายสินค้าหาเลี้ยงชีพได้ ($\bar{X} = 3.82$), องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามนโยบายที่วางไว้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ และ องค์การบริหารส่วนตำบลณรงค์ให้ประชาชนประกอบอาชีพที่สุจริตและไม่ทุจริตคอร์รัปชันต่ออาชีพหรือหน้าที่การงานมีระดับความคิดเห็นเท่ากัน ($\bar{X} = 3.80$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนน้อยที่สุด คือ ข้อที่ถามว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสร้างระบบเครือข่ายในการเชื่อมโยงการผลิตและจำหน่ายสินค้าสำหรับสินค้าของชุมชนที่ได้มาจากการสร้างอาชีพให้ชุมชน ($\bar{X} = 3.76$)

(๓) **ด้านสังคม** ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรม ๔ ในด้านสังคมนั้นโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุด คือ ข้อที่ถามว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา เมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆขึ้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการแจ้งข่าวสารหรือเตือนภัยและให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ทันต่อเหตุการณ์ ($\bar{X} = 3.88$), องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการให้มีการจัดตั้งสมาคมชมรม หรือองค์กรต่างๆในชุมชนขึ้นเพื่อให้เกิดการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดความสามัคคีกันรักใคร่ช่วยเหลือกันของคนในชุมชน ($\bar{X} = 3.85$), องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการนโยบายทางสังคมและเข้าประสานงานกับชุมชนอย่างใกล้ชิดและทั่วถึงอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.82$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนน้อยที่สุด คือ ข้อที่ถามว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามนโยบายที่วางไว้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.79$)

(๔) **ด้านครอบครัว** ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรม ๔ ในด้านครอบครัวนั้นโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุด คือ ข้อที่ถามว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดกิจกรรมสำหรับครอบครัวเนื่องในเทศกาลต่างๆเพื่อให้คนในครอบครัวได้มีการจัดกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดความรักใคร่ สามัคคีกันของคนในครอบครัว ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลให้การยกย่องเชิดชูบิดามารดาที่เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่บุตรหลานจะสามารถเลี้ยงดูบุตรหลานของตนได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.83$), องค์การบริหารส่วนตำบลมีการตั้งองค์กร ชมรม หรือกลุ่มงานด้านครอบครัวขึ้นเพื่อหรือแก้ไขปัญหาหากมีครอบครัวที่ไม่สามารถหาทางออกหรือแก้ไขปัญหาได้ ($\bar{X} = 3.82$), มีการรณรงค์ให้ครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้งวันหยุดเพื่อให้เกิดความอบอุ่นของคนในครอบครัว ($\bar{X} = 3.74$) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นของประชาชนน้อยที่สุด คือ ข้อที่ถามว่าเทศบาลให้ความสำคัญกับประชาชนในชุมชนด้านครอบครัวอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.71$)

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรรม ๔ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในด้านสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนในด้านอาชีพ และด้านครอบครัว มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในด้านสุขภาพ ด้านอาชีพ ด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และในด้านครอบครัว มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมจำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในด้านสุขภาพ ด้านอาชีพ และด้านครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ในแต่ในด้านสังคม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมจำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัด

สุรินทร์ ในด้านสุขภาพ และด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แต่ในด้าน อาชีพ และด้านครอบครัวมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ครึ่งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนก เป็นรายด้านได้ดังนี้

ปัญหา และอุปสรรค ด้านสุขภาพ

- ๑) สถานที่ อุปกรณ์กีฬา ยังไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่ชุมชน
- ๒) ไม่ค่อยมีการเข้าไปบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่เกิดการชำรุดเสียหายอย่างทั่วถึง
- ๓) การประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ความรู้การดูแลสุขภาพยังไม่ทั่วถึง
- ๔) การบริหารจัดการสุขภาพยังไม่ทั่วถึงประชาชนและไม่ค่อยต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ ด้านสุขภาพ

- ๑) ควรสนับสนุนด้านสถานที่และอุปกรณ์กีฬาให้ครอบคลุมทุกชุมชนในพื้นที่
- ๒) ควรมีการจัดบุคลากรที่คอยสำรวจตรวจสอบการขาดแคลน การชำรุด เสียหายของ อุปกรณ์กีฬาที่มีการจัดสรรให้กับชุมชนต่างๆอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงทุกพื้นที่
- ๓) ควรมีการประชาสัมพันธ์ในหลายวิธี เช่น เสียงตามสาย รถกระจายเสียงหรือการติดต่อผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน และมีการให้ความรู้ในการรักษาสุขภาพ เบื้องต้นอย่างทั่วถึง
- ๔) ควรเพิ่มสถานพยาบาลประจำชุมชนให้มากขึ้นเพื่อให้ประชาชนสามารถรับบริการได้อย่างสะดวกและเข้าถึงได้ง่าย

ปัญหา และอุปสรรค ด้านอาชีพ

- ๑) การจัดฝึกอบรมพัฒนาอาชีพยังไม่ทั่วถึงประชาชนในชุมชนเท่าที่ควร
- ๒) การจัดฝึกอบรมพัฒนาอาชีพไม่ค่อยต่อเนื่องทำให้ยากต่อการพัฒนาต่อยอดอาชีพให้เกิดความชำนาญการและสร้างอาชีพได้อย่างจริงจัง
- ๓) การประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ประชาชนทราบในการจัดกิจกรรมยังไม่ทั่วถึงทำให้ประชาชนไม่รู้และไม่สนใจในกิจกรรมต่างๆ
- ๔) ไม่ค่อยมีตลาดรองรับในการจำหน่ายสินค้าที่ได้จากการอบรมอาชีพทำให้ประชาชนไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพที่ได้จากการอบรมอย่างจริงจัง และมีการให้ความรู้ในการ

ข้อเสนอแนะ ด้านอาชีพ

- ๑) ควรมีการประชาสัมพันธ์ในหลายวิธี เช่น เสียงตามสาย รถกระจายเสียงหรือการติดต่อผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน และมีการให้เกิดความสนใจในการฝึกอบรมอาชีพเพื่อสามารถพึ่งพาตนเองได้
- ๒) จัดหาบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านให้ความรู้เฉพาะด้านให้ความรู้ด้านอาชีพอย่างจริงจังสามารถประกอบอาชีพได้จริงและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง
- ๓) จัดหาตลาดชุมชนให้ผู้เข้าฝึกอบรมอาชีพสามารถจำหน่ายสินค้าที่ได้จากการฝึกอบรมอาชีพ เพื่อการเกิดประสิทธิผลและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการสร้างอาชีพให้แก่ชุมชน

ปัญหา และอุปสรรค ด้านสังคม

๑) ประชาชนในชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมและไม่ค่อยสนใจที่จะร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่มีจัดเนื่องจากสังคมเมืองทำงานต้องแข่งกับเวลา

๒) ยาเสพติดมีมากในบางชุมชนและยังระบาดไปถึงกลุ่ม เด็กและเยาวชน

๓) การประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ประชาชนทราบในการจัดกิจกรรมยังไม่ทั่วถึงทำให้ประชาชนไม่รู้และไม่สนใจในกิจกรรมต่างๆ

๔) ผู้สูงอายุขาดการดูแลเอาใจใส่

ข้อเสนอแนะ ด้านสังคม

๑) ควรมีการรณรงค์ การต่อต้านยาเสพติด การให้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่และประชาชนในการให้เบาะแสและมีการปราบปรามกันอย่างจริงจัง

๒) มีการจัดโครงการอบรมธรรมะในชุมชนต่างๆ เพื่อเพิ่มคุณธรรม จริยธรรม แก่ประชาชนในชุมชน ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่างๆ บรรเทาลงเพราะการมีปัญญาในการรู้ถูกผิด และแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ดีขึ้น

๓) ควรมีการประชาสัมพันธ์ในหลายวิธี เช่น เสียงตามสาย รถกระจายเสียงหรือการติดต่อผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน และมีการให้เกิดความสนใจเล็งเห็นความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน อันจะนำมาซึ่งความสามัคคีกันของคนในชุมชน

ปัญหา และอุปสรรค ด้านครอบครัว

๑) ครอบครัวไม่มีเวลาให้กัน

๒) มีการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในครอบครัวน้อย

๓) ครอบครัวขาดธรรมะในการอบรม ลูกหลาน

๔) องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในสถาบันครอบครัวน้อยเกินไป

ข้อเสนอแนะ ด้านครอบครัว

๑) ควรแบ่งเวลาให้เหมาะสม ยามว่างควรมีกิจกรรมภายในครอบครัวเพื่อให้ความอบอุ่นแก่คนในครอบครัวมากขึ้น

๒) นอกจากกิจกรรมทางครอบครัวในวันสำคัญต่างๆ แล้วควรมีกิจกรรมยามว่างกิจกรรมวันหยุดเพิ่มขึ้นให้ครอบครัว

๓) ควรมีการพัฒนาหัวหน้าครอบครัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีของคนในครอบครัว

๔) ควรมีการจัดตั้งชมรม องค์กร หรือกลุ่มต่างๆ เพื่อให้มีการช่วยในการดูกัน เมื่อครอบครัวมีปัญหา หาทางออกไม่ได้

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงปริมาตร (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอนอก จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกรม ๔ ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านสุขภาพ พบว่า ชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองเป็นชุมชนที่มีพื้นที่กว้างประชาชนหนาแน่น เป็นการยากที่จะมีการพัฒนาด้านสุขภาพอย่างทั่วถึง การสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาก็ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่และการเข้าไปดูแลอุปกรณ์กีฬาที่จัดหาให้ก็ไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร

ด้านอาชีพ พบว่า การเข้าไปสนับสนุนอาชีพแก่ประชาชนในพื้นที่ยังไม่ครอบคลุม ประชาชนบางส่วนยังว่างงานและอาชีพที่สนับสนุนบางหลักสูตรขาดความต่อเนื่องและการจัดหาสถานที่จำหน่ายสินค้ายังไม่ทั่วถึง

ด้านสังคม พบว่า สภาพสังคมเมืองเป็นสังคมแข่งขันกับเวลา เป็นสังคมที่มาจากต่างที่มาจากต่างถิ่นผสมกันโดยมาก อยู่อาศัยกันแบบตัวใครตัวมัน จึงเป็นการยากที่จะเข้าถึงทุกพื้นที่

ด้านครอบครัว พบว่า ครอบครัวในชุมชนเมืองมีเวลาให้ครอบครัว แค่วงเช้ากับช่วงค่ำ และวันหยุดเสาร์อาทิตย์เท่านั้น ทำให้ครอบครัวขาดการปฏิสัมพันธ์กันไม่ค่อยได้ทำกิจกรรมร่วมกันเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่

ด้านอาชีพ ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงเพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดอบรมโครงการฝึกอาชีพ หลายอย่างเช่นการมีรถกระจายเสียง การประกาศตามสาย การสื่อสารผ่านทางคณะกรรมการหมู่บ้านหรือกลุ่มองค์กรต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน ช่วยในการรณรงค์เพื่อเพิ่มความสนใจเมื่อเข้าฝึกอบรมแล้วอาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมจะสามารถทำได้จริงและเป็นรายได้จะค่าจุนตนเองได้ในยามข้าวยากหมากแพง

ด้านสังคม การทำกิจกรรมต่างๆควรที่การประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยมีการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายวิธีตามที่กล่าวไว้ในด้านอาชีพ ทำให้ประชาชนตระหนักว่าสังคมเป็นองค์รวมมาจากประชาชนทุกหมู่เหล่า เมื่ออยู่รวมกันควรจะให้ความร่วมมือและร่วมใจที่จะสร้างความสามัคคีกัน ทำให้เกิดความสนิทสนม สามารถไว้วางใจกันได้ ในยามมีภัยสามารถพึ่งพากันได้

ด้านครอบครัว มีการจัดกิจกรรมยามว่างที่ครอบครัวมีเวลาให้กัน เช่นวันเสาร์ อาทิตย์ เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและเป็นการมอบความอบอุ่นให้แก่คนในครอบครัวทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันและควรมีการให้เวลาในการเข้าวัดฝึกหัดอบรมใจ ในยามที่มีโอกาสเพื่อการนำเอาหลักธรรมไปใช้ในการชีวิตครอบครัวและชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครอบครัวควรที่จะนำเอาหลักธรรมมาใช้ ทั้งในด้านครอบครัวนำมาใช้อบรมสั่งสอนลูกหลานและทั้งการนำไปใช้ในการทำกิจการงานต่างๆ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔” มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อมองโดยภาพรวมแล้วการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง มีการ

พัฒนาได้ดี มีการบริหารจัดการด้านต่างๆ โดยการส่งเสริมสนับสนุนแก่ประชาชน ตลอดจนการให้ความรู้เพิ่มความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในชุมชน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านดังต่อไปนี้ ความคิดเห็นในด้านสุขภาพ มีการให้บริการด้านการตรวจสุขภาพและมีการให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพสุขภาพและส่งเสริมให้มีการออกกำลังกาย มีการจัดสถานที่ในการเล่นกีฬา พร้อมด้วยอุปกรณ์ที่ใช้ในการออกกำลังกายแก่ประชาชนในชุมชน รองลงมา ความคิดเห็นในด้านสังคม มีการพัฒนาพื้นที่ในชุมชนโดยปรับปรุงถนนหนทาง มีกลุ่มอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยหมู่บ้าน มีการส่งเสริมสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรม ความคิดเห็นในด้านครอบครัวมีการจัดกิจกรรมในด้านต่างๆ ในยามว่างมีกิจกรรมรวมกัน ครอบครัวและสังคมและความคิดเห็นที่น้อยที่สุด ในด้านอาชีพ มีการสนับสนุนส่งเสริมการให้ความรู้การประกอบอาชีพแก่ประชาชนในชุมชน ตลอดถึงสามารถนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาปฏิบัติเป็นอาชีพที่สามารถเพิ่มรายได้ให้ตนเองสามารถพึ่งตนเองได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเอามาอภิปรายผลได้ดังนี้

๑. ด้านสุขภาพ พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔ ด้านสุขภาพนั้นอยู่ในระดับมากเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองมีนโยบายในการส่งเสริมการออกกำลังกายหรือเพื่อประชาชนเล่นกีฬา

เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองมีการจัดหาสถานที่และอุปกรณ์กีฬาสำหรับออกกำลังกายประจำชุมชนที่ท่านพักอาศัยได้ มีการดำเนินนโยบายหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสุขภาพประชาชนอย่างสม่ำเสมอมีบทบาทในการรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ในการดูแลสุขภาพสุขภาพของประชาชน และมีการรณรงค์การเลิกเหล้า บุหรี่และอบายมุขอื่นๆ อันเป็นโทษต่อสุขภาพร่างกายของประชาชนได้เป็นอย่างดี

๒. ด้านอาชีพ พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔ ด้านอาชีพนั้นอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้วางนโยบายในการพัฒนาอาชีพ โดยมีการส่งเสริมเพื่อให้มีการศึกษาอบรมการประกอบอาชีพในหลากหลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพการทำขนมไทย หัตถกรรม ยาสมุนไพร การจักกระจก ประดิษฐ์กระจกแฟนท์ลายและกระจกแฟนทราย เป็นต้น นโยบายการพัฒนาอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้วางไว้ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสในการทำมาหากิน สามารถพึ่งพาตัวเองได้ มีการสร้างรายได้แก่ผู้ไม่มีงานทำ เมื่อคนเหล่านี้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ก็จะสามารถที่จะช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัว หรือถ้ามีความมั่นคงยิ่งขึ้นก็จะสามารถประกอบอาชีพเป็นรายได้หลักของครอบครัวได้อีกด้วยอาชีพหนึ่ง

๓. ด้านสังคม พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคธรรม ๔ ด้านสังคมนั้นตามนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการปรับปรุง สภาพแวดล้อมของชุมชน การปรับปรุง ซ่อมแซมถนนหนทางในเขตพื้นที่ และสร้างถนนเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีอาสาสมัครรักษาความปลอดภัยในชุมชน เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีการจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ขึ้นเพื่อบรรเทาและป้องกันภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ต่างๆ และมีการแจ้งเตือนให้ประชาชนได้ทราบถึงภัยที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้ทันต่อ

เหตุการณ์ และเกิดความเสียหาย แก่ประชาชนน้อยที่สุด มีการจัดกิจกรรมที่ให้ประชาชนได้มีกิจกรรมที่ให้ประชาชนได้มีกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ในเทศกาลต่างๆ เพื่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีกันของคนในชุมชน มีการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงความเป็นวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชนไว้คู่ลูกคู่หลาน

๔. ด้านครอบครัว พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ด้านสังคมนั้นเป็นการเน้นในการจัดกิจกรรมสำคัญต่างๆเช่นวันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ เป็นต้น มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบุพพการี เป็นวันที่ครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้า ทำให้ครอบครัวได้ทำกิจกรรมพร้อมกัน เป็นวันที่จะได้ยกย่องเชิดชูพ่อตัวอย่างที่เลื่องลือ อบรมสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดีและคนเก่งของครอบครัวและสังคม และทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก หรือเป็นวันที่ได้ยกย่องเชิดชูแม่ตัวอย่างที่เลื่องลือ อบรมสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดีและคนเก่งของครัวและครอบครัว และทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกในยามที่มีปัญหาครอบครัวสามารถที่จะกล่าวพูดปัญหาที่เกิดขึ้นและช่วยกันหาทางออกของปัญหานั้นได้โดยมีพ่อแม่ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวช่วยแนะนำ เป็นการสร้างความสนิทสนมกันและเข้าใจซึ่งกันและกัน และควรมีการให้เวลาในการเข้าวัดฝึกหัดอบรมใจ ในยามที่มีโอกาสเพื่อการนำเอาหลักธรรมไปใช้ในครอบครัวและชีวิตประจำวัน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

เมื่อประมวลผลที่ได้รับจากการทำวิจัย ได้ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ ได้ดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีนโยบายส่งเสริมในการนำเอาหลักของหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ มาใช้ในองค์กรให้ชัดเจน เนื่องด้วยเป็นหลักธรรมสำหรับการบริการโดยเฉพาะและจะต้องสนับสนุนส่งเสริมนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

๒. ควรมีการดำเนินโครงการที่มีนโยบายให้ทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยอาจมีการเพิ่มบุคลากรมากขึ้นหรือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ในการดำเนินการตามนโยบายต่างๆ

๓. ควรมีโครงการฝึกอบรมบุคลากร เพื่อเป็นการสร้างเป็นการพัฒนาอบรมธรรมให้เกิดขึ้น ทำให้บุคลากรของท่านที่เป็นคนเก่งอยู่แล้ว เป็นคนดีด้วย การทำงานของบุคลากรก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔. ควรนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔ หรือธรรมที่เกี่ยวข้องมาเป็นเครื่องมือในการประเมินผล และประเมินคุณภาพบุคลากรในองค์กรของตน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตินิกธรรม ๔” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกธรรม ๔ ในเขตพื้นที่อื่นๆเพิ่มเติม
๒. ควรมีการศึกษา ผลที่ได้รับจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกธรรม ๔ ในเขตจังหวัดอื่นๆหลายแห่ง เพื่อนำมาเปรียบเทียบความแตกต่าง และความสอดคล้องซึ่งกันละกัน
๓. ควรศึกษาจากกลุ่มประชากร หรือ กลุ่มตัวอย่างโดยรวมจากหน่วยงานอื่น เพื่อศึกษาดูว่ามีการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิกธรรม ๔ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีความเหมือนกัน หรือ แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

โกวิท พวงงาม. **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๘.

โกศล วงศ์สวรรค์ สุชีลา ตุลยะเสถียร และสสิต วงศ์สวรรค์. **ปัญหาสังคม**, กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์นการพิมพ์, ๒๕๔๐.

เกษม จันทร์แก้ว. **วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๔.

งามพิศ สัตย์สงวน. **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๐.

จักรรัช ธีระกุล. **สังคมวิทยาเบื้องต้น**. นครศรีธรรมราช : สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๒.

จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.

ชุตี ระบอบ และคณะ. **ระเบียบวิธีวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒.

ชูศรี วงศ์รัตน์. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตร, ๒๕๔๑.

จิตยา สุวรรณะชญ. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๗.

ณรงค์ เส่งประชา. **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๑.

ตุลา มหาพสุธานนท์. **หลักการจัดการ หลักการทำเรือแหลมฉบัง LAEM CHABANG PORT**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๔๖.

ธงชัย สันติวงษ์. **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : บิสิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๒.
- บัญญัติ พุ่มพันธ์. อนาคตของเรา : ท้องถิ่นของเรา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บิสิเนสอาร์แอนด์ดี จำกัด, ๒๕๔๘.
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง และคณะ. สังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). ธรรมานุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- _____. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- พวงเพชร สุรัตน์กุล. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖.
- วันเพ็ญ พวงพันธ์บุตร. มนุษย์กับสังคม. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๒.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.
- สงวนศรี วิรัชชัย. จิตวิทยาเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศึกษาพร, ๒๕๔๗.
- สนธิ จรอนันต์. ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุขุมและบุตร จำกัด, ๒๕๔๘.
- สนธิ สมัครการ. มานุษยวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาดไทยกรมราชทัณฑ์, ๒๕๔๐.
- สำนักงานเลขาธิการ อบต.อุบลราชธานี. คู่มือการบริหารงานบุคคล อบต. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. อุบลราชธานี : ม.ป.พ., ๒๕๔๒.
- สิน พันธุ์พินิจ. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : บริษัททุนพัลลขซึ่งจำกัด, ๒๕๔๗.
- สุเกสิณี สุภธีระ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข. สังคมศาสตร์เบื้องต้น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.
- สุขุม ศรีบุรินทร์. สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๕.
- สุชา จันทรเฒ. จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔.
- เสน่ห์ จามริก และคณะ. คลังสมองคนจน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลาคม, ๒๕๔๓.
- สุพัตรา สุภาพ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- _____. ปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๙. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๖.
- สุพิศวง ธรรมทา. มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา, ๒๕๔๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สุรพล สุขะพรหม. การเมืองกับการปกครองของไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

อรุณ รักธรรม. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๒.

อุดม เขียววงศ์. หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา อบต.ประชาธิปไตยของชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๕.

อุดม บัวศรี. ผนวกภูมิปัญญาอีสาน. สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐.

อุทัย หิรัญโต. สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา มานุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๖.

อุบล เสถียรปภินทรณ์. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๑.

(๒) วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย :

กัญญ์ภาภรณ์ กลิ่นนันทนวล, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

กรรณิกา ขวัญอารีย์. “บทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กในชุมชนที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสุรินทร์”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.

จินตนา กัลป์ยานพันธ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุมวิทยาเขตชลบุรี, ๒๕๔๙.

จันทรา สวัสดิผล. “บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของทหารในการพัฒนา : กรณีศึกษาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.

ดุยรัตน์ ศรีพรหม. “การแก้ไขปัญหาความยากจนในชุมชน : กรณีศึกษาโครงการฝึกฝนอาชีพในเขตที่ ๒ จังหวัดนครราชสีมา”. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

ธิดารัตน์ ศิลวรรณโณ. “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ธิดาช จันทราเดช. “บทบาทของธุรกิจชุมชนในการแก้ปัญหาความยากจนในชนบทในภาคเหนือของประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- นัฐภูมิ พงษ์เกษ. “บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๘.
- ประสาธชัย สุขเจริญ. “ศึกษาการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการแก้ปัญหาความยากจน”. **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- พระคณพศ กิตติสารโร. “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระครูปลัดสมชาย อภิวัฒน์. “ศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารงานศาสนศึกษา จังหวัดจันทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระครูโพธิธรรมานุกุล (บรรเทา สิลเตโช). “ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระครูรัตนาสุตตารักษ์ (สมชาย รตนสีโล). “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาพระสงฆ์อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระทรงกฤษณ์ ยโสธโร. “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารงานด้านสาธารณูปการของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระภาณุวัฒน์ จิตวินโย. “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมนูญ จารุณโณ. “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ : กรณีศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหาภัทร์ภูวโนย ภัททภูรี. “ศึกษาบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ของพระราชปัญญาเวที (ริต ริตเวที)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหาศักดิ์พิชิต ฐานสิทโธ. “ศึกษาบทบาทการเผยแผ่พุทธธรรมของพระวิสุทธาธิปัตติ (วีระ ภัททจารี)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมหาสุทัส สุทสฺสโน. “ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เขต บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระมหาสุวิทย์ฯ สิริวัฒนโน. “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่สง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหาเอกอมร ฐิตปณฺโญ. “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสารณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระยยุทธภูมิ ธมมธโร. “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พงษ์สันต์ คุ่มสะอาด, ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้นำองค์กรการเงินชุมชน, **วิทยานิพนธ์ ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๕๒.
- ภูษณิศ กัณฺธิยะ. “อุปสงค์ต่อการออมทรัพย์เพื่อการผลิต : กรณีศึกษากันต๊ะไม่แหลม หมู่ที่ ๖ ตำบลมาบไฟ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”. **ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๕.
- ภาณุพล ภูษา. “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- มาลินี สมงาม. “แนวทางการแก้ไขปัญหาคาความยากจนของชาวนากับการพัฒนาด้านเกษตรกรรม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”. **วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- เริงชัย ตั้งรุ่งเรืองอยู่. “ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่กิ่งอำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๗.
- ระเบียบ คำเขียน. “การปฏิบัติบทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำโรงพยาบาลพิจิตร”. **วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วาสนา ปินตา, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่, **การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๙.
- ศรินทิพย์ รักษาชนม์. “การบริหารงานในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการของจังหวัดชัยภูมิ”. **วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.
- ศิวพร พองทอง. “รูปแบบการดำเนินงานเชิงบูรณาการภาครัฐในการแก้ไขปัญหาความยากจน : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๘.
- สุพจน์ เจริญขำ. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- สุภา สุกุลเงิน. “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านหลัง การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของกำนันผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕.
- อนุวงศ์ มหานิติพงษ์. “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในอำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๒.
- อุดม ทุมโฆสิต. ลักษณะและสาเหตุของปัญหาความยากจนของครอบครัวชนบท. **วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๖.
- อนุชาติ ยศปัน. “การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเครือข่าย เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง”. **การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระมนุษยศาสตร์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ๒๕๕๐.
- เทวี สวรรยาธิบัติ และคณะ. “การศึกษาวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนที่เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับภาคีที่เกี่ยวข้องในตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี”. **รายงานการวิจัย**. ราชบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านจอมบึง, ๒๕๔๗.
- สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง. “ผลการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ทศพล สมพงษ์ และคณะ. “โครงการวิจัยการพัฒนาระบบบริหารจัดการความยากจน กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลนาม่อง อำเภอกุตุบาก จังหวัดสกลนคร”. เอกสารการวิจัย และพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อแก้ไขปัญหา ความยากจน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๗.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง. ประวัติความเป็นมาองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง. (ออนไลน์).

http://www.nokmuang.go.th/data.php?menu_id=28, ๑๒ เดือน มกราคม ๒๕๖๑.

องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง. วิสัยทัศน์ พันธกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วน ตำบลนอกเมือง. (ออนไลน์).

http://www.nokmuang.go.th/data.php?menu_id=5, ๑๒ เดือน มกราคม ๒๕๖๑.

(๔) บทสัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ นายอนุชา พิสมัย, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางสาวณัฐธิดา ยืนยง, รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายพุทธิ วรรณูปถัมภ์, กำนันตำบลนอกเมือง ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางจันทรา เรืองสวัสดิ์, ผู้ใหญ่บ้านปรีอเกียน หมู่ ๔, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางสาวสุพรรณ มีแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านตะตึงไถ หมู่ ๕, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางรัตนา จินใจน้ำ, ผู้ใหญ่บ้านเจ็มน้อย หมู่ ๗ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางสุกิต สุดตลอด, ผู้ใหญ่บ้านโคกกระเพา หมู่ ๘ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

(๕) เอกสารที่ไม่ได้พิมพ์เผยแพร่ :

สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๗๑/๒๕๕๔. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๔. (เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม).

หนังสือด่วนที่สุด มท. ๐๘๙๑.๔/ว ๖๕๕. “การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ”, กรมการพัฒนาชุมชน ๒๕๕๘. (เอกสารอัดสำเนา).

ธวัช บุญยมน. **ภาวะผู้นำกับการเปลี่ยนแปลง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.probation.Leadership_pro.html. [๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐].

สุภัททา ปิณฑะแพทย์. **ภาวะผู้นำของนักบริหารการศึกษามีออาชีพ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.supatta.haysamy.com Leader_pro.html. [๑๗ มกราคม ๒๕๕๗]

๒. ภาษาอังกฤษ :

Leonard Bloomfield and others. The Moerm Library of the English Language.

New York : Random House, 1948.

Plato and aritotle อ้างใน วิทย์ วิศทเวทย์. ปรัชญา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘.

Romme and Brow อ้างใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ การพัฒนาเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๓๙.

องค์การยูเนสโก (UNESCO) อ้างใน koffka K. Encyclopedia of the Social Science. New York : the macmilan Company, 1978.

Feader อ้างใน สนั่น ราชทิพย์. แนวทางเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการสอนของครูในโรงเรียนประถม จังหวัดนนทบุรี, ๒๕๔๑.

Fiangan. J. C. American Psychogist. New York: American, Co 1978.

Berghorn. F.S. The dynamic of aging. Colorado: Westview Press, 1981.

Zhan. L. Journal of Advanced Nursng. New York: Springer-verlag, 1992.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตร พธ.ม.กจพ.รปศ. โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๒๑๕ วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติโครงการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

นมัสการ พระมหาปัญญาวรรณ สิริภโท, ผศ.ดร.

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขวินโย รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ได้คุณเกรงใจไว้เรียบร้อยแล้ว

พระมหาปัญญาวรรณ สิริภโท

อ. ประวิศ ทรัพย์ศรี

18 ต.ค. 60

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขวินโย

โทรศัพท์ ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์, หลักสูตร, พธ.ม.กจพ.รปศ., โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๓๕๔, ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๒๑๕..... วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๐.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์.....

เรียน อาจารย์ ดร.สุวัฒน์ รักขันโท

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย

โทรติดตอ. ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

ดร. สุวัฒน์ รักขันโท
18 ต.ก. 2560

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์, หลักสูตร, พธ.ม.กจพ.รปศ., โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔, ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๒๑๕.....วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๐.....

เรื่อง ขออนุมัติโครงการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์.....

เรียน อาจารย์ ดร.วินัย ภูมิสุข

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ได้ตราลงมือ
การวิจัยของพระสุวรรณารัฐ
สิกขาวิโนโย เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

วธม. ๖๖
(ดร. วินัย ภูมิสุข)
18 ต.ค. 60

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย

โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตร พธ.ม.กจพ.รปศ. โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๑๕.๒/๒๑๕ วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ประพันธ์ นีกระโทก

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย รหัสประจำตัวนิติ ๕๗๐๑๔๐๔๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

ได้ทราบแล้ว นาม สอนงาม มีนาม นาม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตร วิทยาศาสตร. มจร. มจร. วิทยาเขต เชียงใหม่ (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๒๑๐๕.๒/๒๑๕..... วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์.....

เรียน อาจารย์ ดร.พิชิต ปุริมาต

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย รัหสประจักษ์ตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ฉันท

พิชิต ปุริมาต
18 ต.ค. 60

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย

โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

ภาคผนวก ข.

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

[illegible]

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ดร. พิชิต

[illegible]

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ดร. พิชชา

[illegible]

ภาคผนวก ค.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๗๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายชัยศิริ ศิริรุ่งสกุลวงศ์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขวินโย รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

รพ.ร.

ชัยศิริ ศิริรุ่งสกุล

นายชัยศิริ ศิริรุ่งสกุล

นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์

๕๐/๗/๕๐

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขวินโย

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

ภาคผนวก ง.

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Try out)

ผลการหาค่า Reliability

เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
นอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์หลักสูตรธรรมวิทยุธรรมมิกัดสังวัตตินิกธรรม ๔

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0
Listwise deletion based on all variables in the procedure.			

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.939	24

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
สุขภาพ1	49.5000	185.845	.642	.936
สุขภาพ2	49.5333	183.223	.728	.934
สุขภาพ3	49.1667	186.282	.621	.936
สุขภาพ4	49.3000	185.941	.706	.935
สุขภาพ5	49.5667	184.737	.696	.935
อาชีพ1	49.4333	183.702	.789	.933
อาชีพ2	49.3667	182.999	.799	.933
อาชีพ3	49.4000	193.421	.478	.938
อาชีพ4	49.5000	187.086	.708	.935
อาชีพ5	49.3667	182.585	.789	.933
สังคม1	49.4333	191.151	.639	.936
สังคม2	49.2000	195.683	.306	.943
สังคม3	49.3000	195.183	.365	.941
สังคม4	49.6000	189.903	.622	.936
สังคม5	49.8000	191.200	.676	.936
ครอบครัว1	49.2333	187.564	.619	.936
ครอบครัว2	49.9667	188.240	.661	.935
ครอบครัว3	49.9000	187.541	.671	.935
ครอบครัว4	49.5667	188.668	.671	.935
ครอบครัว5	49.7667	187.220	.685	.935

ภาคผนวก จ.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๗๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายพุทธี วรรณูปถัมภ์ กำนันตำบลนอกเมือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขารัตนโย รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอก
เมือง อำเภอนอกเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

สหภาพ

ขอแสดงความนับถือ

พุทธี วรรณูปถัมภ์

นาย พุทธิ วรรณูปถัมภ์

(กำนันตำบลนอกเมือง)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขารัตนโย

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๗๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ชาย : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางจันทร์ เรืองสวัสดิ์ ผู้ใหญ่บ้านปรีอเกวียน หมู่ที่ ๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย รหสฺสประจําตัวนิต ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอก
เมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ทราชนะ
นางจันทร์ เรืองสวัสดิ์,
ผู้ใหญ่บ้านปรีอเกวียน หมู่ที่ ๔
๒๐/๑๑/๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๗๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางรัตนา จินนิน้ำ ผู้ใหญ่บ้านเจ็มน้อย หมู่ที่ ๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขวินโย รัชสประจำตวันนิสิต ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ศาสตราจารย์
ดร.สุรพล สุธะพรหม
มหาวิทยาลัยราชภัฏ
๒๐/๑/๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขวินโย

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๗๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางสาวณัฏฐิดา ยืนยง รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุรธรรมารัฐ ฉายา สิกขารัตนโณ รัชสประจำวันนิสิต ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษารวบรวมเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้มีมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม

ขอแสดงความนับถือ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม (รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

๒๐/๑๑/๖๐

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุรธรรมารัฐ ฉายา สิกขารัตนโณ

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๗๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยาว : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางสาวสุพรรณ มีแก้ว ผู้ใหญ่บ้านตึงไถง หมู่ที่ ๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา ลิกขาวินโย รหสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอก
เมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ทราบแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวสุพรรณ มีแก้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

20/11/๖๐

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา ลิกขาวินโย

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๗๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางสุกิต สุตตลอด ผู้ใหญ่บ้านโกกระพือ หมู่ที่ ๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขวินโย รัชสประจำวันนิต ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

รพพ.ร
ส.ก.วิ
นางสุกิต สุตตลอด
ผู้ใหญ่บ้านโกกระพือ
หมู่ที่ ๘
๒๐/๑๑/๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขวินโย

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๗๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ระยะ : ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายอุษา พิสมัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย รัชสประจักษ์วันสิท ๕๗๐๑๔๐๔๒๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ทราบแล้ว

นาย อุษา พิสมัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

๒๐/๑๑/๖๐

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุวรรณารัฐ ฉายา สิกขาวิโนโย

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๔-๖๐๗๖-๓๑๖

ภาคผนวก ฉ.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง : การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๑. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเครื่องมือวิจัยเพื่อการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นการวิจัยตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามโปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถามคำตอบของท่านจะถูกรักษาไว้เป็นความลับและจะไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของท่านหรือหน่วยงานที่ท่านรับผิดชอบเนื่องจากผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

๒. แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามขั้นตอนการพัฒนาในแนวคิดของพระธรรมปิฎก ๔ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านสุขภาพ คือ การไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ สุขภาพแข็งแรงอายุยืน
๒. ด้านอาชีพ คือ ทำมาหากินอย่างสุจริต มีกินมีใช้และพึ่งตนเองได้
๓. ด้านสังคม คือ มีความรักใคร่สามัคคีกัน ช่วยเหลือกัน
๔. ด้านครอบครัว คือ ความอบอุ่น มีความเข้าใจกันและมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว

หลักธรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตสังวัตตนิคมธรรม ๔ หมายถึง หลักพุทธธรรมอันที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้เป็นหลักการสงเคราะห์ คือ ช่วยเหลือกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และประพฤติดนให้เป็นคนดีเสมอต้นเสมอปลาย ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบไปด้วย

๑. อุภูฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น
๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา
๓. กัลยาณมิตรตตา คบหาคนดีเป็นมิตร
๔. สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

PHRA SOVANNARATH SIKKHAVINAYO (KAN)

พระสุวรรณารัฐ สิกขาวิโนโย กาน

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่แสดงสถานภาพของท่านตามที่เป็นจริง

๑. ข้อมูลส่วนบุคคล

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี

☐ ๒๐ - ๓๐ ปี

☐ ๓๑ - ๔๐ ปี

☐ ๔๑ - ๕๐ ปี

☐ ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๖)

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๖) หรือเทียบเท่า

☐ อนุปริญญา / ปวส.

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

๔. อาชีพ

☐ ค้าขาย

☐ รับราชการ

☐ เกษตรกรรม

☐ รับจ้างทั่วไป

☐ อื่น ๆ

ตอนที่ ๒ การดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักทฤษฎี ๓ มิกต์สังวัตตนิกรรม ๔ ที่ท่านเห็นว่าเหมาะสม โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

๕	มากที่สุด	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มากที่สุด
๔	มาก	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มาก
๓	ปานกลาง	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	ปานกลาง
๒	น้อย	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อย
๑	น้อยที่สุด	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ข้อ	การดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
	๑.ด้านสุขภาพ					
๑.	อบต. มีการจัดหาสถานที่และอุปกรณ์กีฬาสำหรับออกกำลังกายประจำชุมชนที่เราท่านพักอาศัย	√				

๒.	อบต.มีบทบาทในการรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพของประชาชน					
๓.	อบต.มีนโยบายในการส่งเสริมการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี					
๔.	อบต. มีการสร้างระบบการดำเนินกิจกรรมต่างๆของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ					
๕.	อบต.ได้จัดการรณรงค์การเลิกเหล้าบุหรี่และอบายมุขอื่นๆอันเป็นโทษต่อสุขภาพร่างกายของประชาชน					
๒.ด้านอาชีพ						
๑.	อบต.มีส่วนในการให้ความรู้หรือการสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้					
๒.	อบต. มีการสร้างระบบเครือข่ายในการเชื่อมโยงการผลิตและจำหน่ายสินค้าสำหรับของชุมชนที่ได้มาจากการสร้างอาชีพให้ชุมชน					
๓.	อบต. ส่งเสริมให้มีตลาดชุมชนที่จะเป็นแหล่งในการซื้อสินค้าเพื่อให้ประชาชนสามารถขายสินค้าหาเลี้ยงชีพได้					
๔.	อบต. มีการดำเนินส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามนโยบายที่วางไว้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ					
๕.	อบต. ได้รณรงค์ให้ประชาชนประกอบอาชีพที่สุจริตและไม่ทุจริตคอร์รัปชันต่ออาชีพหรือหน้าที่การงาน					
๓.ด้านสังคม						
๑.	อบต. ดำเนินการให้มีการจัดตั้งสมาคม ชมรม หรือองค์กรต่างๆในชุมชนขึ้นเพื่อให้เกิดการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดความสามัคคีกัน รักใคร่ช่วยเหลือกันของคนในชุมชน					

๒.	อบต. มีการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องทำให้เกิดความสามัคคีกัน รักใคร่ช่วยเหลือกันของคนในชุมชนตามนโยบายที่วางไว้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ					
ข้อ	การดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
	๓.ด้านสังคม					
๓.	เมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆขึ้น ทางอบต. มีการแจ้งข่าวสารหรือเตือนภัยและให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ทันต่อเหตุการณ์					
๔.	อบต. มีการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามนโยบายที่วางไว้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ					
๕.	อบต. มีการติดตามดำเนินการตามนโยบายทางสังคมและเข้าประสานงานกับชุมชนอย่างใกล้ชิดและทั่วถึงอย่างสม่ำเสมอ					
	๔.ด้านครอบครัว					
๑.	อบต.มีการจัดกิจกรรมสำหรับครอบครัวเนื่องในเทศกาลต่างๆเพื่อให้คนในครอบครัวได้มีการทำกิจกรรมรวมกันทำให้เกิดความรักใคร่ สามัคคีกันของคนในครอบครัว					
๒.	มีการรณรงค์ให้ครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้งในวันหยุดเพื่อให้เกิดความอบอุ่นของคนในครอบครัว					
๓.	อบต.มีการตั้งองค์กร ชมรม หรือกลุ่มงานด้านครอบครัวขึ้นเพื่อช่วยในการให้คำปรึกษาหรือแก้ไขปัญหา หากมีครอบครัวที่ไม่สามารถหาทางออกหรือแก้ไขปัญหา					
๔.	อบต.ให้การยกย่องเชิดชูบิดามารดาที่เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่บุตรหลานและสามารถเลี้ยงดูบุตรหลานของตนได้เป็นอย่างดี					
๕.	อบต.ให้ความสำคัญกับประชาชนในชุมชนด้านครอบครัวอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง					

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านสุขภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านอาชีพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านสังคม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านครอบครัว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข.

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

**แบบสัมภาษณ์ เรื่อง : การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์**

คำแนะนำ : แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์จำนวน ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ/นามสกุล

ตำแหน่ง/หน้าที่ที่รับผิดชอบปัจจุบัน

ตอนที่ ๒ สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบาย หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน ๔ ด้าน ได้แก่

๑.๑ องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบาย หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อย่างไร

๑.๒ องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบาย หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อย่างไร

๑.๓ องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบาย หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแบ่งผลประโยชน์ อย่างไร

๑.๔ องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบาย หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล อย่างไร

๒. ท่านคิดว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น จะเป็นผลดี หรือผลเสียต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อย่างไร

๓. ท่านคิดว่าทุกแผนงาน หรือทุกโครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการไปแล้วนั้น ได้ตอบสนองความต้องการพี่น้องประชาชนมากน้อยแค่ไหน อย่างไร

๔. นโยบายดังกล่าว มีปัญหา อุปสรรค หรือ ข้อบกพร่องในการบริหารอย่างไร

๕. จากประเด็นปัญหา อุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีแนวทางการแก้ไข หรือ พัฒนาอย่างไร

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในการต่อไป

.....

ลงชื่อ (ผู้ให้สัมภาษณ์)
 (.....)

ลงชื่อ (ผู้สัมภาษณ์)
 (.....)

วัน เดือน พ.ศ.

เวลา นาที

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระสุวรรณารัฐ สิกขาวิโนโย / กาน (Phra Sovannarath Kan)
- วันเดือนปีเกิด : วันที่ ๐๘ มกราคม ๒๕๒๕
- ภูมิลำเนา : ตำบลสำโรง (Somrong), อำเภอตรำกก (Tramkok) , จังหวัดตาแก้ว (Takeo), ประเทศกัมพูชา (Cambodia).
- อุปสมบท : ๘ ธันวาคม ๒๕๔๖ ณ สะถึงฉาย ตำบลสะถึงฉาย อำเภอกำแพงสีลา กรุงพระสีหนุ ประเทศกัมพูชา
- ประวัติการศึกษา : พ.ศ.๒๕๔๗ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๖ วิทยาลัยพระสุรามฤต (Cambodia)
 พ.ศ. ๒๕๔๙ สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดประชุมสารครประเทศ กัมพูชา (Cambodia)
 : พ.ศ. ๒๕๕๕ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิชาเอกการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต จังหวัดสุรินทร์